

Vergaderjaar 2021–2022

36 100 VI

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021

Nr. 17

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Vastgesteld 5 juli 2022

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 22 juni 2022 overleg gevoerd met de heer Van der Burg, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, de heer Weerwind, Minister voor Rechtsbescherming, en mevrouw Yeşilgöz-Zegerius, Minister van Justitie en Veiligheid, over:

- **het wetsvoorstel Jaarverslag en slotwet Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 (Kamerstuk 36 100-VI);**
- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 7 juni 2022 inzake verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 8);**
- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 18 mei 2022 inzake jaarverslag Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 1);**
- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 7 juni 2022 inzake beantwoording vragen commissie over het jaarverslag Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 1) (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 6);**
- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 20 juni 2022 inzake beantwoording vragen commissie over het jaarverslag Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 10);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 18 mei 2022 inzake aanbieding van het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2021 Ministerie van Justitie en Veiligheid (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 2);**
- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 7 juni 2022 inzake beantwoording vragen commissie, gesteld aan de regering, over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2021 Ministerie van Justitie en Veiligheid (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 7);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 7 juni 2022 inzake beantwoording vragen commissie, gesteld aan de Algemene Rekenkamer, over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2021 Ministerie van Justitie en Veiligheid (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 5);**

- **de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid d.d. 7 juni 2022 inzake antwoorden op vragen commissie en de V-100 bij het jaarverslag Ministerie van Justitie en Veiligheid 2021 (Kamerstuk 36 100-VI, nr. 9).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De griffier van de commissie,
Brood

Voorzitter: Van Meenen
Griffier: Nouse

Aanwezig zijn zeven leden der Kamer, te weten: Ellian, Helder, Knops, Van Meenen, Mutluer, Van Nispen en Sneller,

en de heer Van der Burg, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, de heer Weerwind, Minister voor Rechtsbescherming, en mevrouw Yeşilgöz-Zegerius, Minister van Justitie en Veiligheid.

Aanvang 17.32 uur.

De voorzitter:

Ik open de vergadering van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid. Aan de orde is het wetgevingsoverleg over de slotwet en het jaarverslag. Ik heet het halve kabinet van harte welkom. Nee, ik heet uiteraard de diverse bewindspersonen van Justitie en Veiligheid van harte welkom en ook hun ambtenaren. Zo ook de leden en onze onvolprezen ondersteuning, de meneer op de publieke tribune en de mensen die dit debat elders volgen.

Dit is altijd een bijzonder soort overleg. Voor degenen die wat nieuwer zijn, leg ik nog even uit wat we gaan doen. We hebben twee rapporteurs van de commissie. Dat zijn mevrouw Mutluer en de heer Ellian. Die lichten zo hun bevindingen namens de commissie toe en leveren een inbreng over de thema's afpakken en gevangeniswezen. Dat zal naar verwachting ongeveer tien minuten duren. Daarna zullen de bewindspersonen reageren op de bevindingen van rapporteurs en dan is er een eerste termijn van de zijde van de deelnemende leden over de verantwoordingsstukken. Wij hopen dan dat de bewindspersonen zo vriendelijk willen zijn om daarop te reageren. En dat gaan we nog een keer doen en dat noemen we dan de tweede termijn. En dan is het negen uur. Althans, we hopen allemaal dat dat het ongeveer is. Er zijn weliswaar indicatieve spreek-tijden, maar omdat het een wetgevingsoverleg is, kan ik de leden daar natuurlijk niet aan houden. Ik wijs er nog even, wellicht ten overvloede, op dat de tweede termijn ook bedoeld is voor het eventueel indienen van moties.

Dat alles gezegd hebbend, geef ik als eerste het woord aan de rapporteurs en ik begrijp dat dat om te beginnen is aan mevrouw Mutluer.

Mevrouw Mutluer (PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Mijn collega Ellian en ik hadden de dankbare taak om rapporteur te zijn en het jaarverslag van JenV goed door te spitten. Wij zagen gelijk dat 2021 een beleidsarm jaar was, vanwege de verkiezingen in het voorjaar, en dat er op heel veel specifieke thema's wel nieuw beleid was, bijvoorbeeld wat betreft corona, maar niet overal. We zagen ook dat het ministerie ongeveer 15 miljard euro heeft uitgegeven in 2021, bijna 5% van de rijksuitgaven, en verplichtingen is aangegaan voor ongeveer 15,3 miljard.

Het was aan ons om met mandaat van de overige leden van de commissie tot een tweetal onderwerpen te komen. Ik kan u zeggen dat onze focusonderwerpen enerzijds de afpakketen en anderzijds het gevangeniswezen zijn. Ik neem het eerste onderdeel voor mijn rekening, het afpakken. Het tweede onderdeel, inclusief de algehele conclusies van de rapporteurs, zal mijn collega Ellian met u delen.

Waarom hebben wij deze onderwerpen met mandaat van onze collega's opgepakt? Dat is omdat wij een rode draad zien bij deze onderwerpen. De Ministers geven zelf slechts beperkt uitvoering aan beleid – ze hebben weinig sturingsmogelijkheden – omdat het beleid uitgevoerd moet worden door meerdere zelfstandige instellingen en agentschappen, op afstand en met grote zelfstandigheid.

Ik zal u meenemen door deze presentatie. Ik begin graag met het onderdeel afpakken. Zoals ik eerder zei, zie je bij het Ministerie van Justitie, zeker als het gaat om dit onderwerp, dat er heel veel organisaties zijn die grotendeels zelfstandig opereren. We zien ook dat met de inwerkingtreding van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen op 1 januari 2020 een deel van deze afpakketen is overgegaan naar de Minister voor Rechtsbescherming. Wat was het doel? Ik denk dat het heel erg belangrijk is om daar nog even bij stil te staan. Aan het doel is ook een concreet bedrag gekoppeld, namelijk ontvangsten van 384 miljoen. Er werd aangegeven: misdada mag niet lonen en als wij de geleden schade compenseren, doen we dat aan slachtoffers of rechthebbenden. Dat staat voorop. De afspraak is dat in iedere ondermijningszaak financieel-economisch onderzoek wordt verricht met het oog op ontneming. Onvolkomenheden en vastgestelde verbeterlagen in de strafrechtelijke afpakketen worden ook ter hand genomen. Dat waren de doelstellingen die erin stonden. Ik verwijs nog even naar een eerdere motie van collega Van Nispen uit 2020 met de wens om meer structureel af te pakken en de Kamer daar concreet over te informeren. Daarna zijn er wat brieven gestuurd naar de Kamer en zes concrete verbeterpunten. Laten we kijken naar de realisatie in 2021. Wat constateerden de rapporteurs? De ontvangsten waren 300 miljoen. Dat is iets minder dan begroot. De ontvangsten waren wel hoger dan in voorgaande jaren. De reactie van de Minister op eerdere rapporten van de Rekenkamer is als volgt geweest. In 2021 zijn er verbetermaatregelen ingevoerd die hebben geleid tot een forse reductie van het depotpercentage en het voorraadpercentage. De opbrengsten van goederen zijn verdubbeld. Het verbeterde beslag 2021 leidt tot een verbeterde governance voor beslagbeheer binnen het OM. Maar de Algemene Rekenkamer is kritischer. Die zegt dat er eigenlijk evenveel is opgehaald als er is uitgegeven aan het afpakken: een-op-een, terwijl een-op-drie was beloofd.

Daar wil ik wel verder op ingaan. Want wat is het probleem? Wat zien wij? De Auditdienst Rijk constateert dat het beheer van waardebeslag bij het OM in 2021 is verbeterd, maar zegt ook dat de tijdige executie van zaken een aandachtspunt blijft. De Auditdienst Rijk constateert ook onzekerheid over de juistheid en volledigheid van de door Domeinen Roerende Zaken aan het OM afgestorte gelden uit de verkoop van strafvorderlijk beslag. Ook worden onherroepelijke ontnemingsmaatregelen niet altijd binnen veertien dagen aan het CJIB overgedragen voor executie. Dat leidt tot de post «openstaande rechten».

Maar er zijn meer problemen. Dat zijn de problemen die de Rekenkamer constateert met betrekking tot het beheer. Die zijn niet nieuw. Die zijn er sinds 2016. De Rekenkamer concludeert dat er onder het motto «misdada mag niet lonen» tussen 2010 en 2021 ten minste 634 miljoen is geïnvesteerd in de jacht op crimineel verworven vermogen. Dat extra budget is weliswaar terugverdiend, maar de meeropbrengsten blijven beperkt. Dat is zeer teleurstellend, want er was naast de intensiveringen, extra budgetten, ook ruimere wet- en regelgeving. Maar de Rekenkamer zegt dat het voor hen door een gebrek aan coherente registratie, evaluatie en archivering niet mogelijk was om vast te stellen of het extra budget effectief en efficiënt is besteed. Een van de aanbevelingen die wij als rapporteurs ook benoemen, is dat er één financiële doelstelling moet komen als het gaat om het realiseren van ontvangsten vanuit het strafrechtelijk afpakken van crimineel vermogen, en dat die doelstelling consistent moeten worden uitgewerkt met al die afzonderlijke instellingen die zelfstandig op afstand opereren.

Wat zijn de conclusies die wij op basis van deze zaken kunnen trekken? Omdat we zien dat het afpakken grotendeels wordt uitgevoerd door de ketenpartners in diverse processen, kunnen we niet goed zien wat er specifiek is uitgegeven. Het jaarverslag gaat ook niet in op de vraag in hoeverre het doel is gehaald en in welke ondermijningszaak een

financieel-economisch onderzoek wordt gedaan met het oog op ontneming. Het geeft ook geen inzicht in de verbeteringstrajecten. Het belangrijkste is, denk ik, dat financiële doelstellingen die consistent zijn uitgewerkt met de afzonderlijke ketenpartners ontbreken, en dat er niet is gemonitord over de gehele keten. Evenmin staat in het jaarverslag wat de bestemming is van die afgepakte gelden. In de begroting staat dat het compenseren van slachtoffers en rechthebbenden vooropstaat, en dat het afgepakte naar slachtoffers en naar publieke bestemmingen in wijken moet – zo is het ook in het coalitieakkoord opgenomen – maar dat zien we niet terug.

Volgens de Algemene Rekenkamer hebben de ketenpartners hun interne administratie gewoon niet op orde, waardoor het onduidelijk is hoeveel er is uitgegeven. Mijn politieke mening laat ik hier even buiten beschouwing. Ik geef het woord aan mijn collega, die naast me zit.

De heer **Ellian** (VVD):

Dank. Ik neem als rapporteur namens de vaste Kamercommissie het deel «gevangeniswezen» voor mijn rekening. Voordat ik dat doe, wil ik de staf, de Griffie, die ons fantastisch en voortreffelijk heeft geholpen, bedanken. Dank daarvoor.

Om te beginnen de Dienst Justitiële Inrichtingen. Het is goed om er even bij stil te staan waar we het dan over hebben. DJI is een agentschap van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. In opdracht van het ministerie verzorgt DJI tegen betaling als zelfstandige organisatie de uitvoering van vrijheidsbenemende straffen en -maatregelen. Het Gevangeniswezen is een van de drie divisies van DJI. In de Regeling agentschappen staan de voorwaarden waaraan een agentschap moet voldoen. Het Ministerie van Financiën licht de agentschappen regelmatig door. Hierbij kijkt het ministerie onder meer of ze nog voldoen aan de voorwaarden voor de status van «agentschap». De agentschappen van het Ministerie van JenV, waaronder dus DJI, zijn voor het laatst doorgelicht in 2016. Het is niet bekend wanneer de volgende doorlichting plaatsvindt.

Dan de doelen voor 2021 en de begroting. De uitgave aan het gevangeniswezen was 1,13 miljard euro. DJI levert een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen, en door de aan hun zorg toegedragen personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen. Dat zijn op zich de algemene doelstellingen. Je zou denken «duidelijk», maar het beleidsdoel uit de begroting van 2021 is niet meetbaar en het regeerakkoord bevat ook geen beleidsdoel voor het gevangeniswezen anders dan wat ik zojuist oplas: de bijdrage die DJI levert en de uitvoering die daar omschreven staat. Dat is iets anders dan een concreet beleidsdoel dat je ook zou kunnen meten.

Dan de realisatie in 2021. De uitgaven waren lager dan begroot of, sorry, hoger: 120 miljoen meer. De uitgaven waren ook hoger dan de voorgaande jaren, zoals te zien is in de grafiek. Je ziet duidelijk een oplopende lijn. Dan is natuurlijk de relevante en interessante vraag: wat zou daar de oorzaak van kunnen zijn? De conclusie of de constatering, beter gezegd, is dat op zich de bezetting niet de oorzaak is, omdat de gemiddelde bezetting anders is dan de instroom. De gemiddelde bezetting per jaar is lager dan de instroom omdat de meeste mensen korter dan een jaar in de gevangenis verblijven. De instroom stijgt ook niet. Even wat getallen, gebaseerd op het CBS. In 2017 was de instroom 33.540. In 2021 was de instroom 24.775. Dat is gebaseerd op DJI zelf. Het CBS had nog geen cijfers beschikbaar.

Hoe kan het dan dat er meer is uitgegeven dan begroot? Daarvoor zijn een aantal oorzaken volgens het jaarverslag: capaciteitsontwikkeling, corona, loon- en prijsbijstelling en extra middelen voor ICT. Dit blijkt uit het jaarverslag. Er is overigens een PwC-rapport, waar deze constateringen op zich ook uit blijken. Op feitelijke vragen antwoordt de Minister: de

belangrijkste bijstellingen betroffen de uitkomsten van het Prognosemodel Justitiële Ketens, 106,7 miljoen, loon- en prijsbijstelling, 44 miljoen, aanvulling van het eigen vermogen conform de Regeling agentschappen, 28,7 miljoen, coronagerelateerde kosten, 33,3 miljoen, en hogere ICT-kosten, 9,2 miljoen.

De capaciteitsontwikkeling heeft te maken met het Prognose Model Justitiële ketens, afgekort PMJ, van het WODC. Het PMJ raamt een daling van misdrijven met 1% per jaar in de periode tot 2026, maar een stijging van de capaciteitsbehoefte in de gevangnissen met 1% per jaar omdat de gemiddelde duur van vrijheidsstraffen toeneemt. Laten we daarop inzoomen. De Auditdienst Rijk constateert bij DJI dat in 2021 prestatieverklaringen in een substantieel aantal gevallen, namelijk 37 van de 120, niet in de administratie aanwezig waren of gewoon niet voldeden aan de eisen. Hierdoor zijn uitgaven van DJI voor ongeveer 135 miljoen onrechtmatig bevonden. De Rekenkamer constateert ook bij de verslaglegging over DJI fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid van de samenvattende verantwoordingsstaat met een totaal bedrag van 2,7 miljard euro. Dat is een overschrijding van 7,7%, dus ver boven de tolerantiegrens. Dit heeft vooral te maken met het genoemde ontbreken van prestatieverklaringen. Ook in de betrouwbaarheid en ordelijkheid constateert de Rekenkamer fouten en onzekerheden bij DJI ter waarde van 106 miljoen. De Rekenkamer constateert dit probleem sinds 2019. Voor de goede orde: wat is een prestatieverklaring? Dat is een formele bevestiging dat door het ministerie bepaalde producten of diensten daadwerkelijk geleverd zijn, dat die levering ook aan de eisen voldeed en dat de afgesproken prijs in rekening is gebracht.

DJI is een grote speler op de inkoop- en aanbestedingsmarkt. Uit DJI's eigen brochure IMPACT blijkt: meer dan 10 miljoen kilogram aan voedingsmiddelen, bijna 2 miljoen rollen wc-papier, 3 miljoen koffiebekertjes, 3.000 magnetrons en 20.000 overhemden. Dit is maar een klein gedeelte van wat DJI jaarlijks inkoop. De omvang is dus groot. Het gaat om grote investeringen voor huisvesting, ICT en apparatuur.

Aanvullend uit het net gememoreerde PwC-rapport: de financiële informatievoorziening tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en eigenaar is niet op orde. Daarnaast is de financiële informatievoorziening intern bij DJI niet op orde. Het probleem is volgens PwC – ik lees het maar even letterlijk voor – alleen op te lossen met drastische bezuiniging of verhoging bekostiging. PwC heeft echter alleen gekeken naar de financierbaarheid en niet naar de vraag of de aangedragen oplossingen bijdragen aan de beleidsdoelen van veiligheid in de samenleving en re-integratie naar een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan. Dat is een belangrijke kanttekening bij de conclusies van PwC. De reactie van de Minister op de rapporten is dat er in 2022 verbeterplannen worden doorgevoerd voor de prestatieverklaringen en het inkoopbeheer, naar aanleiding van de bevindingen van de Rekenkamer. Dit is nader toegelicht in de antwoorden op de feitelijke vragen. Het kabinet kiest zowel voor een verhoging van het financiële kader van DJI als voor het verder uitwerken van mogelijke maatregelen. De Kamer wordt bij de indiening van de ontwerpbegroting voor 2023 geïnformeerd over het voorstel voor de te treffen maatregelen. De conclusie van de rapporteurs is dat er voor het gevangeniswezen geen meetbare beleidsdoelen zijn vastgesteld, dat het Jaarverslag niet reflecteert op de vraag in hoeverre de beleidsdoelen zijn gerealiseerd en dat het Jaarverslag ook geen inzicht biedt in de voortgang van de verbetertrajecten. De Rekenkamer constateert fouten en onzekerheden ter grootte van de bedragen die ik net genoemd heb, en een overschrijding ver boven de tolerantiegrens.

Dan nog enkele algemene conclusies dan wel verzoeken aan de... Hier had eigenlijk «bewindspersonen» moeten staan; dat was zuiverder geweest. Herhaal of verwijst in het departementaal jaarverslag meer naar informatie

die reeds naar de Kamer is gestuurd. We hadden het er net nog over dat er vrij veel info naar de Kamer gaat, zoals over het onderwerp afpakken in de brieven over de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning. Geef in het jaarverslag beter inzicht in wat de kosten zijn van afpakken, ga in het jaarverslag in op de voortgang van verbetertrajecten, zowel bij afpakken als bij DJJ, en formuleer voor het gevangeniswezen meetbare doelen in de begroting voor het jaar 2023.
Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Ik dank u. Ik dank de beide rapporteurs. Dat doe ik ongetwijfeld namens de gehele commissie. Voor een reactie op uw bevindingen geef ik als eerste het woord aan de Minister van Justitie en Veiligheid.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Veel dank, voorzitter. En ook veel dank aan de rapporteurs voor hun hele heldere en uitvoerige uiteenzetting over belangrijke onderwerpen. Ik vond het als Minister heel erg waardevol om naar uw presentatie te luisteren en deze elementen scherp te horen. Dus dank daarvoor.

Ik zal ingaan op het punt afpakken van crimineel vermogen. Met uw Kamer ben ik het van harte eens dat het verdienmodel van criminelen harder aangepakt dient te worden en dat de jacht op crimineel geld geïntensiveerd moet worden. Zolang criminaliteit loont, zullen ze ook in ons land ruimte zoeken. De Kamer weet inmiddels dat ik ook vanuit mijn rol alles op alles zal zetten om die verdienmodellen zo veel mogelijk te verstoren en aan te pakken. Die ambitie staat niet voor niets in het coalitieakkoord. Financieel gewin is hét onderliggende motief van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Het afpakken van crimineel vermogen is daarom een belangrijk middel om het verdienmodel te verstoren en de geldstromen aan te pakken.

De ketenpartners van de afpakketen hebben zich verenigd in het Coördinerend Beraad Afpakketen omdat zij allemaal vinden dat misdaad niet mag lonen. Ik heb het dan over politie, justitie en de rechtspraak. In gezamenlijkheid worden er stappen gezet om de afpakketen te verbeteren als onderdeel van de bredere aanpak van criminele geldstromen. De integrale aanpak van criminele geldstromen volgt de fase van het crimineel verdienmodel: voorkomen dat criminelen veel geld kunnen verdienen, voorkomen dat illegaal verdiend geld in het legale circuit komt, het opsporen van criminelen en het afpakken van crimineel vermogen. Het beraad heeft hiervoor een meerjarig plan van aanpak opgesteld dat onder de regie van mijn ministerie wordt uitgevoerd. Dit plan heb ik uw Kamer op 26 april jongstleden toegestuurd. Daarbij worden concrete wetgevende, beleidsmatige en beheersmatige maatregelen ingezet. Dit stelt de betrokken ketenpartners beter in staat om hun taken uit te voeren. Dit zijn zaken waarop ik als Minister van JenV kan sturen en dat zal ik ook doen. Dat doe ik al en dat zal ik blijven doen. Zo wordt er gewerkt aan aanvullende wetgeving. Daar hebben we het vorige week in een ander debat over gehad. Ik heb het dan over non conviction based confiscation. Ik kan het niet makkelijker zeggen in het Nederlands, misschien: zonder veroordeling van de verdachte kan je alsnog zijn spullen en geld afpakken. Dat dekt de lading. Maar ik noem ook spoedbevrozing. Daarnaast wordt er een nieuw Beslag Informatie Systeem geïmplementeerd, het zogenaamde BIS. Daarmee wordt het beslagproces in de gehele keten structureel en functioneel ondersteund. Dit draagt bij aan het verbeteren van het beheer en het vervolg in de afpakketen, en levert een kwaliteits- en efficiëntie-impuls op in het beslagproces.

Voorzitter. Ik heb nog een paar punten, want ik wil de Kamerleden in deze context graag meegeven wat we sindsdien allemaal doen en wat we hiervan leren. De ontwikkeling van het vermogensdossier en de continue vermogensmonitor dragen bij aan een betere vastlegging en een meer

geharmoniseerd en actueler zicht op het vermogen in de afpakketen, van een verdachte tot een veroordeelde.

Voorzitter. Nu kom ik bij een onderdeel waar we het vorige week ook over hebben gehad. Dat komt ook hier langs. Ik denk dat het beter is om het anders in te richten. In dit plan van aanpak staat geen financiële afpakdoelstelling. In onze rechtsstaat, met een duidelijke scheiding der machten, past het niet om vanuit de politiek te sturen op inhoudelijke afwegingen in de strafrechtketen. Het Openbaar Ministerie dient geheel los van ramingen over verwachte afpakinkomsten deze eigen afweging te kunnen maken. Het Openbaar Ministerie heeft natuurlijk wel zijn eigen doelstellingen. Dat is uiteraard wel de bedoeling. Sinds 2021 stuurt het Openbaar Ministerie vooral op beslag. Beslagcijfers zijn een directer sturingsmiddel voor de opsporings- en vervolgingspraktijk. De beslagdoelstelling voor de politie vloeit voort uit de Veiligheidsagenda 2019–2022 en is opgesteld onder gezag van het Openbaar Ministerie en de regioburgemeesters. De afgelopen jaren is deze beslagdoelstelling gehaald. Dat gebeurt dus in overleg en wordt vervolgens goed gemonitord.

Naar aanleiding van de bevindingen van de Algemene Rekenkamer ben en blijf ik uiteraard in gesprek met de leden van het Coördinerend Beraad Afpakketen. Wij zullen samen bezien welke aanvullende acties nog meer mogelijk zijn en ook haalbaar zijn om de afpakketen nog verder te versterken. Daar komen we ongetwijfeld niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst veel met elkaar over te spreken.

Dank u wel.

De voorzitter:

Ik dank u wel. Dan geef ik het woord aan de Minister voor Rechtsbescherming.

Minister Weerwind:

Voorzitter, dank u wel. Laat ik inderdaad de rapporteurs ook dankzeggen. U heeft uw werk eigenlijk thoroughly verricht, met scherpte, en uw analyse leidt inderdaad tot dit debat, maar leidt ook tot meer inzicht bij mij als bewindspersoon. Laat ik dat vooropstellen.

Mooi hoe u start met aangeven dat het gevangeniswezen, DJI, een van de agentschappen is van ons departement. Ik hoorde u zeggen dat die voor de laatste keer is doorgelicht in 2016. Dat geeft aan dat juist doorlichtingen van belang zijn om de verbeterplannen die er nu liggen en de hogere doelen die u beschrijft naast elkaar te leggen en zo blijvend te monitoren. Dat is ook een van de aanbevelingen die u noemt. U zegt ook dat het echte beleidsdoel van het gevangeniswezen niet als zodanig omschreven is, niet meetbaar is. Ik begrijp die abstractie en tegelijkertijd zou het zo mooi zijn als je 'm toch abstraheert en probeert wat concreter te maken. Ik zie dat ook als een van de doelen naar de toekomst toe. U geeft vervolgens ook aan wat het totale budget is. U kijkt naar de instroom, u kijkt naar de uitstroom. U noemt heel relevante kengetallen, die eigenlijk een soort van dashboardgegevens zijn van de stand van zaken van het gevangeniswezen op dit moment. Een van de punten die u benoemt, is dat de opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie niet goed verwerkt is, beschreven is en tot stand is gekomen. In een van de verbeterplannen die we naar aanleiding van het PwC-rapport hebben gemaakt, is dit ook een van de uit te voeren en op te pakken acties. Ik hoor u ook spreken over de prestatieverklaringen. Dat is een belangrijk, essentieel, bestanddeel tussen zeg maar een factuur en anderzijds de contracten, wat is er geleverd. Als je die twee niet met elkaar kunt vergelijken – u kwam tot de slotsom dat dat leidde tot een onrechtmatig bedrag van 135 miljoen, als ik u scherp beluisterd hebt – hebben we toch een groot vraagstuk hier op tafel. Het adagium dat ik bezig, is «meten is weten».

Dat gezegd hebbende, kan ik, als ik puur kijk naar de inkoop bij DJI, drie stromen onderkennen. Dat is inhuur van personeel, zorgpersoneel. Ik hoor u ook praten over een administratieve omissie bij het contracteren en de inhuur. Laten we even inzoomen op die punten. De inhuur zorgpersoneel is in 2018 aanbesteed. De gecontracteerde leveranciers kunnen echter niet voorzien in deze aanvullende behoefte. Hierdoor is DJI vanwege de zorgplicht genoodzaakt om zelf extra in te huren. Die inhuur loopt buiten het lopende contract om en overschrijdt dan ook de geldende aanbestedingsnorm. Ik kijk dus even dieper naar die analyse.

Dan zoom ik in op administratieve omissie bij contracteren bij ICT-inhuur. Laat ik vooropstellen dat ICT altijd een punt is dat extra aandacht behoeft. Bij de eindejaarscontrole inhuur ICT-professionals is dan ook geconstateerd dat de contractuele verlengingsopties onvoldoende gespecificeerd zijn en de verlengingen hiermee onrechtmatig. Dat betreft het gebruik van een verkeerd sjabloon en dat is maar liefst ruim 500 keer herhaald, moet ik helaas melden.

De inhuur. Het Ministerie van IenW is verantwoordelijk voor een aantal rijksbrede aanbestedingen voor inhuurdiensten. JenV is afnemer van die diensten. Er is een zekere afhankelijkheidsrelatie. IenW heeft de contracten hiervoor niet tijdig weten te verlengen en daardoor zijn er onrechtmatige overbruggingsovereenkomsten gesloten. Hierdoor heeft van 2020 tot 2021, en zoals ik er nu naar kijk ook in 2022 onrechtmatige inkoop plaatsgevonden. Ik zal dieper inzoomen op dit probleem.

Meneer de voorzitter. Naar aanleiding van de rapportage zijn dit de eerste analyse en mijn eerste reactie. Tot zover.

De voorzitter:

Ik dank u wel. Ik meen dat er geen vragen of opmerkingen zijn die de Staatssecretaris aangaan.

Wij gaan nu dus naar de eerste termijn van de zijde van de Kamer. Ik kijk even of de rapporteurs opnieuw als eersten het woord willen voeren. Dat lijkt mij niet. Inderdaad. Zo scheiden we de rollen helder in deze ronde. Ik geef als eerste het woord aan de heer Van Nispen van de Socialistische Partij.

De heer Van Nispen (SP):

Dank u wel. Allereerst een heel hartelijk woord van dank aan de rapporteurs en de ondersteuning, maar ook aan de bewindspersonen voor de reactie daarop. Het is erg waardevol dat we dit als commissie op deze manier doen. Dank daarvoor.

Het mag nu iets politieker worden, geloof ik. Crimineel kun je overal worden, maar rijk word je er vooral van in Nederland. De overheid krijgt het maar niet voor elkaar om criminelen een substantiële slag toe te brengen op het financiële vlak. Ongeveer 20 miljard euro per jaar wordt er witgewassen; maar hoeveel geld is er het afgelopen jaar afgepakt? We zagen het daarnet: 300 miljoen euro, zo'n 1,5%. De doelen – ik moet eigenlijk zeggen «de ramingen» – voor zover die er zijn, worden stelselmatig niet gehaald. Het ergste is eigenlijk nog dat we helemaal niet goed weten hoe dit komt. We hebben er geen inzicht in waarom die ramingen steeds maar niet gehaald worden. De Algemene Rekenkamer wees er ook weer op.

Ik maak het iets concreter, vrij simpel: wat wordt er door het OM en de politie gedaan met de meldingen van verdachte transacties? We weten het gewoon niet. Het is gewoon niet in beeld. Hoe kan dat nou? Dit is geen afpakketen, het zijn eigenlijk afpakeilandjes. Waar is de regie? Wordt er van elke strafzaak waarmee geld is verdiend een afpakzaak gemaakt, zoals de SP-motie die in 2018 al is aangenomen, nadrukkelijk verzocht? Het antwoord is «nee». Ook dat vind ik eigenlijk niet kunnen. Ik snap het wel, want de politie kampt met een chronisch capaciteitsgebrek, maar de motie riep juist op om er alles aan te doen om het gevraagde te bewerkstelligen.

Is de Minister daar alsnog toe bereid? Wil zij alles op alles zetten om meer crimineel vermogen te gaan afpakken? Ik heb natuurlijk net de opsomming gehoord van wat er aan beleid aan zit te komen. Maar we moeten ook denken aan capaciteit, dus onder andere het versterken van de financieel rechercheurs. Want we zijn nu eigenlijk de georganiseerde criminaliteit op tamelijk ongeorganiseerde wijze aan het bestrijden. Twee jaar geleden is hier al een motie over ingediend, ook bij het debat over het jaarverslag en ook weer naar aanleiding van Rekenkamerrapporten over de afpakketen. We deden toen het verzoek aan de regering om de regie te nemen in de afpakketen – volgens mij komt dat nog onvoldoende uit de verf – en om te zorgen dat er zo snel mogelijk structureel meer crimineel vermogen werd afgepakt – dat komt al helemaal niet uit de verf. Deze motie van onder andere de SP werd mede ingediend door mevrouw Yeşilgöz-Zegerius. Ik zeg dat niet om flauw te doen, maar om de Minister eraan te herinneren en om enige continuïteit op dit vlak te waarborgen. Ik hoop haar extra te motiveren om hier fors werk van te maken.

Eigenlijk zijn er dus onvoldoende doelen. Ik ben het op dat punt oneens met de Minister die zegt dat het niet zou kunnen om vanuit het ministerie of de politiek ambitieuze doelen op te leggen. Ik denk dat dat wel degelijk kan en dat dat ook moet. Die doelen zijn er nu niet. Is de Minister het ermee eens dat een verdubbeling van de huidige resultaten op zijn minst realistisch zou moeten kunnen zijn? Dan moeten we wel alles op alles zetten. Volgens mij kan doelen stellen wel degelijk, de Minister doet dat bijvoorbeeld ook bij de politie en bij de veiligheidsagenda. De Minister had het zojuist over het doel van 180 miljoen beslag. Het stellen van een doel kan dus wel. Beslag is echter geen uiteindelijke incasso, die wordt altijd heel veel lager. Dus ik denk dat het stellen van een doel wel degelijk kan, maar dat je dan wel alles op alles moet willen zetten om dat doel te bereiken. Daar wil de Kamer graag bij helpen, denk ik.

De heer **Sneller** (D66):

Dit is ook het debat waarin we een beetje naar de doelmatigheid kijken. De heer Van Nispen zegt nu «alles op alles zetten» en «meer capaciteit». Maar ik zou hem willen vragen om nog wat specifiekere te zijn bij het invullen van die motie en ons mee te nemen in waar hij vindt dat de prioriteit moet zitten. Waar denkt hij dat de meeste winst te behalen is? Want uiteindelijk vindt ook hij volgens mij niet dat we echt alles op alles moeten zetten, want er zijn gewoon allerlei beperkingen.

De heer **Van Nispen** (SP):

Het probleem is wel een beetje dat we hier nu al jarenlang met elkaar zeggen: misdaad mag niet lonen; dat is het uitgangspunt en onderzoek nou wat er moet gebeuren om dat uitgangspunt realiteit te maken en breng nou eens de knelpunten in kaart. Zit dat in beperkte informatie-uitwisselingsmogelijkheden? Zit dat in gebrek aan capaciteit? We hebben al die voorstellen gedaan en suggesties aangereikt. We hebben ook gevraagd of misschien het OM en de FIOD beter samen zouden moeten werken. Al die voorstellen hebben we eigenlijk al gedaan. Sommige voorstellen worden aangenomen. Ik wees er net op een. Sommige voorstellen ook niet. We hebben de bal dus bij het kabinet gelegd. Dat komt nu ook met plannen, maar die zitten vooral in de sfeer van wetten en regels, terwijl ik denk dat het onder andere ook in capaciteit zit. Daarom denk ik dat het verstandig is en dat het politiek ook kan om nu te zeggen: dit is een doel en daar moet het naartoe. Als daarvoor nodig is dat er in bepaalde zaken meer werk wordt gemaakt van afpakken en dat de financiële recherche ook daarop wordt afgestuurd, dan zal dat het gevolg zijn van een dergelijk ambitieus doel. Als dat niet gehaald wordt, dan is er wat uit te leggen. Volgens mij vragen we hier niet iets onmogelijks als we zeggen dat een 0,5 miljard afpakken per jaar wel degelijk zou moeten

kunnen, als het geschatte totaal 20 miljard is. Dat is dan zelfs nog vrij laag. Maar ik hoor dan graag van de Minister wat er nog vanuit de Kamer nodig is om dat doel te bereiken. Ik denk niet dat het aan ons zal liggen.

De heer **Sneller** (D66):

Het was niet flauw bedoeld, zo van: wat vind je nou zelf? Ik bedoelde meer: neem ons nou mee in de gedachten daarachter. Want je kunt ze overal achteraan sturen. Die 20 miljard zit op allerlei verschillende plekken. Je hebt kleine vissen. Je hebt grote vissen. Je hebt drugscriminaliteit. Je hebt andere criminaliteit. De heer Van Nispen zegt eigenlijk: ik leg de bal bij het kabinet en daarna horen we het wel. Vervolgens zijn we dan pas als Kamer aan zet. Zo hoor ik dat nu van hem.

De heer **Van Nispen** (SP):

Excuus, want dan begreep ik de vraag verkeerd. Ik begreep de vraag als: wat zijn je eigen ideeën? Ik probeerde iets van inkleuring daaraan te geven. Het gaat mij om het uitgangspunt. Ik heb het al vaker gezegd: bij criminaliteit gaat het vrijwel altijd om geld, misschien met uitzondering van de zedenmisdrijven. Ik denk dat je criminelen moet raken waar het pijn doet en dat is in de portemonnee. Eigenlijk zou het uitgangspunt moeten zijn – daarom noemde ik ook de eerder aangenomen motie – dat je bij elke zaak waarin geld is verdiend, dat geld in principe moet kunnen afpakken. Als dat niet zo is, is het gewoon zonde van het geld. De doelstelling die Opstelten in het verleden heeft beloofd, was: € 1 erin levert wel € 3 op! Dat is totaal niet uitgekomen, maar volgens de Rekenkamer is het wel een verhouding van € 1 erin en ongeveer € 1,1 eruit. Ik weet niet of je het zo zwart-wit kunt zien. We hebben daarover ook een gesprek met de Rekenkamer gevoerd. Maar ik denk in ieder geval dat het geen verspild geld is. Als daarvoor extra investeringen nodig zijn, dan gaan we daar zeker wat van terugzien. Maar je moet de criminelen wel raken waar het pijn doet. Maar goed, dat heb ik vaker gezegd.

De **voorzitter**:

Gaat u verder.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dan kom ik op de strafrechtketen. De doorlooptijden zijn natuurlijk om te huilen. Bij zeden is het heel erg. Daar komt de boel maar niet op orde. Maar dat is niet alleen bij zeden zo. Het is ook bij jeugd, verkeer en op andere terreinen. In Gelderland zijn 1.500 strafzaken de prullenbak in gegooid. Dat is dus 1.500 keer onrecht. Dat is gewoon een rechtstreeks gevolg van de grote problemen in de strafrechtketen. Eigenlijk is dit de staat van onze strafrechtketen. Hoe is dit te verantwoorden? Zag niemand die aankomen? Ik denk het wel. Ik denk dat mensen dit wel aan zagen komen.

Ik vind wel dat de cijfers over de strafrechtketen nogal onoverzichtelijk zijn. Zou er niet een goede staat van de strafrechtketen moeten worden uitgebracht, waarin op overzichtelijkere wijze staat hoe het ervoor staat, waar de knelpunten zitten en hoe die vervolgens worden opgelost? Ik zou eigenlijk betere rapportages willen. Ik wil geen dikkere rapportages of meer cijfers, maar echt betere rapportages in het licht van: wat mogen we nou verwachten, wat zijn de doelen en de streefcijfers? Ik bedoel dus een betere, overzichtelijkere en samenhangende publicatie met een duiding erbij. Wat vindt de Minister daar zelf van? Graag krijg ik de toezegging dat we voortaan een overzichtelijkere staat van de strafrechtketen krijgen. Op basis van de politiecijfers zeggen kabinet en politie: na 2024 is de capaciteit weer op orde. Maar wij zijn ook hier weer even heel precies ingedoken en ook dat kost best moeite, vind ik. In 2021 zijn er minder, rond 198 fte, aspiranten ingestroomd dan begroot. In 2020 waren dat er nog minder. Daarbij is de uitstroom bij de politie ook nog eens hoger dan

verwacht, namelijk 113 fte. Het gat over 2021 komt daarmee in totaal op 311 fte. Maar nog steeds zegt de Minister te verwachten dat de operationele bezetting en formatie in 2024, 2025 weer in balans komen. In de afgelopen twee jaar zijn de instroomcijfers bij lange na niet gehaald. Het onderwijs piept en kraakt aan alle kanten. De arbeidsmarkt is oververhit. Maar we gaan er nog steeds van uit dat de boel in 2024 of 2025 weer op orde is.

Dan denk ik: dat kan toch niet? Wordt het niet eens tijd dat de politietop en de Minister daar in ieder geval geen loze beloftes meer over doen maar er eerlijk over zijn? Want moeten we die agenten maar ook burgemeesters die grote problemen hebben met handhavingscapaciteit jarenlang laten worstelen, met elk jaar de belofte dat het volgend jaar écht is opgelost, terwijl we misschien wel weten dat dat niet zo zal zijn? Mijn oproep aan de Minister is dus om toe te geven dat het niet lukt om dit op korte termijn op te lossen en dat er heel pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden als dat inderdaad zo is. Als dat niet zo is, hoor ik dat natuurlijk nog liever, maar ik geloof het eerlijk gezegd niet.

Dan de DJI, aanvullend op wat de rapporteur daarover al heeft gezegd. PwC was duidelijk: om ervoor te zorgen dat de mensen bij Dienst Justitiële Inrichtingen hun werk weer kunnen doen, moet er of bezuinigd worden, of aanvullende bekostiging bij, die 398 miljoen. Want het lukt nu onvoldoende. Het personeel wordt uitgeperst. Celinspecties? Vergeet het maar. Werken aan de resocialisatie van gedetineerden? Vergeet het maar. Arbeid en scholing voor gedetineerden? Vergeet het maar. En dat allemaal omdat opeenvolgende VVD-bewindslieden het gevangeniswezen hebben uitgemaakt. De ICT hangt inmiddels met ducttape aan elkaar, het personeel zit of ziek thuis of wordt in de p.i.'s bedreigd door gedetineerden en de strijd tegen contrabande lijkt ook maar niet gewonnen te kunnen worden.

Het personeel zegt terecht dat het zo niet meer kan. Laten we heel helder zijn: aan dat personeel ligt het natuurlijk niet; die mannen en vrouwen zetten zich met ziel en zaligheid in. Daarom roep ik het kabinet wederom op: investeer in DJI; breng in ieder geval de basis op orde. De Minister zit met een heel vervelende politieke erfenis, dat begrijp ik heel erg goed. Ik zal het ook echt begrijpen als de Minister straks begint over de krappe arbeidsmarkt en dat het lastig is om mensen te vinden. Maar het helpt in ieder geval niet als de Minister nieuwe bezuinigingen boven de markt laat hangen en die niet uitsluit. En dat is wat ik toch nog met klem aan de Minister vraag. Ik vind ook dat dat past in dit debat over het verantwoordelijkheid afleggen over het afgelopen jaar. We kennen het financiële gat. Dan vind ik het ook verstandig om daar vandaag op in te gaan.

Ten slotte, voorzitter. De Algemene Rekenkamer heeft zich ook verdiept in de stelselherziening rechtsbijstand en constateert daar knelpunten. De drempel van de eigen bijdrage en de kwaliteit van de beschikbare rechtshulp zijn niet altijd goed en er is een tekort aan sociaal advocaten. Dit zijn precies de punten waar de SP al jaren op wijst. De Rekenkamer stelt openlijk de vraag of de stelselherziening die deze Minister heeft geërfd de knelpunten in de rechtsbijstand, die er gewoon concreet zijn, wel voldoende aanpakt. Ja, er komt nu extra budget voor de sociaal advocaten, maar is dat voldoende om alle problemen op te lossen? Dat lijkt mij toch niet. Wordt de kwaliteit van rechtsbijstandverleners wel verbeterd of gaan we juist kwantiteit leveren aan rechtzoekenden met rechtshulppakketten? Graag een reflectie van de Minister hierop.

Wat is nou precies het doel van die stelselherziening en hoe lost die de echte knelpunten op? Ik heb zelf het uitgewerkte initiatief de Huizen van het Recht. We hebben daar maandag het debat over gevoerd, maar ik wil toch de Minister vragen om in te gaan op de vraag hoe zijn stelselherziening, of eigenlijk de stelselherziening die hij heeft geërfd van zijn voorganger, de bestaande knelpunten oplost. Ik wil ook weten hoe de uitkomsten van de pilot straks uitgewerkt worden en hoe er wordt

toegezien op kwaliteit, toegankelijkheid en belemmeringen van de rechtsbijstand.

Voorzitter. Helemaal tot slot één vraag. We hebben het vaak gehad over een verbod op gokreclames. Dat verbod is er nog niet. We zien elke dag, elke dag, dat de ellende toeneemt: nieuwe shirtsponsors, nu ook weer, Unibet bij Ajax en noem al die voorbeelden maar op; er is volgens mij geen eredivisieclub die niet wordt gesponsord. En dat alleen maar omdat we er kennelijk niet in zijn geslaagd om tijdig de aangenomen Kameruitspraak in te voeren. Dat spijt mij heel erg. Ik wil heel graag van de Minister een update met hoe het ervoor staat en hoe snel het verbod op gokreclames er kan komen. Want volgens mij moeten we geen dag langer wachten.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Dan geef ik het woord aan mevrouw Helder van de PVV.

Mevrouw **Helder** (PVV):

Dank je wel, voorzitter. Ook van mij een woord van dank aan de beide rapporteurs. Ik heb zelf ook ooit het genoeg gehad; het is een dankbare klus.

Maar ook van mijn kant natuurlijk een politieke bijdrage. Ik begin met een terugkerend punt, namelijk de capaciteit oftewel de bezetting bij de politie. Ik heb drie opmerkingen op dit punt. Ten eerste. Er is geen garantie dat de politie in 2025 op volle sterkte is. Als de Minister dat vandaag zou kunnen garanderen – ik kijk hoopvol die kant op – hoor ik dat natuurlijk graag, maar zelfs als dat zo zou zijn, is dat pas over twee à drie jaar.

Ten tweede. Aspiranten worden nog steeds voor 100% meegeteld. Het argument daarvoor was dat dit van belang is om het evenwicht tussen geld en sterkte te bewaken en te bewaren. Dat is leuk op papier, maar in de praktijk komt het er gewoon op neer dat er agenten in opleiding zijn die gemiddeld voor maximaal 60% inzetbaar zijn en die ook begeleiding nodig hebben. Dat laatste kost ook capaciteit. Daar komt bij dat de opleiding nu geen drie jaar duurt maar twee jaar. We moeten nog maar afwachten of dit niet ten koste gaat van de kwaliteit. Is de Minister bereid om de aspiranten niet meer voor 100% mee te tellen bij de bezetting en uit te gaan van de situatie zoals die in de praktijk geldt? Het is geen cliff-hanger, maar anders kom ik met een motie in tweede termijn.

Mijn derde opmerking bij dit punt is dat het aantal taken dat op de schouders rust niet afneemt. Sterker nog, er komt steeds meer bij en dat wordt ook structureel. Het meest in het oog springend zijn dan natuurlijk de problematiek van de verwarde personen – het aantal meldingen stijgt ieder jaar tot ver boven de 100.000 terwijl dit primair een taak is voor de ggz en niet voor de politie – het stelsel bewaken en beveiligen, waar we het ook al over gehad hebben en dat ook alleen maar zal toenemen, en het aantal demonstraties dat de pan uitrijst en die veel politiecapaciteit vergen, ook als zij rustig verlopen.

Wat ook nodig is, is stabiele en structurele financiering, meer dan de 600 miljoen die de korpschef eerder vroeg en helaas niet heeft gekregen. Dit moet ook zonder bedragen te oormerken, oftewel incidenteel apart te reserveren voor een probleem dat op enig moment in het oog springt. In dat kader heb ik begrepen dat het geld voor de 113 zedenrechercheurs – ook een aangenomen Kamer motie – kwijt is, plat gezegd. Mijn vraag is of dat klopt.

Voorzitter. Agenten op straat krijgen de volle laag, soms letterlijk. In het trendbeeld van de Politie Eenheid Amsterdam staat: «Het aantal misdrijven met openlijk geweld is met 75% gestegen, met name veroorzaakt door demonstranten tijdens het «koffiedrinken» op het Museumplein.» Ik geef twee citaten. «Relschoppen is van alle tijden, maar de mate waarin dit nu gebeurde» – dit gaat over Rotterdam op 19 november vorig jaar – «en de intensiteit en de focus op de politie kent zijn weerga niet.»

En: «Men wil soms puur en alleen de confrontatie met de politie aangaan.» Ook in het tijdschrift Blauw van deze maand staat dat het openlijk geweld is verdrievoudigd.

Mijn motie inzake groepsaansprakelijkheid bij openlijk geweld is aangenomen maar wordt niet uitgevoerd, omdat er volgens de vorige Minister voor Rechtsbescherming geen behoefte aan zou zijn. Dat vind ik dus volstrekt onjuist; ik verwijs maar naar wat ik zojuist heb gezegd. Mijn vraag is of deze Minister wél bereid is om de motie uit te voeren en de groepsaansprakelijkheid voor openlijk geweld te verruimen.

Voorzitter. Dan nog een paar losse opmerkingen naar aanleiding van het jaarverslag van de politie. Klopt het dat de ICT incidenteel is gefinancierd en dat er 200 miljoen structureel nodig is? Verder heb ik begrepen dat het stroomstootwapen voor vijf jaar is gefinancierd, ingaande 2019 – ik zeg het even uit mijn hoofd. Op pagina 160 staat, ik citeer weer: «De in de begroting opgenomen kosten voor het stroomstootwapen werden overigens gecompenseerd door de hiervoor toegekende bijzondere bijdrage.» Structurele financiering van het stroomstootwapen is naar mijn mening noodzakelijk. Is de Minister dat met mij eens? Zo ja, gaat zij dit dan ook structureel financieren?

Dan de laatste vraag op dit punt. Op pagina 177 staat over de schade-uitkeringen waaronder de PTSS-dossiers – ik sleep ze er altijd bij, voorzitter, totdat het is opgelost – het volgende. «De Belastingdienst en de politie hebben een verschil van inzicht over de interpretatie van de wet met betrekking tot het belast of onbelast uitkeren van schade-uitkeringen in het kader van erkenning beroepsziekten. De politie is van mening dat deze uitkeringen geen onderdeel vormen van het loon van de medewerkers en derhalve onbelast uitgekeerd kunnen worden. De uitbetalingen in de afgelopen jaren hebben dan ook onbelast plaatsgevonden. Eveneens is bij de bepaling van de voorziening uitgegaan van netto uitkeringsbedragen. Om duidelijkheid te krijgen over de interpretatie van de wet is een procedure gestart. De uitkomst van deze verwachte procedure kan mogelijk een financiële impact hebben voor de politie van 115 miljoen. Het verdere verloop van deze procedure kan enkele jaren duren.»

Is de Minister bereid om dit in de gaten te houden? Is zij bereid om in het geval de politie ongelijk zou krijgen in deze procedure, die 115 miljoen bij te leggen zonder dat dit ten koste gaat van de algemene bijdrage? Anders komt het namelijk voor rekening van de agenten met een beroepsziekte en dat kan niet de bedoeling zijn.

Voorzitter. Dan een tweede onderwerp, het afpakken van crimineel vermogen. Daar heb ik natuurlijk ook het een en ander over te zeggen. Criminaliteit mag niet lonen – dit hoorden we al vaker langskomen – en crimineel verkregen geld moet zo veel mogelijk worden afgenomen. Het afpakken van crimineel vermogen is een prioriteit van het kabinet. Met het ketenprogramma afpakken wordt gestuurd op ambitieuze doelstellingen. De afpakopbrengsten zijn echter naar boven afgerond 84 miljoen lager uitgekomen dan geraamd, zo staat het in de memorie van toelichting op de slotwet. Misdaad mag niet lonen, was de bekende oerkreet van Minister Opstelten, maar er is tot op heden geen concreet doel bij geformuleerd. Dat hoorden we eerder ook al. Er is ook geen sturing vanuit het ministerie op de afpakketen, terwijl er wel meer geld in is geïnvesteerd met het idee dat € 1 investering € 3 extra afpakopbrengsten zou creëren. Dat klinkt toch als een doel, zou ik zeggen. Maar ja, dan wordt weer gezegd: zonder geformuleerde doelen en zonder sturing is het los zand. Het grootste deel van het bedrag dat is binnengekomen, is afkomstig van twee grote schikkingen in strafzaken. Dat vloeit dus niet voort uit de doelstelling van het extra budget. Je kunt in navolging van de rapporteurs dus niet zeggen dat het geïnvesteerde geld is terugverdiend.

Ik heb de Minister in haar reactie horen zeggen: het past niet om als politiek te sturen op rechterlijke procedures en de inzet van het OM. Maar

je kan wel een kader stellen. Zo zwart-wit kan het natuurlijk niet zijn. De Minister kan het Openbaar Ministerie ook aanwijzingen geven. Ik denk dus dat de soep niet zo heet gegeten hoeft te worden als dat ie wordt opgediend. Ik heb drie vragen op dit punt. Is de Minister bereid om in overleg met het College van procureurs-generaal van het OM meer samenhang tussen beleid en uitvoering af te spreken? Gaat de Minister de afpakketen op langere termijn structureel verbeteren? Gaat de Minister de informatievoorziening bij het ministerie en het Openbaar Ministerie op orde brengen, zodat we volgend jaar weten waar we het over hebben? Ik moet dan even verwijzen naar de Archiefwet, maar daar zal ik u verder niet mee vermoeien. Gooi er een interruptie tegenaan, meneer Sneller! Voorzitter. Tot slot het derde onderwerp dat ik vandaag wil noemen: het bestrijden van witwassen. Uit onderzoek blijkt dat er 16 miljard per jaar wordt witgewassen in Nederland. De inkomsten uit illegale activiteiten worden via speciale constructies onderdeel van de reguliere economie en maatschappelijke activiteiten. Dat heeft ondermijnende gevolgen voor onze rechtsstaat. Ongebruikelijke transacties moeten worden gemeld bij de – in goed Nederlands – Financial Intelligence Unit. Daar zijn 722.239 meldingen binnengekomen. Ik heb ze niet geteld, ik heb het van de Algemene Rekenkamer. Van die meldingen zijn er 103.947 doorgestuurd naar de politie en het Openbaar Ministerie ten behoeve van de opsporing. Daarna is het een zwart gat of een Bermudadriehoek. Er wordt niet bijgehouden wat er vervolgens met die meldingen gebeurt. De reactie van het ministerie op deze naar mijn mening vernietigende conclusie van de Algemene Rekenkamer: «Er is voldoende zicht op de doelmatigheid van witwasbestrijding.» Het zal geen verrassing zijn dat ik het daar volstrekt mee oneens ben.

Ik heb op dit punt twee vragen aan de Minister. Gaat de Minister het inzicht in de doelmatigheid verbeteren door duidelijke doelen te stellen, prestatie-indicatoren op te stellen en door te controleren op het effect daarvan? Gaat de Minister de doelmatige en doeltreffende werking van de meldketen waarborgen, zodat we van dat zwarte gat afkomen? Voorzitter, afrondend mijn conclusie. Criminaliteit loont wel, en werken bij de politie niet. De loyaliteit van onze agenten op straat wordt tot het maximale uitgerekt en ze staan er desondanks altijd. Mijn grote waardering en veel respect daarvoor. Deze Minister is van goede wil – dat weet ik ook – dus tot slot de vraag: wanneer krijgen onze agenten meer geld, middelen en mensen, en een vermindering van taken? Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Knops van het CDA.

De heer Knops (CDA):

Dank u wel, voorzitter. De rechtsstaat is van ons allemaal en die moet beschermd worden, elke dag opnieuw, door mensen hier in de Kamer en door burgers van Nederland. Tienduizenden mensen in Nederland zetten zich elke dag in, soms met gevaar voor eigen leven, voor die rechtsstaat. Daarvoor verdienen zij groot respect. Tegelijkertijd kan elke burger in Nederland zelf bijdragen door zijn of haar kinderen goed op te voeden. Dat begint al met je kinderen leren dat ze afval niet uit het raam gooien – een teken van decadentie – omdat een ander het wel opruimt. Maar ook vernielingen en «eenvoudige diefstal» zijn vaak de opstap naar een heuse criminele carrière. Zijn al die jongelui die ik in een dikke auto zie patsen als ik 's avonds door Den Haag of Venlo loop, hardwerkende, succesvolle ondernemers, loterijwinnaars, rijkeluiszootjes of gewoon ordinaire criminelen die met een middelvinger omhoog denken dat ze onaantastbaar hun gang kunnen gaan? En dan gaat de burgemeester van Amsterdam verordonneren dat de politie in Amsterdam, die toch al gebukt gaat onder capaciteitsproblemen, niet

meer zomaar preventief mag fouilleren, maar dat dat voortaan met een digitale dobbelsteen moet. Een klap in het gezicht van agenten en, erger nog, een staaltje woke toneel waar echt niemand in dit land beter van wordt! Het is te triest voor woorden dat we ons, met alle problemen die we hier horen, daar druk over aan het maken zijn. Agenten met een dobbelsteen op pad sturen omdat je ze niet vertrouwt en tegelijkertijd hier vragen om meer capaciteit! Wij mogen van professionele agenten vragen dat ze zelf op basis van de informatiepositie die ze hebben, kunnen bepalen hoe ze hun spaarzame tijd het meest effectief kunnen inzetten. En dat gaan we toch niet op deze manier faciliteren? Graag een reactie van de Minister.

Voorzitter. Het jaarverslag dat we vandaag bespreken gaat natuurlijk over het jaar waarin deze bewindslieden nog geen verantwoordelijkheid droegen. Dat hebben ze gelukkig zelf niet gezegd. Staatsrechtelijk gezien is het natuurlijk wel zo, maar ze waren toen niet in de positie dat ze toen verantwoordelijkheid droegen. Hoewel de score van JenV verbeterd is ten opzichte van het jaar daarvoor, waarvoor complimenten, kunnen we zeggen dat 2021 een turbulent jaar was. Er waren grootschalige en vaak gewelddadige demonstraties. Er was een toenemende bedreiging van mensen die het gezicht waren van de corona-aanpak en van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, met als dieptepunt de lafhartige aanslag op Peter R. de Vries. Het heeft veel gevraagd van eenieder die werkzaam is bij de politie, de brandweer, het OM, de rechtspraak en de DJI.

Gesteld kan worden dat onze rechtsstaat zwaar onder druk staat. Criminelen bedienen zich van steeds meer geld van diensten uit de bovenwereld, zoals makelaars en notarissen, en maken gebruik van de mazen in het net om hun imperiums uit te breiden. De makelaardij is uitgebreid met moordmakelaars en met een netwerk van handlangers die voor een paar duizend euro opdracht krijgen om iemand om te leggen. De briefings van de afgelopen weken kunnen en mogen niet beantwoord worden met «en gaat over tot de orde van de dag». Dan zijn we toch een heel eind beland in de richting van die maffia die zijn tentakels overal uitspreidt. Complete ondermijning dreigt. Voor veel geld is veel te koop, hebben we geleerd. Graag een reactie van de Minister. Hoe ernstig is de situatie?

Om die ondermijning een halt toe te roepen, moet het afpakken van criminele vermogens geïntensiveerd worden. Collega's spraken er ook al over. Misdaad mag niet lonen. Ik sluit mij korthedshalve aan bij de concrete vragen van de rapporteurs, onder dankzegging voor hun goede werk, over de kritische kanttekeningen van de Rekenkamer als het gaat om de effectiviteit van de afpakketen. Ik noem ook als het gaat om witwassen meer in het bijzonder de rol die de Minister voor zichzelf ziet in dat coördinerend ketenberaad of hoe het ook wil heten – het Coördinerend Beraad Afpakketen – met inachtneming van de aanbevelingen van de Rekenkamer van 2008 en 2014, waarvan de Rekenkamer zegt dat ze gewoon niet zijn opgevolgd. Ketenpartners zijn weliswaar autonoom binnen hun taakstelling, maar ze hebben wel een gezamenlijke verantwoordelijkheid om die keten te optimaliseren. De vraag is hoe de Minister haar eigen rol daarin ziet.

Dan de productie- en doorlooptijden in de rechtspraak. Dat is al langer een probleem als gevolg van onder meer capaciteitsproblemen. Opvallend in het jaarverslag afgelopen jaar was wel dat vooral in de bestuurssector, eerste en tweede aanleg, Centrale Raad van Beroep en CBb, de scores dramatisch laag zijn. Maar in 3% en 8% van de gevallen worden zaken tijdig afgedaan. Waarom speelt dat juist in deze sector?

Het probleem van de rechtbank Gelderland, waarvoor mevrouw Mutluer eerder aandacht vroeg, onderschrijf ik van harte. Hoe denkt de Minister hiermee om te gaan? Het is wel buitengewoon ernstig. Er wordt gesproken van relatief lichte vergrijpen, maar je zult er maar slachtoffer

van zijn. Wat doet dat met het rechtsgevoel als het op deze manier wordt afgedaan? Als gevolg van corona zijn veel rechtszittingen verdaagd. Is er niet een slimmer systeem te bedenken, waarbij zittingen die op het laatste moment als gevolg van ziekte van de advocaat of wat dan ook moeten worden afgezegd, anders worden ingevuld met het inplannen van reservezaken? Er gaat nu onnodig veel capaciteit verloren, waardoor alles naar achter schuift.

Voorzitter. Dan de verkeershandhaving. Ik zal de actualiteit van vandaag er niet bijhalen, maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat er steeds minder politie zichtbaar is. Natuurlijk, de techniek helpt ons een handje. Het hoeft niet altijd zichtbaar te zijn, het kan ook met allerlei nieuwe systemen en trajectcontroles, maar de toenemende veiligheidsrisico's en onschuldige slachtoffers die veroorzaakt worden door huffergedrag, het rijden onder invloed van drugs, alcohol en lachgas, nopen tot meer zichtbaarheid en verhoging van de pakkans.

Strenger straffen, wat eerder al werd aangegeven, is heel goed. Maar de kans dat je gepakt wordt, is niet zo groot. Voorzitter, ik zou aan u willen vragen hoe vaak u al bent aangehouden op de snelweg. Wat was de laatste keer dat u bent aangehouden? Het kan natuurlijk dat u rijdt als een echte heer, maar het wordt pas duidelijk wat er allemaal over de weg gaat, als er weer eens een grootschalige, 100%-controle plaatsvindt. Wat er dan allemaal uit auto's en voertuigen wordt gehaald ten aanzien van wapentuig, drugs, crimineel geld en niet-betaalde boetes, is enorm. Dus in hoeverre zijn we op dit vlak effectief bezig? Als ik dan op pagina 60 in het jaarverslag lees dat er dit jaar 3 miljoen minder is uitgegeven aan de verkeershandhaving, dan vraag ik me af: waarom? Het antwoord daarop is: «Dit is grotendeels door een herschikking van de beschikbare middelen over de jaren heen (kasschuif).» Nou ja, ik zou graag een iets helderder antwoord willen hebben dan dit antwoord. Vorige week is de motie-Slootweg/Helder aangenomen, over uitzonderingsgrond artikel 184 Wegenverkeerswet. Ik zou de Minister willen vragen om een reactie op die motie.

Dan een punt dat eigenlijk in alle sectoren een belangrijke rol speelt. Dat is de informatievoorziening en de informatiedeling. De strijd tegen de georganiseerde misdaad kan alleen maar slagen als de diensten beschikken over een goede informatiepositie. Dat betekent: de eigen organisatie op orde hebben, de eigen e-capaciteit op orde hebben, maar ook de mogelijkheden hebben om informatie te delen, te bundelen en te analyseren. Justitie heeft met EncroChat grote successen kunnen boeken het afgelopen jaar. Dat is hartstikke mooi. Er zijn nu zo veel zaken dat er niet eens capaciteit is om ze allemaal op te pakken, maar de strijd gaat door. Ook de georganiseerde criminaliteit zit niet stil.

We hebben al eerder gesproken over de AVG-problematiek. De Ministers zijn in Italië geweest. Laat ik dan maar even mijn beeld daarvan neerzetten. Ik denk dat er veel meer mogelijkheden zijn dan we nu gebruiken, ook op basis van ervaringen in Italië, maar u mag daar gerust op reflecteren. Dat is een open uitnodiging. Ik maak me nog wel wat zorgen over de ICT-projecten bij JenV, die eufemistisch worden aangeduid als «blijvende aandacht vragend». Wat gaan de Ministers concreet doen om op dit punt in control te komen?

Tot slot, voorzitter, heb ik een vraag voor de Staatssecretaris van Asiel en Migratie, anders zou hij misschien wel voor niets hiernaartoe gekomen zijn. Dat willen we natuurlijk niet, dus mijn collega Slootwijk heeft gevraagd of ik toch een vraag aan hem wilde voorleggen. Want het jaarverslag stelt dat de Dienst Terugkeer en Vertrek toch niet zulke hele goede resultaten heeft behaald het afgelopen jaar. Het beheer is in 2021 nauwelijks verder verbeterd. Dat zou komen door een tekort aan capaciteit en aansluitingsproblemen, dit terwijl 2020 en 2021 jaren waren waarin relatief weinig mensen naar Nederland kwamen. Een belangrijk gegeven voor het draagvlak van ons asielbeleid is dat mensen die hier niet mogen

blijven ook daadwerkelijk vertrekken. In 2021 zijn er bijna 5.000 vluchten geboekt om mensen terug te laten keren naar het land van herkomst. Daarvan zijn er ruim 3.000 geannuleerd. Dat is nog veel meer dan er nu telkens op Schiphol geannuleerd worden. Het is 60% van het totaal. Dus de vragen aan de Staatssecretaris zijn: wat gaat er gedaan worden om de capaciteit op orde te laten komen? Wat is de oorzaak waardoor er zo veel vluchten geannuleerd worden? Waar komen die kosten terecht? Want ik neem aan dat niet vliegen niet betekent niet betalen. Wat gaat de Staatssecretaris doen om dit doelmatiger te laten verlopen? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Ik dank u. Ik geef het woord aan de heer Sneller van D66.

De heer Sneller (D66):

Dank u wel, voorzitter. Ook van mijn kant dank aan de rapporteurs. Met een frisse blik zijn toch de lange lijnen van voorgaande jaren doorgetrokken. Het is altijd goed om te zien dat er bij dit soort debatten net zo veel sprekers zijn als ambtelijke ondersteuning. Dat zegt ook iets over de impact van dit soort debatten. Concreet sluit ik me graag aan bij hun verzoek om meer meetbare doelen in de begroting op te nemen. Specifiek zeiden de rapporteurs dat over DJI. Ik denk dat dat een hele goede is. Maar ook daar voorbij zijn er veel algemene doelstellingen en maar weinig dingen die terugkomen in de begroting en in het jaarverslag. Waar willen deze Ministers nou op worden afgerekend? De Monitor Brede Welvaart en Sustainable Development Goal 16 bieden daar toch wel wat handvatten voor. Dat is niet per se iets om nu te beantwoorden, maar wel om in de begroting terug te laten komen, zodat we daar volgend jaar als we dit debat voeren, concreter op kunnen terugkomen.

Voorzitter. Ik heb de indruk gekregen dat de beste manier om een rapport geheim te houden is om het gewoon naar de Kamer te sturen zonder persbericht, ook als er schokkende conclusies in staan. Ik vind dat knap. Complimenten voor de mensen die dat gedaan hebben. Maar ik wou daar toch graag bijilstaan. Dat rapport van de Universiteit Twente in opdracht van WODC heet: Naar meer evidencebased beleid binnen Justitie en Veiligheid. De Minister van Justitie en Veiligheid ken het, want zij heeft ons de kabinetsreactie, nou ja, het reactietje, gestuurd. Eigenlijk vind ik de conclusies namelijk best wel schokkend. Ik wil graag drie citaten daaruit voorlezen. Eén. «Uit de interviews blijkt dat evidencebased of evidence-informed werk en beleid voor veel geïnterviewden van het Ministerie van Justitie en Veiligheid eigenlijk geen belangrijk thema is.» Twee. «Uit de interviews komt bovendien naar voren dat zowel beschikbare wetenschappelijk kennis als praktijkkennis regelmatig terzijde worden geschoven wanneer de inhoud ervan niet goed past bij politieke uitgangspunten of voorgenomen beleid. Dit betreft met name de fases van agendering, beleidsvoorbereiding en evaluatie.» Ik vroeg me wel af welke andere fases er nog zijn; dit lijken mij belangrijke fases. Dan het derde citaat. «Zij, de geïnterviewden, stellen dat politieke waardeoordelen met regelmaat haaks staan op wetenschappelijke inzichten, waarbij vaak de voorkeur wordt gegeven aan het eerste.»

De Minister schrijft in haar reactie dat zij de conclusies en aanbevelingen onderschrijft. Ik zeg het een klein beetje grappend, maar ik denk wel dat het hele serieuze conclusies zijn, waarbij de kabinetsreactie is: «Wat gaan we eraan doen? De kennisfunctie op het ministerie verder ontwikkelen.» Mijn gevoel is dat de omvang en de aard van het probleem niet passen bij die oplossing. Dus zou ik graag een reflectie willen van de Minister op hoe zij die conclusies nou ziet. Die gaan natuurlijk over een periode waarin deze bewindspersonen niet verantwoordelijk waren op het departement, maar ik denk dat het wel belangrijk is, zeker als we dit soort debatten voeren, dat wetenschappelijke inzichten over de doeltreffendheid en

doelmatigheid wel meeklinken in het beleid. Dat is mijn voorliefde voor artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet. Omdat die wetenschappelijke inzichten zo vaak terzijde worden geschoven, zijn ze wel bekend. Zou het niet een idee zijn om die vaker op te nemen, bijvoorbeeld in de beslissingen, zodat in ieder geval de Kamer er kennis van kan nemen?

We hadden zonet weer een mooi debat over arbitrage, mediation en herstelrecht, met ook weer zeer interessante WODC-onderzoeken op de agenda. Maar ook hiervoor geldt: in 2019 begonnen en in maart 2022 klaar. Een ander onderzoek, dat werd aangekondigd door de Minister voor Rechtsbescherming, is eind 2023 klaar. Dat is natuurlijk omdat het allemaal state of the art wetenschappelijk moet worden afgerond. Tegelijkertijd is er nu een beleidsbehoefte. Je weet soms wel ongeveer waar het naartoe gaat, en dan is het wachten, wachten, wachten totdat het onderzoek helemaal state of the art is afgerond. Mijn vraag aan de Ministers is dus hoe we die wetenschappelijke inzichten soms toch sneller kunnen meenemen. Of is het gewoon een kwestie van geduld oefenen?

Dan hebben we de afgelopen maanden een paar keer de Algemene Rekenkamer op bezoek gehad over JenV. Dat ging over forensische zorg, milieucriminaliteit, afpakken en witwassen. Elke keer is eigenlijk de conclusie dat de data niet helemaal voldoende is om te kunnen bepalen of het beleid effectief is. Systemen van provincies, gemeenten en het Rijk sluiten niet op elkaar aan, er zijn verschillende administraties en DJI, de forensische zorg, is een zeer complex veld, waardoor de cijfers over effectiviteit niet bekend zijn. Mevrouw Helder heeft het net heel duidelijk toegelicht voor afpakken en voor witwassen. Ik zeg dit om maar te onderstrepen hoe belangrijk het is om die basis van het beheer en van die data op orde te hebben, en dat ook van tevoren te bepalen. Mijn vraag aan de Minister is wat haar intentie is om op deze terreinen, die niet spannend zijn maar wel belangrijk, te zorgen dat we die data wel gaan krijgen. Concreet sluit ik me van harte aan bij de vraag die mevrouw Helder stelde. Ik snap heel goed de onafhankelijkheid van het Openbaar Ministerie, en tegelijkertijd lopen we er bij de afpakketen steeds tegenaan dat het alleen al op definitiekwesties van elkaar afwijkt.

Dan, voorzitter, een concrete vraag over Justis, voor de Minister voor Rechtsbescherming. De verklaring omtrent het gedrag wordt boven de kostprijs «verkocht». Als ik het goed heb berekend, is het € 13 per vog te veel om een kruissubsidie te doen voor Bibob-toetsen en ook om 7 miljoen af te storten aan het Ministerie van JenV. Het lijkt mij toch te gortig om mensen € 13 extra te laten betalen voor kruisfinanciering. Ik vond de toezegging over per wanneer dit wordt afgebouwd nog niet concreet genoeg. Mijn vraag is dus wanneer deze kruisfinanciering wordt losgelaten. Ook vraag ik wat de plannen zijn met de doorlooptijden. De Rekenkamer is eufemistisch en zegt: ze worden niet helemaal gehaald. Maar ze worden eigenlijk nooit gehaald. Dus volgens mij is het dan: óf we brengen de norm en het streefcijfer in lijn met de praktijk óf we gaan er echt werk van maken om de praktijk in overeenstemming te brengen met de norm en te zorgen dat die doorlooptijden omlaaggaan. Het ziekteverzuim hangt daar natuurlijk heel erg mee samen. Dus op die twee punten graag een plan van aanpak over wat de daarvoor verantwoordelijke Minister gaat doen. Of moeten we daar de normen gaan loslaten?

De laatste vraag gaat over de uitvoeringsorganisaties, IND en COA. Ik denk dat wij de volgende keer moeten bedenken of we de Staatssecretaris uitnodigen, want anders is het ook zonde van zijn tijd in deze voor hem drukke tijd. Wij hebben als commissie voor Justitie en Veiligheid de uitwerking van de motie-Rosenmöller over de financiering van de strafrechtketen besproken; de Staatssecretaris heeft daar destijds kennis van genomen in de Eerste Kamer. Eigenlijk zie je daar de hele discussie over wat nou PxQ is en wat lumpsum is, terugkomen in de uitvoeringsorganisaties waar hij nu voor verantwoordelijk is. In het regeerakkoord, in het coalitieakkoord, is afgesproken om te komen tot een meer stabiele

financiering. Mijn vraag is hoe de Staatssecretaris daar nu naar kijkt. Als hij meer rust en meer stabiliteit in de begroting wil brengen, hoe kijkt hij dan naar die verhouding tussen PxQ en lumpsum en wat gaat hij daarin doen?

De heer **Van Nispen** (SP):

Ik vond het een mooi betoog van de heer Sneller. Het was ook inhoudelijk herkenbaar, zoals altijd. Bijvoorbeeld dat punt van die kruisbestuiving: om dat te constateren, moet je er wel echt in zijn gedoken. Dus complimenten daarvoor. Het is een zeer terechte vraag. Ik heb een vraag over een ander punt, niet omdat ik graag een politiek punt wil maken, maar gewoon omdat ik de mening van de heer Sneller wil horen; dat is ook weleens leuk. Het gaat over die WODC-onderzoeken. Hij stelde daarover: soms voelen we aan of weten we dat iets werkt en we willen natuurlijk alles onderzocht hebben tot achter de komma; dan vragen we om een onderzoek, maar vervolgens moeten we jaren wachten tot we zeker weten dat het allemaal precies zo werkt. Wat zou daar nou een oplossing voor zijn? Heeft hij daar zelf gedachtes over? Mij maakt het niet veel uit. Ik ben de geduldigheid zelve; ik wacht alles dus rustig af. Maar ik vraag me af of de heer Sneller gedachtes bij dat proces heeft. We hebben het bijvoorbeeld gehad over de Huizen van het Recht, maar vandaag ook over herstelrecht. Hoe ziet de heer Sneller dat zelf?

De heer **Sneller** (D66):

Ik zal niet zoals de heer Van Nispen zeggen: ik heb dat aan het kabinet gevraagd. Ik denk dat het antwoord van de Minister bij het debat over de initiatiefnota van de heer Van Nispen over de pilots en over wat hij daarmee gaat doen, was dat we vaker moeten kijken wat we op de kortere termijn al kunnen meenemen als er een brede overeenstemming is en als uit de voorlopige cijfers overduidelijk blijkt dat je dat alvast moet meenemen. Ik denk ook dat als we op basis van de voorlopige cijfers weten dat pilot x of de aanpak bij herstelbemiddeling werkt, we echt niet tot eind 2023 hoeven te wachten en dat we ook het kabinet moeten uitnodigen om wat eerder te zeggen: het gaat heel duidelijk deze kant op. We kunnen nog een jaar wachten, want dan doen we het volgens de regelen der kunst en dan komt het ook met voetnoten. Dan komt het ook helemaal gevalideerd. Maar in sommige gevallen kun je toch alvast verdergaan op basis van een voorlopige conclusie, evidencebased of evidence-informed.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik ga het woord geven aan de heer Ellian van de VVD.

De heer **Ellian** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Het VVD-Kamerlid Ellian sluit zich aan bij de conclusies van rapporteur Ellian en bij de verzoeken. Ik zal het daarom kort houden, want er zijn veel zinnige vragen gesteld door de collega's. Hier en daar een accentuering van mijn zijde. Wat mijn fractie betreft is vandaag hét belangrijkste onderwerp de strafrechtketen. Dan wil ik eigenlijk het woord «doorlooptijden» al niet meer gebruiken, omdat ik vind dat we de fase van praten over doorlooptijden voorbij zijn. We zijn namelijk gekomen in de fase waarin we zaken niet meer behandelen; verdachten worden niet meer voor de rechter gebracht. Dus ik ga het niet hebben over doorlooptijden. Eén vraag op dit punt: wat gaan we met elkaar doen om de onderdelen van die keten op elkaar te laten aansluiten en om meetbaar te maken wie wat doet in die keten? Voor mij en volgens mij voor een heel aantal collega's ter linkerzijde van mij is het namelijk duidelijk: de keten op deze manier ontstoppen gaat niet gebeuren. Wat er gebeurde in Gelderland, is een teken aan de wand, een voorbode. Ik wil de Ministers echt uitdagen om even de keten te ontstijgen. Daarvoor zijn

ze er ook, volgens mij. Ik ben niet op zoek naar een antwoord op de vraag hoe we het tekort aan rechters gaan terugdringen of hoe de druk bij het OM minder wordt. Daar gaat het me niet om. Hoe krijgen wij er als Kamer beter zicht op hoe die keten beter kan presteren? En wat kunnen de bewindspersonen zelf doen? Je houdt iemand aan, en vanaf dat moment moet er van alles gebeuren. Hoe gaan we dat met elkaar zo inzichtelijk maken dat wij daar uiteindelijk beter op kunnen sturen en de resultaten uiteindelijk ook beter worden, zodat we niet met een onrechtvaardige uitkomst zitten? Ik wil de bewindspersonen ook uitdagen om te bedenken hoe we dat zouden kunnen formuleren in beleidsdoelstellingen. Andere collega's hebben hier ook al het een en ander over gezegd, maar ik wil het belang daarvan echt benadrukken. Want als die keten niet functioneert, dan is de rechtsstaat een hol begrip.

De heer **Van Nispen** (SP):

Met dat laatste ben ik het eens. Ik snap ook dat de heer Ellian die vraag stelt. Maar wat bedoelt hij met de opmerking «de keten ontstoppen gaat niet gebeuren»? Ik denk dat ik het snap, maar ik zat zelf nog in de stand dat we toch die problemen zullen moeten oplossen. Die mensen moeten namelijk wel voor de rechter komen. Als er alternatieven zijn, dan moeten we het daarover hebben. Maar ik ben benieuwd of de heer Ellian de conclusie trekt dat we de keten niet meer kunnen ontstoppen, en wat daar eventueel de gevolgen van zouden kunnen zijn.

De heer **Ellian** (VVD):

Nou, de eerlijkheid gebiedt wel om het volgende te zeggen. Dat proefde ik volgens mij in het betoog van de heer Van Nispen en in zekere zin ook in dat van mevrouw Helder. Ja, we moeten uiteindelijk wel gaan ontstoppen. Laat ik even dat misverstand wegnemen. Maar op dit moment vind ik de situatie waarin we met elkaar zijn beland wel dermate ernstig – nogmaals, verdachten worden niet meer voor de rechter gebracht, en Gelderland is alleen maar een voorbode – dat ik me afvraag of dit probleem opgelost gaat worden. Ik ben pas een jaar Kamerlid, maar als we blijven doen wat we deden, dan geloof ik niet dat dit probleem opgelost gaat worden. Ik geloof ook dat dit probleem, de verstopping van de keten, echt vraagt om even uitzoomen. Dat heb ik ook van de Rekenkamer begrepen. Dat vraagt echt van ons en van de bewindspersonen om integraal te kijken wat we daar aan het doen zijn, wie wat doet, waarom we dat doen en hoe we dat gaan doen, van de aanhouding van een verdachte tot de detinering. Detentie mogen we niet vergeten. Ik wil dat punt hier echt maken; u maakt dat punt ook heel vaak. Maar ik zeg u eerlijk: ik ben wel bezorgd dat Gelderland een voorbode is. Dat proefde ik ook in uw woorden.

De **voorzitter**:

Mevrouw Helder, op ditzelfde punt, wellicht?

Mevrouw **Helder** (PVV):

Ja, op ditzelfde punt. Ik waardeer de woorden van collega Ellian. Collega Van Nispen en ik doen het al wat langer. Ik weet nog heel goed – ik denk dat dat ook voor collega Van Nispen geldt – dat we een rapport van de Algemene Rekenkamer hadden waarin stond dat bij de politie zo veel zaken waren overgedragen aan het Openbaar Ministerie, en dat het Openbaar Ministerie er een heel stuk minder registreerde. Uiteindelijk was er tussen de verschillende ketenpartners iedere keer ook weer zo'n zwart gat. Ik kan me voorstellen dat collega Ellian zegt: die keten krijgen we niet ontstopt. Daar ben ik inmiddels ook al achter. In Oost-Nederland is er duidelijk sprake van een tekort aan rechters. Dat heeft ook geleid tot OM-strafbeschikkingen, waarbij het Openbaar Ministerie dan maar zelf zaken af gaat doen. Gelukkig heeft de Minister voor Rechtsbescherming mijn motie aangenomen dat dat bij ernstige gewelds- en zedenmisdrijven

niet meer gaat gebeuren. Ik denk dus wel dat we misschien toch naar de capaciteit en de bezuinigingen moeten gaan kijken en dat dit wel een geldkwestie zou kunnen zijn.

De heer **Ellian** (VVD):

Volgens mij is er in de geschiedenis van deze Staten-Generaal nog nooit zo veel geld uitgegeven in het domein van JenV, van Justitie en Veiligheid. Ja, ik heb buitengewoon veel waardering voor de rechterlijke macht en het Openbaar Ministerie, maar ook voor de mensen bij de politie, zoals mevrouw Helder terecht zegt. Het is allemaal niet makkelijk. Het is echt niet makkelijk, en de werkdruk is hoog. Ondertussen vraag ik me wel af, ook lezende wat de Rekenkamer schrijft, of het alleen nog maar een geldvraag is. Ik sluit dat niet per se op voorhand uit, maar volgens mij begint het ook wel een vraag te worden... Neem die PMJ-modellen. Heel eerlijk: ik wil niemand tekortdoen, maar een heleboel omstandigheden en variabelen zitten daar helemaal niet in. Wat begroot je dan precies? Ook de rechtspraak wordt heel ingewikkeld gefinancierd, deels volgens PxQ. Ik wil even mezelf uitdagen – het is echt een taai dobber dit – maar ook de bewindspersonen. Al die ingewikkelde berekeningssystematieken voor geld, gaan die er nu toe leiden dat we dit probleem met elkaar fiksen of moeten we er toch boven gaan staan en zeggen: wie heeft nou in concreto wat nodig? Terecht vraagt mevrouw Helder al jaren – de Minister toen zij Kamerlid was overigens ook – aandacht voor het tekort bij de politie. Sinds ik Kamerlid ben merk ik dat dat één deel van de vraag is, maar dat daarachter nog een gigaprobleem zit. Ik verzuchtte ook een beetje dat ik me daar echt, echt zorgen over maak, omdat rechtsstaat voor mij wel betekent dat verdachten uiteindelijk naar een rechter gebracht worden, dan een vonnis te horen krijgen en ook gedetineerd worden.

De **voorzitter**:

Helder. Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Ellian** (VVD):

Zeker, zeker, zeker. Ik wilde het kort houden, maar dit geeft wel de kern aan van de inbreng van de VVD-fractie.

De **voorzitter**:

O, mevrouw Helder nog.

Mevrouw **Helder** (PVV):

Dit is misschien een beetje flauw. Ik wil de bezuinigingen uit Rutte II niet naar voren brengen, maar we hadden het wel over € 1 erin levert € 3 op. Maar € 1 bezuinigen heeft wel voor € 3 aan schade opgeleverd, want mensen die weg zijn – op het Openbaar Ministerie is bijvoorbeeld 100 miljoen bezuinigd – heb je niet zomaar terug. Dat wil ik eigenlijk, misschien via collega Ellian, aan de Ministers meegeven.

De **voorzitter**:

Bij dezen. Meneer Ellian, wilt u daar nog op reageren?

De heer **Ellian** (VVD):

Zeker, natuurlijk. Ik ga hier niet voor weglopen. Anders moet je geen Kamerlid worden. We moeten dat fiksen. Punt. Ik weet dat alle bewindspersonen daarvoor aan de lat staan. We hebben daar een uitdaging en we moeten dit oplossen met elkaar. Zo simpel is het ook.

De **voorzitter**:

Dank. Gaat u verder.

De heer **Ellian** (VVD):

Ik ga verder. Even kijken. Ik heb het belangrijkste deel van mijn betoog gehad. Ik sluit me graag aan bij de vraag van collega Sneller. Het is wel schrikbarend om te zien dat de verklaringen omtrent het gedrag structureel te laat worden afgegeven, dus ik sluit me graag aan bij de vragen daarover.

Over de afpakketen is veel gezegd, maar daar ga ik toch één origineel element aan toevoegen. Immers beide Ministers zijn in mijn favoriete land, buiten Nederland natuurlijk, geweest, namelijk Italië. Hoe kijkt de Minister tegen het uitgangspunt van Italië aan? Je hebt een strafbaar feit. Dat kan moord zijn, doodslag of samenwerking in een crimineel verband. Wat de Italianen doen – dat heb ik geleerd van la Guardia di Finanza – is «follow the money». Het misdrijf gaan we je ten laste leggen en als dat niet lukt, gaan we wel kijken hoe jij aan je geld komt. En als je dat niet goed kunt aantonen, gaan we dat van je afpakken. Dat is een topprioriteit. Ik zou graag aan de Minister willen vragen of zij dat ook zo ziet en wat zij nou heeft gezien in Italië waarvan zij zegt: ja, dat wil ik hier ook eigenlijk overnemen en dat uitgangspunt wil ik hier ook realiseren?

Voorzitter. Tot slot, want er is veel gevraagd, de antisemitische incidenten.

De voorzitter:

Er is op dit punt nog een interruptie van de heer Knops.

De heer Knops (CDA):

Ja. Een beetje oneigenlijk, maar toch. Bedoelt de heer Ellian ook de niet herleidbare vermogens daarmee, de vermogens waar wat minder correlatie is met waar het geld vandaan komt, maar die wel in bezit zijn van mensen die dit soort dingen doen, om die dan ook af te pakken? Is dat wat hij bedoelt? Want dan ben ik het zeer met hem eens.

De heer Ellian (VVD):

Ook dit vraagt een brede benadering. Ik was daar bij SCICO. Dat is een bepaald organisatieverband waar de Guardia inzit. Ik zal niet op mijn praatstoel gaan zitten als het gaat over Italië. Wat ik daar zag, is een systeem waarin één persoon wordt ingevoerd. Er komt allerlei informatie over die persoon uit dat systeem en vervolgens worden letterlijk als een spinnenweb allerlei verbanden gelegd, van de makelaar die erbij zit tot de aannemer tot een lege bv. Ik weet overigens – laat ik dat ook zeggen – dat onze FIOD dat ook wel kan, maar onze FIOD heeft niet de positie van de Guardia di Finanza daar. Die hele structuur wordt in kaart gebracht en dan wordt gezegd: we pakken die, we pakken die, we pakken die, we gaan die boot afpakken. Ik hoop dat we op enig moment daar naartoe kunnen. Ik hoop dat de Minister daar net zo gepassioneerd over is als ik.

Dan mijn laatste vraag, over de antisemitische incidenten. Er zijn er 627 geregistreerd. We kijken terug op 2021. De vraag is hoe we daarmee zijn omgegaan. Is de bewindspersoon van mening dat we er ook voldoende opvolging aan hebben gegeven? Want die 627 geregistreerde incidenten zie ik verder in geen enkele rapportage, ook niet in rapportages over antisemitisme, terugkomen. Doen we voldoende? En als het antwoord nee is of ja, hebben we dan het volledige beeld?

Hier hou ik het bij, voorzitter.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Dan komen we ten slotte bij mevrouw Mutluer van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Mutluer (PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Ik mocht beginnen en mag nu eindigen. Er is inderdaad veel gezegd wat ik ook zou willen inbrengen, maar ik wil daar toch wel even mijn eigen sausje overheen doen.

Voorzitter. Het Ministerie van JenV is een zeer ingewikkeld departement met 50 organisaties die soms een grote mate van zelfstandigheid hebben. Bijna 60%, namelijk 14 miljard euro, gaat naar die instellingen op afstand. Dat maakt het aansturen ook best ingewikkeld – dat kan ik me heel goed voorstellen – maar ook de verantwoording over de bestedingen. Maar de Ministers dragen wel politieke verantwoordelijkheid. Ik ga ze daar dus ook op aanspreken.

Het eerste gaat over de strafrechtketen. Daar is het een en ander over gezegd. Die bestaat ook grotendeels uit onafhankelijke organisaties met hun eigen verantwoordelijkheden: de politie, het OM en de rechters. Ik wil uiteraard dat deze professionals de ruimte krijgen. Ik zit er ook niet op te wachten dat de Minister een dikke vinger in de pap krijgt wat betreft wie het OM wel of niet moet vervolgen, en al helemaal niet dat de Minister die rechters moet gaan aansturen. Maar als ik naar de hele keten kijk, dan zie ik wel een rol weggelegd voor de Ministers, een hele belangrijke rol zelfs. Want dat het niet goed gaat, werd vorige week al duidelijk met die 1.500 of 1.350 strafzaken die, bij gebrek aan capaciteit, niet voor de rechter konden komen. Ik krijg steeds het gevoel dat we het paard achter de wagen aan het spannen zijn, dat we elke keer te laat zijn, dat we hier al eerder op hadden moeten acteren en anticiperen en dat die problemen alleen maar groter gaan worden als we nu niks doen.

Dat roept bij mij de volgende vragen op. Wordt er wel stilgestaan bij de extra investeringen die nodig zijn en de efficiencyslag die gemaakt moet worden? Wordt er wel genoeg op gelet dat de extra investeringen in de keten gevolgen hebben voor de rest van die keten, of dat het extra geld voor de politie ook doorgaat richting het OM en de rechters of naar meer cellen? Ik zal het antwoord geven. Ik denk dat dat niet genoeg wordt gedaan. Anders hadden we nu namelijk geen last van de bottleneck; dat is nu bijvoorbeeld het tekort aan rechters in Oost-Nederland. Ik denk dat dat maar een topje is van de ijsberg. Ik maak me daar echt, echt zorgen over. Want wat er in Gelderland gebeurt – dat zei mijn collega net ook – is een voorbode van wat er komen gaat. Als je nu geen actie onderneemt, dan gaat het ten koste van slachtoffers. En daar pas ik voor.

De keteneffecten zijn blijkbaar niet goed in beeld gebracht. Ook mijn vraag was: voldoet dat Prognose Model Justitiële ketens nog wel? Wat is er anders nodig? Ik wil daar dus echt heel graag een reflectie op. Want ik ben heel erg bang voor het volgende. Ik spreek dan ook direct de Staatssecretaris aan. Het COA heeft te maken met een olopemd aantal zaken, omdat we tijdens corona dachten: het aantal asielzoekers vermindert. Maar je had daar toen al op moeten anticiperen. Nu spreken we opeens van een crisis. Ik wil er echt voor waken dat we straks, over een jaar of over een paar maanden, gaan zeggen: sorry, we hebben nu een crisis in de strafrechtketen. Ik wil daar graag een reflectie op. Ik ben er ook groot voorstander van om dat daar inderdaad boven te hangen en misschien zelfs naar dat PMJ-model te kijken. Met berekeningen en zo kom je er niet. Voorzitter. Dan de doelstellingen bij het ministerie. Ik begrijp heel goed dat het niet makkelijk is om bijvoorbeeld investeringen in het tegengaan van ondermijning, maar met name in preventie, te vertalen in concrete doelen. Het zal altijd zeer moeilijk blijven om te zeggen hoeveel criminaliteit er niet plaatsvindt dankzij dergelijke investeringen, maar toch. Nu moeten we maar geloven dat het nuttige investeringen zijn, dat die 60 miljoen aan ondermijning goed is besteed. Dat wil ik graag doen. Maar ik wil ook een beter inzicht krijgen in hoe met het schaarse geld wordt omgegaan. Ik wil de Minister dus ook vragen om te bezien of de doelstellingen scherper geformuleerd kunnen worden; dat zei collega Sneller ook. Want wat merken onze burgers daar uiteindelijk van? Ik ben, mogelijk ook samen met mijn collega's, bereid om de Minister te helpen om beter na te denken over indicatoren, zodat wij als Kamerleden in onze kracht kunnen komen en we in kunnen schatten of het geld goed is besteed. Want daar

zit ik hier voor; ik moet u ook kunnen controleren. Graag uw reactie daarop.

Dan de strijd tegen het witwassen. De Algemene Rekenkamer heeft daar net onderzoek naar gedaan. Dat was het derde onderzoek sinds 2008. Sinds die tijd is de aanpak weliswaar verbeterd, maar er is ruimte voor verbetering. Want er zijn gebruikelijke transacties gemeld door private partijen waar niks mee wordt gedaan. Er is onvoldoende zicht op doelmatigheid en resultaten. De Algemene Rekenkamer komt met aanbevelingen voor de manier waarop die betrokken organisaties beter kunnen samenwerken en informatie kunnen delen. Hier zie ik, denk ik, wel een rol voor de Minister. Want ik zie dat er te veel langs elkaar wordt gewerkt. De Minister is verantwoordelijk. Van haar verwacht ik dat ze ervoor zorgt dat publiek geld dat steeds meer aan de strijd tegen witwassen wordt uitgegeven, zo effectief mogelijk wordt ingezet. Hoe gaat zij dat doen? Of moet ik eerst de andere vraag stellen die mevrouw Helder ook stelde: willen we daar überhaupt iets mee doen? Want ook mij verrast de reactie, want beide Ministers en de ketenpartners gaven aan dat er wel zicht is op doelmatigheid. Mijn vraag is dan: waar blijkt dat dan uit? Waarom kunnen er na een derde onderzoek geen toezeggingen worden gedaan over de doelmatige werking van de meldketen?

Dan kom ik weer bij mijn eerdere punt en het eerder geconstateerde probleem. Komt dat doordat er binnen JenV veel zelfstandige instellingen op afstand zitten, waardoor je geen indicatoren en integraliteit hebt en waardoor je niet eens doelmatigheid kunt vaststellen? Moeten de Ministers de justitieketen, hoe autonoom die ook is – daar heb ik echt waardering voor en daar wil ik niet aan tornen – toch verzoeken om überhaupt wat afspraken te maken om tot een juiste aanpak te komen? Volgens mij ontkom je daar gewoon niet aan. Graag krijg ik ook hierop een reactie.

Dan heb ik een laatste punt. Dat gaat over iets waarover ik ook als rapporteur melding heb gemaakt. Dat is het extra budget dat niet leidde tot meer afgepakt crimineel vermogen. Er gaat hier mogelijk 16 miljard in om. Dat zijn aannames, maar wij halen per jaar gewoon peanuts op. Dat is de stand van zaken. Dan vraag ik: wie zijn hier de lachende derde? Dat zijn gewoon de criminelen. Er is veel gezaaid en beperkt geoogst. Zelfs de wet- en regelgeving is verruimd. Daarmee zijn dus verwachtingen gewekt. Maar er zijn geen eenduidige aansturing, geen samenhangend beleid in de uitvoering en geen besluiten over structurele problemen. Na tien jaar van steeds nieuwe investeringen kan de Algemene Rekenkamer bij gebrek aan coherente informatie niet zeggen of het geld effectief is besteed. Hoe gaat dat beter worden?

Behalve dat ik wil weten of het budget goed is besteed, wil ik vooral ook dat misdaad niet loont. Er zijn veel partijen en schakels betrokken bij afpakken. De Minister denkt dat zij een rol kan spelen door de wetgeving zo aan te passen dat afpakken beter mogelijk wordt. Dat is volgens mij best wel nuttig. Dat moeten we vooral gaan doen. Maar is dat nu echt de fundamentele verbetering op dat afpakbeleid? Gaat dat de criminelen echt pijn doen? Ik weet het niet. Ik heb ook niet het ei van Columbus. De opeenvolgende verantwoordelijke Ministers hebben dat blijkbaar ook niet. Wordt het nu niet eens tijd om naar heel andere oplossingen te gaan zoeken? Zijn de Ministers en hun ambtenaren na zo veel jaren nog wel in staat om out of the box te denken? Dat is niet vervelend, maar constructief bedoeld. Want out of the box denken is volgens mij heel erg belangrijk. Is het misschien tijd om met mensen van buiten, met een frisse blik en mogelijk geïnspireerd door goede buitenlandse voorbeelden, naar ons afpakbeleid te kijken? Dat is mijn vraag aan de Minister. Of denkt de Minister dat het allemaal al gedaan is en legt zij zich erbij neer dat we maar een splintertje van het crimineel verdiende geld kunnen afpakken? Ik doe dat nog niet en ik overweeg een motie daarover in te dienen. Voor wat betreft DJI ga ik me aansluiten bij collega Van Nispen.

Dat was het, voorzitter.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Daarmee komt er een einde aan de eerste termijn van de zijde van de Kamer. Ik heb geconstateerd dat er slechts een zeer beperkt aantal vragen aan de Staatssecretaris gesteld is. Ik zou willen voorstellen dat hij na de schorsing als eerste de gelegenheid krijgt om te antwoorden. Ik zal wat extra ruimte voor eventuele interrupties geven. Daarna kan hij weg, als hij wil. Hij is zeer welkom om te blijven, maar gezien zijn agenda kan ik me voorstellen... Ik hoor dat hij het zeer waardeert. Wij gaan het zo doen.

De vergadering wordt van 19.00 uur tot uur geschorst.

De voorzitter:

Aan de orde is de termijn van de zijde van de bewindspersonen. We hebben eerder afgesproken dat ik als eerste het woord geef aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid voor de beantwoording van de vragen die aan hem gesteld zijn. Gaat uw gang.

Staatssecretaris Van der Burg:

Toevallig was dat door mijn twee lievelings-Kamerleden; dat is helemaal bijzonder. Ik heb de vraag van de heer Knops zelfs in vieren geknipt, dus in die zin is hij helemaal mijn lievelings-Kamerlid.

Wat gaat er gedaan worden om de capaciteit van DT&V op orde te brengen? De capaciteit van de dienst is geen probleem. Die is op orde, met name door de inzet van regievoerders. De vragen die de heer Knops verder stelde, kwamen door een speciale situatie: de covid-situatie. Heel veel uitzendingen konden niet doorgaan omdat andere landen bepaalde covidtestverplichtingen stelden of omdat de grens helemaal dicht was. De vervolgvraag van de heer Knops was hoe het komt dat al die vluchten werden geannuleerd. Dat komt doordat wanneer wij die vluchten boeken, het land van bestemming vervolgens zegt dat het alleen mag na een covid-PCR-test en wij de vlucht moeten annuleren als degene om wie het gaat de PCR-test weigert. Vraag drie van de heer Knops was: wat kost dat? Het goede nieuws is dat die annulering niks heeft gekost, omdat wij als DT&V de deal hebben gesloten dat wij er niet voor hoeven te betalen als wij een vlucht annuleren.

Wat gaan wij doen om de situatie beter te laten verlopen, vroeg de heer Knops ten vierde. Daar hoeft ik niet zo heel veel anders aan te doen dan uw wensen uit te voeren. U heeft als Kamer een motie aangenomen van het lid Valstar van de VVD, die vraagt om te kijken of je PCR-testen verplicht kunt maken. Daar was niet iedereen in uw gezelschap voor, maar ik denk altijd: ook tegenstanders van een aangenomen motie vinden dat moties moeten worden uitgevoerd. Dus daar zijn we mee bezig. Dat betekent dat er een wet komt waarmee je verplicht bent om mee te werken aan een PCR-test. Dan kun je wel uitgezet worden. Ik hoop dat ik de heer Knops daarmee meer dan tevreden heb kunnen stellen. Nee, niet eens!

De voorzitter:

Hij wil u nog even bedanken, geloof ik.

De heer Knops (CDA):

Ik zou bijna zeggen «mijn favoriete Staatssecretaris», maar daar doe ik anderen misschien mee tekort. Dank voor de zeer heldere beantwoording. Dat wilde ik eigenlijk zeggen. Ik kan er niks anders van maken. Ik zal het mee terugnemen naar mijn collega. Als dit de enige reden is geweest, dan ga ik ervan uit dat dat de komende jaren, behoudens covid, niet meer op deze schaal gebeurt en dat niet meer deze percentages van annuleringen

plaatsvinden. Want ondanks dat die vluchten niet betaald hoeven te worden, kost het natuurlijk wel capaciteit, begeleiding et cetera, et cetera. Dus het zal niet gratis zijn, vraag ik de Staatssecretaris.

Staatssecretaris Van der Burg:

Nee, daar heeft de heer Knops natuurlijk gelijk in. A, het is niet gratis, en B, het is ook zonde van de inzet van capaciteit. Wij hebben nog steeds veel moeite om mensen uit te zetten, maar dat komt doordat het land van herkomst dan niet mee wil werken aan de uitzetting. Maar dat speelde niet bij de annulering van de vluchten, want als je niet kunt uitzetten, dan boek je ook geen vlucht. Die annuleringen waren het gevolg van het niet uit kunnen zetten van mensen. Formeel moet ik tegen de heer Knops zeggen dat het in bijna alle gevallen om covid ging, want er kan natuurlijk ook iemand tussen hebben gezeten die op een bepaald moment vanwege ziekte niet uitgezet kon worden. Maar in nagenoeg alle gevallen betrof het covid en was het dus eenmalig, tenzij we natuurlijk opnieuw met deze situatie te maken krijgen. Maar dat proberen we te ondervangen met de door de Kamer aangenomen motie, die door mij in een wetsvoorstel wordt omgezet.

De heer Sneller vroeg naar de PxQ-financiering. Ik heb het al eerder in de commissie gezegd, maar daar zat alleen de voorzitter bij, want u allen bent niet de reguliere woordvoerder op migratie. Ik heb een vrij makkelijk leven – er zijn ambtenaren die het volgende moeilijk vinden om te horen – want ik kan onbepert geld uitgeven aan mensen die in het COA zitten. Het eerste jaar dat mensen binnen zitten, wordt namelijk betaald vanuit de begroting van BHOS. Wij begroten op basis van verwachte cijfers, maar wij rekenen uiteindelijk af op basis van gerealiseerde cijfers. In die zin is het een soort PxQ met een opneemfinanciering. Dat komt omdat wij, als het COA dan wel de IND in juli aan z'n begrote PxQ zit, niet kunnen zeggen: tot 1 januari kunt u zich niet meer in Ter Apel melden. We kunnen ook niet zeggen: we kunnen niet verdergaan met controleren of u in Nederland mag blijven, ja of nee. In die zin hebben we qua financiering dus wel een begroting die gebaseerd is op verwachte cijfers en dan PxQ, maar als het gaat om realisatie, ziet u ook vaak andere getallen.

De heer Sneller (D66):

Dat deze Staatssecretaris zegt dat hij een makkelijk leven heeft, had ik nou niet verwacht. Maar het gaat er natuurlijk niet om, zeg ik even in alle ernst, dat je dit jaar voldoende geld hebt en je je geen zorgen hoeft te maken om de Minister van Financiën. De problemen van de afgelopen jaren bij het zorgen voor voldoende huisvesting of onderdak vertalen zich volgens mij door naar als er wel weer een piek komt. Als je je basis voldoende stabiel kan houden omdat de instroom sterk afneemt, niet omdat je voldoende lumpsum hebt, en er weer een piek komt, dan moet je vanuit een basis beginnen waar je eigenlijk niet had willen zitten. We hebben in de strafrechtketen gezien wat er gebeurt met bezuinigingen en hoe lang het duurt om de slijtage weer in te halen. Daarom verwees ik daarnaar. Vandaar ook mijn vraag naar stabielere financiering. Daar zit toch ook een gedachte achter qua capaciteit, zodat het leven inderdaad makkelijker wordt voor de Staatssecretaris?

Staatssecretaris Van der Burg:

Ook daar heeft de heer Sneller met zijn collega's het werk voor mij gedaan, want zij hebben in het coalitieakkoord twee keer 100 miljoen voor COA dan wel IND opgenomen om de keten te flexibiliseren. Dat sluit hier precies op aan. In het verleden hebben wij te veel de capaciteit opgeschoefd toen er veel mensen kwamen en de capaciteit verlaagd werd toen er weinig mensen kwamen. Dat wordt ook wel jojoën genoemd. Daardoor vraagt het COA dus of ze in de gemeente Zaanstad een locatie zouden mogen openen, om daarna te zeggen «o nee, het hoeft

toch niet», om een jaar later weer met dezelfde vraag te komen, met alle ellende van dien. Daarom hebben de vier coalitiepartijen in het coalitieakkoord gezegd: daar moeten we van af. We moeten toe naar een systeem waarbij je een vaste kern hebt. Zeg 90%. Het gaat me even niet om het getal, want daar kom ik nog met voorstellen over. Dan kun je dus mensen binnen je flexibele schil opvangen als er groei is.

Daar kun je twee kanttekeningen bij maken. Een flexibele schil voor huisvesting is niet zozeer het probleem in de toekomst, want op dit moment vul ik werkelijk ieder gat dat ik vinden kan. Ik zoek nog heel veel extra plekken op dit moment. U weet er alles van. Op dit moment is huisvesting tijdelijk een probleem, op de langere termijn natuurlijk niet. Het vinden van het bijbehorende personeel is wel een probleem, want daar is een flexibele schil veel minder makkelijk in te vullen, zeker gezien de huidige arbeidsmarkt. Maar we moeten echt toe naar die flexibele schil om te voorkomen dat de mensen in sporthallen, evenementenhallen en tenten zitten, om het maar niet te hebben over de ellende van Ter Apel van de afgelopen weken.

De voorzitter:

Dank u wel. Ik denk dat dit de vragen voor u waren.

Staatssecretaris Van der Burg:

Ja, voorzitter.

De voorzitter:

Dan wens ik u en de uwen nog een fijne avond.

Staatssecretaris Van der Burg:

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor de beantwoording en uw aanwezigheid. Dan geef ik graag het woord aan de Minister van Justitie en Veiligheid.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dank u wel, voorzitter. Dank voor alle vragen. Er is in het eerste halfjaar van dit jaar veel ingrijpends gebeurt in de wereld. Vorig jaar, 2021, lijkt althans voor mij heel ver weg. Toch halen we dat jaar terug, want het is een waardevol democratisch gebruik om in uw Kamer verantwoording af te leggen over wat we in dat jaar met elkaar gedaan hebben en over wat wij gedaan hebben. 2021 was het jaar van de moord op Peter R. de Vries, en daarmee een toenemende druk op onze rechtsstaat door de georganiseerde criminaliteit. Daarnaast zette corona onze samenleving op scherp. Ondanks de coronabeperkingen werkten JenV-medewerkers en partners buiten het pand door, vaak vanuit huis. Met resultaat, want veel van de ambities van het afgelopen regeerakkoord zijn gerealiseerd. Daar wil ik een paar korte elementen van naar voren halen.

Allereerst de georganiseerde criminaliteit. Door preventie en repressie, zowel lokaal als nationaal en internationaal, is er de afgelopen jaren hard gewerkt aan de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Er zijn in 2021 drie nieuwe initiatieven ontwikkeld. Dat zijn het Strategisch Kenniscentrum (SKC), dat ik twee weken geleden zelf mocht openen in Zeeland, de Landelijke Fenomeentafels Ondernijning en de Kennisagenda Ondernijning.

Dan terrorismebestrijding. Er is hard gewerkt om terrorisme te voorkomen. Gemeenten maakten en maken nog steeds gebruik van de toolkit evidencebased werken, dat zich richt op de preventieve aanpak van radicalisering en extremisme. Er zijn stappen gezet op het punt van internationale informatie-uitwisseling om reisbewegingen van terroristen te detecteren. Er is in Europese samenwerking gezocht naar een opzet om

ongewenste buitenlandse financiering tegen te gaan. Ook is er gewerkt aan een veilige en gecontroleerde vrijlating van terrorismeveroordeelden na detentie. Dat zal de komende tijd alleen maar meer aandacht krijgen. Wat betreft de politie: ook in 2021 heeft de politie stappen gezet richting meer flexibiliteit en meer maatwerk. Een mooi voorbeeld hiervan uit de dagelijkse politiepraktijk is het anders roosteren, waarbij medewerkers meer invloed krijgen op hun eigen rooster, wat bijdraagt aan flexibiliteit, duurzame inzetbaarheid en de tevredenheid van medewerkers. Daarnaast – daar waren ook vandaag weer vragen en opmerkingen over – start in 2021 de nieuwe basispolitieopleiding, waar we veel van verwachten. Met de vernieuwing en modernisering van deze opleiding is de opleidingsduur teruggebracht van drie naar twee jaar. Het is een belangrijke maatregel voor het versneld versterken van de politiecapaciteit.

Dan nog enkele woorden over cybercriminaliteit. Het kabinet heeft het initiatief genomen om fraude via het internet integraal aan te pakken en de groei van online fraude tegen te gaan. Ook op Europees niveau zijn er afspraken gemaakt om online fraude en cybercriminaliteit in operationele samenwerking gezamenlijk te bestrijden.

Er zijn natuurlijk ook onvolkomenheden. We doen ons best, maar er zijn dingen die altijd beter kunnen. Die zijn terecht hier vandaag benoemd. Zo heeft de Algemene Rekenkamer geconcludeerd dat de onvolkomenheid op het gebied van de financiële administratie en de verantwoording gelukkig wel is opgelost. Dat is ook absoluut een compliment aan de medewerkers. Er resteren nog wel twee onvolkomenheden in de bedrijfsvoering, te weten de afpakketen – daar hebben we zojuist uitgebreid over gesproken, en dat zullen we nog meer doen – en het proces van het afgeven en controleren van prestatieverklaringen. Over de voortgang op dat vlak in 2021 is de Algemene Rekenkamer gelukkig wel positief.

Voorzitter. Ik kom toe aan de vragen die aan mij gesteld zijn. Ik was gister in de Eerste Kamer met collega Weerwind voor het debat over de staat van de rechtsstaat. Daar had ik ook blokjes met antwoorden. Toen kreeg ik op m'n donder dat ik te veel antwoorden gaf en te weinig beschouwend was. Ik ga er toch op vertrouwen dat de Kamerleden hier wel gewoon de antwoorden willen en dat ik met de blokjes mag werken. Ja, ik kreeg gister behoorlijk op m'n donder, hè?

Minister Weerwind:

Je vond het heerlijk.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat is wel waar. Nou, goed, u had erbij moeten zijn. Ik heb in ieder geval drie mapjes, voorzitter. Het eerste gaat over de politie, het tweede over afpakken, witwassen en alles wat daarover langsgelopen is, en het laatste mapje betreft andere belangrijke onderwerpen.

Ik begin met Italië. Elk mapje had ik met Italië kunnen beginnen, want daar zijn collega Weerwind en ik vorige week naartoe geweest. We zijn natuurlijk al langer bezig met het onderwerp. Daar verwezen Kamerleden ook naar. Helaas voor de Italianen hebben zij een heel stuk langer dan wij dat hier hebben ervaring met georganiseerde misdaad: de maffia in Italië. Het is, als ik mij niet vergis, dit jaar 30 jaar geleden dat Falcone en Borsellino vermoord zijn. Dat is een grote klap geweest in Italië. Helaas is het niet bij die klap gebleven. Ervoor en erna waren er klappen. Maar zij zijn die strijd vol aangegaan. Daar heb ik ongelofelijk veel respect voor. Collega Weerwind en ik zijn daar twee dagen op pad geweest. Het ging van het gevangeniswezen tot het spreken met de politie tot het stelsel van bewaken en beveiligen. We hebben Ministers gesproken en iedereen gevraagd: wat doen jullie hier wat goed werkt, en als je vanaf nul mocht beginnen, wat zou je dan anders doen? Het is niet zo dat wij vanaf nul

beginnen, integendeel. Maar ik denk ook dat het niet nodig is om 30 jaar te doen over wat zij in 30 jaar hebben ontwikkeld. Dan kunnen we daarvan leren.

Voorzitter. U weet dat we een heleboel elementen van de Italiaanse aanpak kennen en dat we ook verder zullen kijken. Het is niet zo dat we naar één land kijken. Het is ook niet zo dat we de aanpak van één land willen knippen en plakken, willen kopiëren. We willen daarvan leren en dat terugvertalen naar onze Nederlandse context en onze specifieke problematiek. U weet dat er heel veel onderdelen zijn en er verschillende opdrachten en onderzoeken zijn uitgezet om een goede vergelijking te maken. Maar ik had wel een vraag van de heer Ellian en de heer Knops: wat heb je daar nou opgehaald? De heer Knops vroeg bijvoorbeeld specifiek naar informatiedeling. Er zijn heel veel elementen. Wat doen zij daar nou heel anders, gericht of beter en welke lessen zijn daarvan te leren? Ik denk zelf het volgende, als ik het zo mag samenvatten voor dit debat. We hebben het er vorige week ook uitgebreid over gehad en in het najaar zal het ook uitgebreid terugkomen als de onderzoeken die we hebben uitgezet, binnenkomen en we het beter weten. Ik denk dat de Italianen concreter de doelgroep, die ze hiermee willen aanpakken, namelijk de maffia, hebben geformuleerd in hun wetgeving. Op het moment dat je doel heel helder is, kun je daarbinnen je wetgeving heel gericht inzetten. Dat gaat bijvoorbeeld ook over informatiedeling. De Italianen hebben zich ook aan de AVG te houden. Zij hebben dezelfde waarborgen als die wij hier hebben. Ik kreeg de vraag wat ik daar heb opgehaald en wat mij opviel. Mijn analyse is – we gaan dat natuurlijk onderzoeken en we gaan kijken wat de vertaling voor Nederland zou betekenen – dat, omdat zij het zo concreet hebben gedefinieerd, zij ook duidelijkere kaders hebben waarbinnen zij werken, of dit nu het gevangenisregime is, waar de heer Weerwind over gaat, 41-bis, de informatiedeling, het sneller geld afpakken of noem maar op.

Een van de concrete elementen die ik in dit verband nog niet heb genoemd, maar waar ik zeker dit najaar op terugkom, is het verbreden van de kroongetuigenregeling. We kijken daarvoor naar verschillende landen, waaronder Italië. De Italianen zeggen dat je niet alleen de grote vissen van straat moet halen en in een regeling moet zetten, maar dat je degenen die het netwerk faciliteren er eerder uit moet halen, omdat dan de kans bestaat dat je het netwerk effectiever en sneller oprolt. Dat zijn allemaal elementen. Ik kan daar nog veel langer over praten, maar ik zal dat niet nu doen, want ik weet dat we er nog op terug gaan komen, alsook op de omgang met spijtoptanten en op bewaken en beveiligen. Ik denk dat er heel veel elementen zijn die we, binnen onze kaders, naar de Nederlandse context goed en misschien nog wel beter kunnen vertalen. Wellicht komen de Italianen dan straks bij ons; dat is ook een optie. Ik wilde dit als algemene aftrap doen, want alles raakt eigenlijk alle domeinen waarover we het vanavond hebben, en nog veel breder.

Voorzitter. Dan het eerste mapje: politie. Mevrouw Helder heeft verschillende vragen gesteld. Ik begin met een van de vragen die ze niet eens als eerste stelde, maar waarvan ik weet dat die in haar inbreng altijd als een rode draad terugkomt: PTSS. Ik begin daar dan ook graag mee. We komen over de afhandeling van de PTSS-zaken en het nieuwe model nog veel te spreken, maar zij vroeg nu specifiek of ik bereid ben om het proces van de politie met betrekking tot het belast of onbelast uitkeren goed in de gaten te houden en om, wat er ook uitkomt, ervoor te zorgen dat het niet voor rekening van de mensen met PTSS komt. Ja, absoluut.

Vervolgens ging het over de aspiranten en het meetellen. Ik weet dat dat een terugkerend punt is. Ik heb de heer Van Nispen daar ook vaak over gehoord, waarschijnlijk vanavond ook. Het is goed om te benoemen dat de beweging die werd voorgesteld, al is ingezet. Aspiranten gaan stapsgewijs uit de formatie van de eenheden. Die beweging is al ingezet; dat zijn we al aan het inrichten. Een deel van de aspiranten is formatief

geplaatst bij het Politiedienstencentrum en valt daarmee niet onder de operationele bezetting. Die ontwikkeling hebben we ingezet.

Mevrouw Helder (PVV):

Die beweging was me bekend, maar ik ben er nog steeds niet gerust op. Ze tellen dan uiteindelijk nog steeds mee voor de financieringssysteematiek. Onder de streep pakt het dan misschien net iets anders uit dan nu – nu worden ze inderdaad meegeteld bij de betreffende eenheid en dan worden ze meegeteld bij het Politiedienstencentrum – maar de bedoeling was om flexibel tussen eenheden te kunnen schuiven. Maar dat maakt mijn vraag niet anders. Ze worden nog steeds meegeteld als 100% inzetbaar. Dat vind ik een fout. Ik geloof dat korpschef Paauw daar van het begin af aan al commentaar op had. Hij zei: zo wordt er een groot gat geslagen. Naar mijn mening blijft dat er nog steeds.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Het lijkt mij een goed idee – als mevrouw Helder het met mij eens is – dat ik daarop inga in de brief over de politie en de visie daarop die een dezer dagen – ik denk volgende week – komt en dat we dat vervolgens betrekken bij het debat dat we binnen twee weken hebben. Ik hoor wat mevrouw Helder zegt en ik hoop dat we wat dichterbij elkaar kunnen komen. Het zou jammer zijn als we het daarover niet eens gaan worden, maar zo vaak komt dat niet voor. Ik wil er dus nadrukkelijker en dieper op ingaan bij het debat op 7 juli. Is het dan goed als ik het in de brief van begin volgende week meeneem?

Mevrouw Helder (PVV):

Normaal gesproken zou ik daar graag «ja» op zeggen, maar er staat best veel op de agenda. Dan komt ook het definitieve rapport van de commissie-Schneiders, waar ik ook het een en ander over te zeggen heb. En we hebben maar vier minuten. Ik zal daarom in de tweede termijn een motie indienen. Maar ik blijf bij het standpunt dat we er vandaag niet uit gaan komen.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Helder. Ik ga verder met mevrouw Helder. Ze vroeg: klopt het dat die 15 miljoen, bestemd voor zedenrechercheurs, verdwenen is? Nee, dat klopt niet. Ik ben wel blij met de vraag, want dan kan ik het hier ophelderen. Ik kan me ook voorstellen dat het beeld mogelijk is ontstaan door mijn brief van 10 mei, waarin ik ten aanzien van de voortgang van het plan van aanpak zedenrecherche alleen ben ingegaan op de huidige stand van zaken van de motie-Klaver en niet op de gehele formatie van de zedenaanpak bij de politie. Het beschikbaar gestelde bedrag van 15 miljoen wordt besteed aan de extra fte's voor Zeden bij de politie. Dat is een onderdeel van de begroting van de politie. Die extra fte's komen terecht bij de formatie van het zedendomein. Dat is zeker op die manier afgesproken. Met behulp van de motie-Klaver investeert het kabinet die 15 miljoen structureel in de uitbreiding van de capaciteit, maar natuurlijk ook in de opleiding van de zedenrechercheurs, forensische opsporing en forensisch-medisch onderzoek. We weten dat we op heel veel terreinen, maar zeker bij Zeden, meer mensen nodig hebben. Als je de expertise en de manier van werken elke keer een slag slimmer en beter doet, kun je daar echt voortgang mee maken. Het is een beetje raar om er op die manier over te praten, maar we weten allemaal om wat voor zaken het gaat. De capaciteit binnen de zedenteams wordt gefaseerd met circa 60 fte verhoogd. De laatste tranche is in 2023. Ik heb het vorige keer ook gezegd,

maar nog een keer voor de duidelijkheid: op 1 april 2022 zijn 40,5 fte aangesteld.

Mevrouw Helder had nog een vraag over de ICT van de politie: is die incidenteel gefinancierd en komen we 200 miljoen te kort? De ICT van de politie is niet incidenteel gefinancierd, maar onderdeel van de algemene bijdrage aan de politie. De politie prioriteert hier zelf in. Ik heb in een eerder debat laten weten dat er momenteel 60 miljoen vanuit Ondermijning en 80 miljoen vanuit het coalitieakkoord is geïnvesteerd voor de verbetering van de informatievoorziening van de politie. Die 200 miljoen – een terechte vraag – komt uit het PwC-rapport. Dat was het maximum van een bandbreedte. Daarin wordt met de nieuwe middelen in ieder geval voor een flink deel structureel voorzien.

Dan ben ik nog steeds bij mevrouw Helder. Zij had een soort slotvraag en een hartenkreet: wanneer krijgt de politie, onze agenten, meer geld, meer middelen, meer mensen en een vermindering van taken? Dat is absoluut onze gezamenlijke inzet voor de komende tijd. We weten dat het erg knelt bij de politie. Ik kom straks terug op de vragen over de capaciteit. Het was een heel bijzonder moment voor mij, maar ook voor de vakbonden, toen we vorige maand de cao rond kregen, met grote steun vanuit de achterban. Dat betekent dat we daar enig verschil hebben kunnen maken. Daarom vind ik dat zo belangrijk. Er is dus al een stap naar meer geld gelukt.

Mevrouw Helder weet dat ik altijd zal blijven strijden voor wat de politie nodig heeft en nog extra nodig heeft. Of dat nu gaat over stroomstootwapens – op die vraag over de middelen kom ik nog terug – of over een goede cao. Nu hebben we de cao voor tweeënhalf jaar afgesloten en dat betekent dat we over een paar jaar, niet zo heel lang, opnieuw beginnen met gesprekken. Het gaat over ruimte creëren voor hen als het gaat om de aanpak van verwarde personen. Mevrouw Helder had daar een terechte opmerking over. Je wilt dat er meer zorg in beeld komt en minder politie. Al die elementen dragen bij. Ik hoef niet te herhalen – deze commissie weet dat heel goed – dat we fors investeren in die extra fte's, dat we veel mensen aan het opleiden zijn. Met de middelen van de motie-Hermans komen er straks 700 wijkagenten bij. Maar dan nog zal de commissie mij niet laten rusten – en ik zal zelf ook niet rusten – voordat we kunnen zeggen: de politieorganisatie is op volle sterkte, mensen hoeven geen extra diensten meer te draaien en het is beter te hanteren, ook voor al die mensen zelf.

De heer Van Nispen had een vraag over de capaciteit: is de Minister het ermee eens dat de doelstelling van de politiecapaciteit 2024–2025 mooi klinkt, maar vindt zij die wel realistisch? Deze vraag komt vaker terug. Ik heb altijd gezegd: dat is de prognose zoals wij het nu zien. Ik ga ervan uit dat we het redden en ik hoop dat we het redden. Maar we monitoren het de hele tijd en op het moment waarop het anders blijkt te zijn, zal ik het uw Kamer melden. Dat is het pad dat we zijn ingegaan. Het is geen statisch gegeven. Zo hebben we het met elkaar gevolgd en vastgesteld. Dat heeft ermee te maken dat onvoorziene ontwikkelingen, zoals hogere doorstroom van operationele maar ook niet operationele functies, en krapte op de arbeidsmarkt van hele grote invloed zijn op de uitbreiding van de formatie. Sommige elementen zien we in alle sectoren en sommige heel specifiek voor de politie.

Dit zijn verwachtingen, gebaseerd op de meest actuele personeelsprognose. Er is momenteel een nieuwe meerjarige personeelsprognose in ontwikkeling, ter onderbouwing van de meerjarige begroting en het beheersplan voor de komende jaren, tot 2027. Daarin worden ook recente arbeidsmarktontwikkelingen meegenomen. Dus de vraag van de heer Van Nispen is wat mij betreft een hele terechte, die we daaraan moeten toetsen. Mijn bedoeling is ook dat ik daar voor het commissiedebat van 7 juli op terugkom en dat ik daarin de meest actuele prognose kan

verwerken, zodat we dan kunnen kijken hoe dat er dan uitziet. Het is namelijk een goede vraag.

De heer **Van Nispen** (SP):

Normaal wil ik oplossingen, vraag ik aan de Minister hoe ze het gaat oplossen, of stel ik voor dat er meer geld naartoe gaat, maar ik ga het nu echt even alleen maar hebben over de verantwoording en de cijfers. We kregen namelijk dat eerste Halfjaarbericht 2022. Dat gaat dus over de politiecijfers. Dan heb je een document van 32 pagina's, maar op pagina 7 en 8 – we hebben dat echt doorgeworsteld – kun je niet anders dan de conclusie trekken dat de instroom lager is en de uitstroom hoger is. Ik heb dat rekensommetje met al die getalletjes net gemaakt. Dus je hebt een lagere instroom en een hogere uitstroom. Daarnaast is het een gegeven dat de politieopleiding nog niet op volle toeren functioneert; daar zijn problemen. We weten inderdaad van de krapte op de arbeidsmarkt. Maar dan zegt de Minister hier toch nog niet: we gaan het niet halen om in 2024 of 2025 de boel op orde te hebben. De Minister schuift dat realisme dus eigenlijk voor zich uit en ik vraag me af of dat nou verstandig is. Dat is eigenlijk de oprechte vraag die ik aan de Minister heb.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dat zou onverstandig zijn, maar dat doe ik niet. Ik zeg juist: ik laat die nieuwe recente arbeidsmarktonwikkelingen berekenen aan de hand van wat er tot nu toe aan prognoses lag. En ik zeg: ik kom daar ook voor het debat dat wij 7 juli hebben bij u op terug om wederom te checken hoe het er dan uitziet. Het kan best zijn dat die jaartallen veranderen – het kan ook zijn dat ze niet veranderen – maar ik zeg juist niet: dit hebben we ooit bedacht dus dat houden we vast en we zien dan wel of we het hebben gehaald. Zo heb ik ook in alle politiedebatten die we met elkaar hebben gehad – die hebben wij met enige regelmaat – gezegd: dat is de prognose. De heer Azarkan heeft de vorige keer dezelfde vraag gesteld als de heer Van Nispen nu. Hij vroeg of dat zeker was en ik zei: nee, dat zijn altijd de prognoses. Ik laat nu, met de recente arbeidsmarktontwikkelingen, weer kijken wat dat dan betekent. Daar komen we dan met elkaar over te spreken. En dat is over twee weken al. Als ik hem eerder had gehad, had ik hem nu gegeven, maar dat is niet zo.

De **voorzitter**:

Gaat u verder. O, meneer Van Nispen heeft nog een interruptie.

De heer **Van Nispen** (SP):

Heel kort. We komen er dan zeker over te spreken, en daarna natuurlijk ook over wat we daar dan aan gaan doen en wat de oplossingen zijn, maar ik vrees gewoon dat je niet aan die conclusie ontkomt. Die conclusie kunnen wij namelijk ook trekken en dat zien we al een poosje aankomen. Maar als dan wederom blijkt dat die cijfers niet zijn gehaald, dan denk ik: ja, dat realisme is wel echt belangrijk. Het is belangrijk om daar eerlijk over te zijn richting die agenten, die we geen onhaalbare doelen moeten opleggen, richting de burgemeesters, en eigenlijk ook richting de hele samenleving. Dat wordt heel erg pijnlijk. Dat gaat, vrees ik, echt heel erg pijnlijk worden.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Ik zit op precies dezelfde lijn als de heer Van Nispen. Zodra ik nieuwe cijfers heb en ook precies weet waar het aan ligt als we iets wel of niet halen, dan weet ik ook waar ik weer op kan bijsturen. Dat is hoe ik erin zit. Ik ben het namelijk volledig met hem eens dat het hartstikke mooi is dat we tabelletjes hebben of hier met elkaar debatteren, maar dat dit gaat over mensen op straat en de vraag of zij genoeg collega's om zich heen hebben om hun werk op een goede wijze te kunnen doen. Ik ben het dus

heel erg met hem eens. Ik zeg wel: op het moment dat we het niet zouden halen, een deel niet zouden halen of het iets later zouden halen, wil ik weten waar het aan ligt. Vervolgens moeten we dan weer aan alles wat binnen onze macht ligt werken. Sommige dingen kunnen buiten onze macht liggen; ook daarvoor moeten we op zoek naar creatieve oplossingen. Maar ik wil dan de oorzaak ook weten, vandaar dat we ook elke keer nieuwe prognoses laten maken. Die deel ik transparant met u. Op het moment dat daar wat in verandert, gaan we weer kijken hoe dat komt en waar je alles op alles moet zetten om dat vervolgens bij te sturen.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat lijkt me ook de enige manier om dit op een echt realistische wijze te kunnen doen: gewoon eerlijk zijn over waar het wel goed gaat en waar het niet goed gaat. Dus dat gaan we vrij snel met elkaar zien op dit onderdeel. Dan ben ik bij mevrouw Mutluer. Die vraag heb ik onder het blokje politie geschaard, maar volgens mij ging die breder. De vraag was: wordt er stilgestaan bij de extra investeringen die nodig zijn voor de efficiëntieslag die gemaakt moet worden en wat zijn nou de gevolgen van die investeringen voor de rest van de keten? Deze coalitie heeft daar juist heel bewust in geïnvesteerd en gezegd: we moeten de hele keten versterken. Ik heb in een eerder debat, helemaal in het begin, ook gezegd dat ik zo'n Kamerlid was dat hier gewoon ongeveer elke week tegen de Minister zei: er moet meer blauw op straat; ik wil meer geld en taken voor de politie. Over de rest van de keten dacht ik: dat loopt dan wel los. Daar dacht ik dan, denk ik, niet al te lang over na. Daar ben ik ook heel eerlijk in geweest. Ik ben blij dat deze coalitie dat in het akkoord ook echt op een andere manier aanvliegt en dat deze commissie dat ook heel scherp houdt. Dus ja, de investeringen bij de politie moeten natuurlijk leiden tot verlichting van de werklust. Als je investeert in de politie heb je natuurlijk niet direct een keteneffect, maar al die andere investeringen in alle partners die we ook doen natuurlijk wel. Dat is natuurlijk het belang.

Mevrouw Mutluer (PvdA):

Ik weet niet of de Minister hier nog op doorgaat. De vragen die ik stelde, stelde ik in een bepaalde context: mijn zorgen en die van mijn collega's over het vastlopen van de strafrechtketen. Ik heb mezelf afgevraagd waar dat aan ligt en hoe we dat kunnen oplossen. Want we zien nu een enorme bottleneck ontstaan. De rechters zijn daar een mooi voorbeeld van, maar dat geldt net zozeer voor de politie, en de plankzaken van het OM moeten we ook niet vergeten. We hebben nu een PMJ met een bepaalde berekeningssystematiek en methoden, en daarmee gaan we kijken hoeveel we nodig hebben. Ik heb alle waardering voor alle extra bedragen die nu zijn beloofd, maar voordat we daar iets van gaan zien zijn we drie, vier, misschien zelfs vijf jaar bezig. Ik zou de Minister willen vragen of zij mijn vragen wil bekijken in de context van die enorme zorgen. Er komt iets aan! We hebben een crisis in wording. Hoe gaan we er nu mee om?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Mevrouw Mutluer zegt: er komt iets aan. Ik denk dat we erin zitten. Er is geen sprake van dat we dat over het hoofd zouden zien of denken: nou, we kunnen het nog even vooruitschuiven. Zeker niet. Ik begrijp die context dus heel goed en deel die zorg. Vervolgens moeten we daar natuurlijk naar handelen, anders heeft mevrouw Mutluer er niet veel aan. Wat wij doen, is vooral aan deze organisaties vragen: hoe wil je het geld dat vrijgemaakt is, wegzetten? Wat helpt jou het meest om ervoor te zorgen dat de keten sluit, dat het doorloopt en noem maar op? Dat is de reden waarom we daar iets meer de tijd voor nemen en dat u niet al drie

maanden geleden precies heeft kunnen zien waar het geld heen gaat. We komen dus echt met elkaar te spreken over die context als we precies weten wat die plannen inhouden. Ondertussen doen we, als het heel erg vastloopt, in specifieke gevallen het volgende om de keten te versterken. Zo vragen we aan Zeden, waar we het ook uitgebreid over hebben gehad: breng in kaart waar het op vastloopt en waar we elkaar kunnen helpen. Wat je dan ziet, verbaasde mij eerlijk gezegd. Ik had verwacht dat het antwoord vanuit de keten simpeler was geweest, in de zin van: zoveel capaciteit of geld hebben we nodig, en dan komt het wel. Maar als je inzoomt per regio kan de probleemanalyse telkens weer een andere zijn. Dus de contextvraag snap ik heel goed, maar ik heb nu bij het specifieke voorbeeld van Zeden, een heel heftig voorbeeld, al gemerkt dat het antwoord een stuk lastiger is.

De voorzitter:

Mevrouw Mutluer, graag een niet al te lange inleiding van uw vraag.

Mevrouw Mutluer (PvdA):

Nee, dat snap ik. Ik vind 'm gewoon lastig. Ik probeer gewoon naar een oplossing te zoeken. Een van de voorbeelden die ik evenals mijn collega Ellian gaf, was of we dat hele PMJ wellicht opnieuw moeten bekijken. Misschien is daar een motie voor nodig. Maar ik weet niet of daar expliciet de oplossing in zit. Volgens mij is die oplossing veel breder en moeten wij bij wijze van spreken alle partijen bij elkaar krijgen en opnieuw kijken wat er nodig is, wanneer we welke bottleneck verwachten en hoe we daarop gaan acteren. Ik wil u dus oproepen, eventueel via een motie, om dat helder te maken. Ik hoop dat u snapt waar ik naartoe wil.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ik begrijp het zeker. Wellicht is het een idee om de beantwoording van mijn collega over de keten af te wachten. Daar zijn ook heel veel vragen over gesteld. Als het antwoord daar ook niet in zit, hebben we nog een tweede termijn. Mevrouw Mutluer staat het natuurlijk vrij om daar alle moties in te dienen die zij wil, maar ik begrijp waar zij naar op zoek is, en volgens mij is dat niet in een motie te vatten. Ja, dat kan, maar het gaat er meer over hoe we dit gezamenlijk doen. Een deel van de antwoorden komt van mijn collega, dus wellicht sluit dat aan bij wat u zoekt. Althans, dat gaan we zo checken. Anders hebben we altijd nog een tweede termijn. Dan ben ik bij de heer Knops. Hij had het over preventief fouilleren en de digitale dobbelsteen. Als ik mij niet vergis, zei hij: dit is een klap in het gezicht van de politie; hier spreekt geen vertrouwen uit. Ik neig naar het volgende. Als je het binnen de juiste kaders met de juiste waarborgen doet, en de politie de ruimte geeft om te handelen, dan kan je daar vertrouwen in hebben. Op het moment dat je denkt «bepaalde elementen gaan niet goed», kan je daarop inzoomen en de waarborgen misschien steviger maken, ook om de agenten beter te helpen. Maar ik geloof niet dat het helpt als je het vanuit wantrouwen doet. Dat is mijn persoonlijke noot daarbij. Belangrijker nog, want dan kunnen we er op basis van de inhoud met elkaar over spreken: de evaluatie van het preventief fouilleren gaat deze week nog naar de Tweede Kamer. Dus dan is het wat minder relevant wat mijn persoonlijke noot is, maar dan kunnen we aan de hand van de evaluatie met elkaar debatteren over wat daar staat en hoe we vooruit kunnen. Maar er werd mij gevraagd: bent u het ermee eens? Ja, ik zou wel anders met onze agenten om willen gaan.

De heer Knops (CDA):

Nu moet ik wel consequent zijn; de heer Sneller wees me daar al op. De figuur van de persoonlijke noot kennen we hier natuurlijk niet echt. Ik vind het wel heel goed dat de Minister het zo zegt, maar laat ik even andersom redeneren. De vraag die daarop zou volgen, is dan welke mogelijkheden

de Minister heeft om ervoor te zorgen dat agenten niet worden blootgesteld aan deze – mag ik het zo zeggen? – onzin. Dit kan gewoon slimmer. Ik zie ook wel dat er bepaalde problemen zijn, maar dit is bijna een ridicule manier van omgaan met professionals. Daar heb ik gewoon moeite mee. We hebben het altijd over de uitvoering en het belang daarvan. De vraag is dus wat de Minister daar vanuit haar positie aan kan doen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat is waarom ik iets meer ruimte nam met de persoonlijke noot, want ik zit hier als Minister. Ook als ik op straat iets zou zeggen, blijf ik Minister. Het is de lokale driehoek die vervolgens die afwegingen maakt. Maar ik vind wel dat wij met z'n allen, inclusief de driehoeken, in ieder geval altijd achter de agenten moeten staan en hun ook die waarborgen en kaders mee moeten kunnen geven om hun werk integer en goed te kunnen doen. Dan trek ik 'm naar ons deel, waar wij wel met elkaar over kunnen debatteren en waar wij wel over gaan, namelijk de evaluatie van preventief fouilleren. Want dan weten we wat daaruit komt en dan weten we of er elementen zijn die wij hier in dit huis kunnen aanpassen of aanscherpen of waar we in ieder geval op een andere manier mee kunnen omgaan. Dat is de reden waarom ik voor een tweeledig antwoord koos.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dan kom ik bij de vraag van de heer Van Nispen over de financiële recherche, de FinEc-formatie: hoe zit het daarmee? In het Inrichtingsplan Nationale Politie is de omvang van het werktelein van FinEc bepaald op 1.156 fte. Een onderdeel van die afspraak was dat 943 fte financieel specialisten in de formatie zou worden vastgelegd. Daarover kan dus vanuit de politiestructuren worden gerapporteerd. De formatie en de bezetting van de specialisten zijn op dit moment in balans. Dat is wat wij op dit moment zien. De overige 213 fte komt voort uit een ander deel van de afspraken ten tijde van het inrichtingsplan, namelijk dat iedere eenheid een percentage van de operationele sterkte inzet voor werkzaamheden op het terrein van FinEc.

De heer Van Nispen (SP):

Ik vind het mooi om te horen dat van de financieel-economische tak, dus van onder anderen de financieel rechercheurs – de formatie en de bezetting in balans zijn. Maar hebben zij ook voldoende capaciteit om bij iedere zaak waarmee misdaadgeld is verdiend – dat is bijna alles – dat geld af te pakken? Dat is volgens mij de kernvraag, niet zozeer of we halen wat we ooit als cijfertje bedacht hebben. Ja, dat hoort zeker bij de verantwoording en dat is dus belangrijk, maar de inhoudelijke vraag die daarop volgt, is: hebben we ooit dat cijfertje goed bedacht en afgesproken?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Alle zaken, ooit, in alle tijden? Nee. Dat gaan we ook nooit bereiken. Het OM prioriteert. Waar ik in ieder geval heel veel aandacht aan besteed – ik weet dat de Kamer dat ook doet – is of de mensen die we daar hebben zitten, optimaal hun werk kunnen doen. Kunnen zij op de juiste manier aan hun informatie en hun data komen? Hebben zij alle middelen om zo efficiënt en zo goed mogelijk hun werk te doen? Dat zijn de gesprekken die ik daarbij voer. Ik weet dat de heer Van Nispen gaat zeggen: maar dan moeten er dus meer mensen bij. Dat is helemaal prima, maar als het doel is: voor alle zaken, ooit, in alle tijden ... Laten we kijken hoe we de mensen die we hebben, zo veel mogelijk de middelen in handen kunnen geven, zodat zij hun werk extra, extra efficiënt kunnen doen.

De heer **Van Nispen** (SP):

De Minister moet nou niet mijn deel van het debat gaan doen, want dan heb ik natuurlijk niks meer te zeggen. Volgens mij moeten we inderdaad naar de inhoud kijken. Misschien was ik iets te stellig door te zeggen «alle zaken ooit». Dat is overdreven, maar dan zeg ik nu natuurlijk dat we wel moeten kijken hoe we meer misdaadgeld kunnen afpakken van criminelen. Dan gaat de Minister natuurlijk weer zeggen: ja, maar we hebben een bezetting, we hebben de financiële kaders en daar hebben we nou eenmaal niet méér budget voor. U kunt het debat uittekenen, maar de kern is volgens mij dat we het Rekenkamerrapport hebben liggen en dat we allemaal vinden dat misdaad niet mag lonen. Het cijfer is dus ook niet voor altijd in beton gegoten. En we weten dat investeringen hierin zich deels terugverdienen; niet een op drie, maar wel iets. Ik zou dus niet altijd vast willen houden aan dit getal. Ik zou willen kijken vanuit de inhoud van het vak: niet alleen hoe ze efficiënter gebruikt kunnen worden, maar vooral – laat ik het dan zo zeggen – hoe ze in meer strafzaken afpakwerkzaamheden kunnen verrichten.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dat is natuurlijk de kern. We komen straks op het afpakken. Het is natuurlijk ons streven dat dat bedrag, dat getal, steeds meer omhooggaat. Tegelijkertijd zullen we nooit al het geld kunnen afpakken, maar dat is ook niet wat de heer Van Nispen vraagt. Wat daarin omgaat, is vele malen groter. Waar het om gaat, is dat je het zo verstoort dat het op een gegeven moment niet meer interessant wordt om hier in Nederland zaken te doen. Het verstoren is dus eigenlijk de kern. Maar ik begrijp heel goed wat de heer Van Nispen vraagt.

Wellicht is het goed om hieraan toe te voegen dat de politie eraan werkt om de benodigde kennis en expertise waar we het nu over hebben, tevens bij de algemeen rechercheurs neer te leggen, want het werk verschuift natuurlijk ook een bepaalde kant op. Op het moment dat zij op dit domein expertise nodig hebben die zij zelf niet hebben, kunnen ze de financiële experts erbij betrekken. Dat is eigenlijk weer een andere werkwijze dan voorheen. Het verschuift dus. Op die manier proberen we de groep die zich daarop richt en die weet hoe het onderdeel follow the money werkt, groter te maken.

Na deze vraag kom ik op het andere mapje over afpakken, dus dan zal ik nog iets meer ingaan op wat er allemaal wordt opgezet om ervoor te zorgen dat dat getal omhoog kan.

De **voorzitter**:

Gaat uw gang.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Ik begin met mevrouw Mutluer. We hebben het aan het begin ook gehad over de strijd tegen witwassen en afpakken, en over de Algemene Rekenkamer. Ze zei: volgens de Algemene Rekenkamer is er een betere samenwerking nodig; hoe gaan we dat voor elkaar krijgen? Misschien herhaal ik een paar elementen die ik aan het begin van het gesprek noemde, maar we gaan er nu natuurlijk wat dieper op in. De Algemene Rekenkamer heeft aangegeven dat er sinds het laatste rapport uit 2014 belangrijke en betekenisvolle vooruitgang is geboekt met betrekking tot de aanpak van witwassen. Het is goed om dat te benoemen, want we hebben daar veel van geleerd. Dingen die goed werken, kun je steeds meer uitbouwen. Zo zijn het inzicht in de witwasrisico's en het antiwitwasbeleid fors verbeterd, bijvoorbeeld door periodieke en nationale risicobeoordelingen en de beleidsmonitor witwassen. De Algemene Rekenkamer noemt het plan van aanpak rond witwassen als een verbetering van de regie en sturing op het antiwitwasbeleid.

We hebben ook geïnvesteerd in de op- en inrichting van relevante nieuwe samenwerkingsverbanden. Denk aan het Anti Money Laundering Centre, de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen en de Fintell Alliance. We hebben ook de bestaande samenwerkingsverbanden versterkt, zoals de RIEC's, de Regionale Informatie en Expertise Centra, en het Financieel Expertise Centrum. Onder die vlag is ook de Serious Crime Taskforce sinds 2019 operationeel. Ik kan me voorstellen dat als je al deze dingen naast elkaar hoort, je denkt: er is wel heel veel opgetuigd, maar hoe zorg je ervoor...

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):
Ik weet niet wat Siri zegt...

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Siri is het zat, maar we gaan nog heel even door.

Natuurlijk is de crux dat men niet op elkaars terrein gaat zitten werken, maar elkaar juist aanvult. Ik denk dat we die samenwerkingsverbanden in de toekomst nog veel meer gaan zien, want zeker als het over dit onderwerp gaat, als je het geld wilt kunnen volgen, als je op tijd wilt kunnen ingrijpen, als je bepaalde dingen tegen wilt gaan of als je geld wilt afpakken, dan kan dat niet door één organisatie. Dan moet je gaan samenwerken. Vandaar dat ik ze toch wilde opnoemen. We blijven uw Kamer rapporteren hierover. We komen na de zomer met een integrale opvolging van de aanbevelingen in de verschillende onderzoeken naar witwassen.

Er zijn heel veel vragen gesteld, dus wellicht kan ik er nog een aantal doen. Volgens mij zitten er nog wat elementen in de vraag van mevrouw Mutluer, die breder was. Mevrouw Helder vroeg: gaat de Minister de afpakketen op de lange termijn structureel verbeteren? Dat is honderd procent mijn inzet. Dat is in ieder geval absoluut de ambitie. Zoals ik heb aangegeven in antwoord op eerdere vragen – ik zal dat overigens straks ook nog doen – hebben we in het afgelopen jaar ingezet op een meer samenhangende aanpak van criminele geldstromen. Het afpakken maakt daar natuurlijk nadrukkelijk deel van uit. De ketenpartners van het Coördinerend Beraad Afpakketen hebben een plan van aanpak opgesteld. Daar had ik het al aan het begin over. Ik werk op mijn beurt aan het verbeteren van de wettelijke basis. Denk aan non conviction based confiscation en andere vormen, zoals spoedbevrozing. Hopelijk zullen we de resultaten van deze inspanningen in de komende jaren zien en kunnen we die met elkaar volgen. Als er meer nodig is, dan zullen we ook meer gaan doen.

De heer Knops vroeg hoe ik mijn eigen rol zie in het Coördinerend Beraad Afpakketen. Het beraad valt onder de regie van mijn ministerie, dus daarin zit een flinke rol voor mij en mijn mensen. Het beraad heeft een aanpak voor criminele geldstromen ontwikkeld. De partners bespreken wat goed gaat in de uitvoering en waar ze tegenaan lopen, want alleen dan kun je steeds stappen vooruit zetten. Dat helpt in de onderlinge samenwerking. Ik vind het heel belangrijk – dat heb ik ook aan het begin van mijn termijn, periode hier in de Kamer vanuit deze rol, gezegd – om vanuit de praktijk te horen waar men tegenaan loopt. Als dat juridische of andere zaken zijn, kan ik dan hier weer terugkomen en zeggen: zullen we het dan op deze manier oplossen? Dan kan de Kamer daar ook weer van alles van vinden. Dat werkt volgens mij het beste als je het vanuit de praktijk hoort. Dus juridische en beheersmatige belemmeringen proberen we dan vervolgens weg te nemen. We blijven de Kamer natuurlijk hierover informeren.

De heer **Knops** (CDA):

Ik denk dat deze benadering heel goed is, maar de Rekenkamer was best scherp in zijn oordeel. Die zei: ondanks goede pogingen van de verschillende partners, ontbreekt het eigenlijk aan die regisserende rol. Oftewel:

dat zou wel een tandje scherper kunnen. Precies wat mevrouw Mutluer net ook zei. Er wordt in de verschillende ketenpartners geïnvesteerd. Alleen als er ergens een bottleneck zit, zijn het eigenlijk desinvesteringen in de andere partners. Dat overzicht heeft natuurlijk alleen de Minister van JenV. De Rekenkamer vond dus echt dat we naar een volgende fase zouden moeten gaan: niet op het niveau van de ketenpartners, maar echt op een niveau daarboven waar ook een rol voor de Minister is weggelegd. Kan de Minister daar nog eens wat specifiekere op ingaan?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat is een heel terechte opmerking. Dat is ook hoe wij die aanbeveling hebben gelezen en hoe we het proberen te implementeren, ook strakker. Ik weet dat de manier van sturen die door een deel van de Kamer wordt gezien, het meegeven van bepaalde doelen is. Ik zoek naar andere manieren, omdat ik denk dat ik anders weer te veel inhoudelijk stuur terwijl het moet gaan over regie. Doet iedereen wat hij moet doen, maar kan ook iedereen doen wat hij moet doen en, zo niet, waar zijn wij dan aan zet? Ik ben absoluut van plan de komende tijd ook te rapporteren over die taakopvatting en hoe we die invullen. Ik ben er vrij zeker van dat als de Kamer vindt dat dat niet strak genoeg gaat of daar ruimte voor ziet, ik dat wel hoor. Dat is wel absoluut de ambitie.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat is dan denk ik ook meteen het antwoord op de vraag van de heer Van Nispen. Die ging concreet over regie. Dat is hoe dat ingevuld is, ingedeeld is, maar ook opgepakt gaat worden of wordt. Ik denk dat ik in elk geval de ambitie duidelijk heb gemaakt. Dat is leuk, maar nu moeten we zien dat het ook zo werkt. Elementen als de beheersmatige maatregelen – ik zei het al aan het begin – zoals het beslaginformatiesysteem, gaan echt helpen om dat inzicht te verbeteren en ook aan de voorkant veel strakker te kunnen zeggen bij een zaak bijvoorbeeld wat de ambitie is, hoeveel je daar in beslag kunt nemen, hoeveel je daar kunt afpakken. We hebben gezien – dat zegt de Algemene Rekenkamer ook – dat daar ook nog heel veel te verbeteren valt. Wat je aan de voorkant zegt, moet ook realistisch en haalbaar zijn. Dan zie je waar het beter had gekund. Als al die dingen te ver uit elkaar liggen, is het veel lastiger sturen. Dan is het ook veel lastiger regie hebben. Dus al die elementen pak ik op. Daar zit nog bij – daar had de heer Van Nispen het ook over – dat je alle regie van de wereld erop kan zetten – zo begon hij niet, maar zo heb ik die vraag wel gehoord – maar als dan die afpakdoelstelling niet gehaald wordt, wat is dan de oorzaak? Volgens mij zijn het meerdere elementen. Waar het ook over gaat, is dat het per jaar heel erg sterk kan verschillen. Ook dat moeten we veel beter in kaart brengen en communiceren. Dat wordt mede ingegeven door of er hoge transacties zijn in een bepaald jaar. Het is sterk afhankelijk van het verloop van specifieke strafzaken, de uitkomst en de duur van die zaken. Daar gaat het allemaal over en daar heb ik dus geen invloed op. Ik denk dat we dat steeds meer ook aan de voorkant duidelijker en scherper kunnen maken, zodat we beter kunnen sturen op het deel waar we wel invloed op hebben.

De heer Van Nispen vroeg ook wat er nou eigenlijk wordt gedaan met meldingen van verdachte transacties. Wordt alles wel goed opgevolgd? Uit het recente rapport van de Algemene Rekenkamer volgt dat de FIU-Nederland en opsporingsdiensten meldingen van ongebruikelijke transacties door private instellingen actief oppakken – dat is mooi om te zien – en dat er voor verschillende opsporingsdoeleinden gebruik van wordt gemaakt. Tegelijkertijd – daar heb ik alle Kamerleden ook over gehoord – vraagt de Algemene Rekenkamer om meer randvoorwaarden

voor een doelmatige en doeltreffende meldketen. De aanbevelingen op dat punt zien ook op het verder uitbouwen van die initiatieven die FIU-Nederland, de opsporingsdiensten en het OM al gezamenlijk ondernemen en op het verbeteren daarvan. Dat is fijn. Het wordt geheel door mij omarmd en, misschien in dit geval nog iets relevanter, ook door de Minister van Financiën. Dit moet je gewoon gezamenlijk vol oppakken wil je daar nog echt dat extra verschil kunnen maken waar we met zijn allen naar op zoek zijn. Dat hebben we ook aangegeven in de bestuurlijke reactie aan de Algemene Rekenkamer en dat zeg ik natuurlijk ook graag toe aan uw Kamer. Dat is echt een gezamenlijke strijd.

Dan mijn laatste vraag in dit mapje. Die is ook van de heer Van Nispen. Dat was meer een vraag om mij een kant op te sturen waar ik wel naartoe wil, maar niet naartoe kan, zoals de heer Van Nispen altijd doet. Hij vroeg: «Is de Minister het ermee eens dat een verdubbeling van de huidige afpakresultaten realistisch is? Kun je dat dan niet opleggen?» Ik begrijp die vraag goed. Ik vind dat er in ieder geval een stijgende lijn in moet zitten. Maar ik heb aan het begin al toegelicht dat ik niet een concrete doelstelling wil opleggen aan het OM, omdat ik het dan te veel stuur.

De heer Van Nispen (SP):

Dank voor dat laatste, want ik dacht dat ik te laat was met deze interruptie, maar die gaat precies hierover. Ik heb daarover nagedacht. Ik waak er ook voor om iets te doen wat de onafhankelijkheid van het OM of de rechtspraak zou doorkruisen. Daar zou ik niet aan willen beginnen. Maar ik denk er op dit punt anders over, en ik voel toch de behoefte om dat kort toe te lichten. Het is toch ook zo dat er ook een veiligheidsagenda is, waar onder andere in staat dat het een doel is om beslag te leggen op 180 miljoen? Er is ieder jaar toch ook een jaarplan van het Openbaar Ministerie, dat op het bureau van de Minister komt voordat het openbaar wordt gemaakt en waar de Minister van alles van kan vinden? Dus stel dat het OM zou voorstellen om dit jaar niks te gaan doen aan cyber of aan afpakken; dan kan de Minister daar ook op sturen. Ik wil maar zeggen: het is niet zo zwart-wit dat de Minister de onafhankelijkheid van het OM zou doorkruisen. Ja, wel als je je met concrete zaken zou bemoeien, maar ik betwist dus dat met het stellen van een doel die onafhankelijkheid in het geding is. Dat is mijn stelling. Natuurlijk is het zeer welkom als de Minister daarop wil reageren.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Er is inderdaad een verschil. Wellicht komen we één stapje dichterbij. Ik heb natuurlijk wel regelmatig gesprekken met het OM. Ik vraag wel aandacht voor zaken die hier in de Kamer worden genoemd, die ik buiten zie of noem maar op. Punt. Daarbij zeg ik dus niet «vervolgens moet je zo en zo handelen» of «ik wil dat je dat doet» of «ik vind dat je in ieder geval zo veel zaken moet gaan uitvoeren die zo'n bedrag binnenhalen». Dat gesprek gaat te ver, want dan stuur ik. Maar het gesprek dat wij hier met elkaar hebben, ziet het OM natuurlijk ook. Het OM stelt zijn eigen doelen. Dat is eigenlijk waar ik mee worstel. Ik hoor de Kamerleden zeggen «geef nou een concreet doel mee» en ik zeg eerder «laat mij gewoon het gesprek voeren zoals ik het voer, vanuit het belang en de ambitie». De doelstellingen in de veiligheidsagenda worden dus inderdaad onder gezag van het OM geformuleerd. Die bepalen zij zelf. Dat is de grens, maar tot die grens kan ik natuurlijk normaal een gesprek aangaan. Dat doen we ook, maar ik wil er niet op gaan sturen.

De heer Ellian (VVD):

Ik wil het toch scherp krijgen, want ik denk dat iedereen worstelt met het wel of niet meegeven van die concrete doelstelling. De Rekenkamer heeft overigens ook verwezen naar twee wetsartikelen, waaronder die in de Wet RO, waarin duidelijk wordt gemaakt dat je wel kan sturen. Maar ik heb nog

kort een ander punt. De Minister en ik delen een bepaalde interesse in een niet nader te noemen Europees land, zeg ik met een knipoog. Dit jaar werd Giovanni Falcone 30 jaar geleden vermoord. Il metodo Falcone was «follow the money». Ik zou graag van de bewindspersoon horen of we dit wel op z'n minst genomen tot doelstelling maken: wij gaan het geld volgen en het afpakken. Ik spring ook wel een beetje op mijn stoel van: moeten we daar niet een bedrag aan koppelen? Maar los daarvan zou ik graag van de bewindspersoon horen: deze methode, dat gaan we doen.

De voorzitter:

De Minister, op haar bekende bondige wijze graag.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Zeer zeker. Zeer zeker.

De voorzitter:

Voordat we even heel Italië doornemen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

U wist dat het over Italië ging? Ik dacht België. Nee, zeer zeker; dat is de kern. Dat zeg ik al sinds ik me met dit onderwerp bezighoud. De sleutel om netwerken van georganiseerde misdaad op te rollen, is informatie delen met het doel om het geld te kunnen volgen. Het gaat om die twee elementen: geld volgen en informatie delen. Waarschijnlijk ga je eerst informatie delen, en dan kom je bij het geld. Ik heb net een aantal samenwerkingsverbanden genoemd. Vorige week hebben we het in verschillende debatten bijvoorbeeld gehad over de omvorming van het MIT tot de NSOC. Dat zijn de leuke afkortingen. We gaan dus van een multi-interdisciplinair team naar een nationaal samenwerkingsverband aanpak onder... Nou ja, NSOC dus. Ik moet er ook niet aan beginnen, die afkortingen. De NSOC zal zich ook echt specifiek richten op het volgen van het geld, en niet vanuit doelstellingen die wij bedenken of die ik heb bedacht. We hebben die in het veld opgehaald, bij al die moederorganisaties, van Belastingdienst tot justitie en FIOD, overal. We hebben gevraagd: welke trends zien jullie en waar moet de NSOC zich op richten zodat al die moederorganisaties informatie kunnen delen? Dat zijn vier heel concrete trends geworden, zoals trade-based money laundering. Daar gaan zij zich op richten. Het volgen van geld is dus absoluut de sleutel. Ik denk dat ik daarbij niet een opdracht aan het OM hoeft te geven voor een bepaald bedrag. Maar het belang hiervan zal ik zeker onder de aandacht brengen. Sterker nog, dat doen wij in het hele beleid dat wij zelf voeren met betrekking tot de aanpak van de georganiseerde misdaad.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dan ben ik bij het mapje overige hele belangrijke vragen.

De voorzitter:

O, wacht, meneer Sneller heeft een vraag.

De heer Sneller (D66):

Het ging redelijk snel, maar de Minister zei dat zij en de Minister van Financiën tegen de Rekenkamer hadden gezegd over witwassen dat ze het allemaal onderschreven en dat ze het ermee eens waren. De Rekenkamer zegt tegen ons, en dat staat ook gewoon in het nawoord: «Wij vinden het onvoldoende concreet. Dat waren toezeggingen uit 2008 en 2014. Die zijn niet nagekomen. De Ministers zeggen dat zij informatie hebben, maar die vinden wij niet in ons onderzoek naar de administratie.» De Rekenkamer

zegt: parlement, waak voor uw zaak. Gaan de Ministers nog komen met een nadere reactie op dat Rekenkamerrapport?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

We staan sowieso dit jaar uitvoeriger hierbij stil. Ik begrijp heel goed waar de heer Sneller naar op zoek is. Dat is natuurlijk ook vrij logisch, omdat het concreet wordt meegegeven. Ik stel voor dat ik het oppak met mijn collega. We zijn namelijk wel echt op zoek naar hoe we dit beter kunnen doen. Zoals meneer Ellian ook al zei, hebben de vragen uiteindelijk allemaal de kern dat je, als je georganiseerde netwerken wilt aanpakken, ervoor moet zorgen dat je het geld kunt volgen en dat je het verdienmodel op tijd kunt verstoren. Ik kom sowieso in het najaar hierop terug met de collega van Financiën. Ik zal het element van het nawoord daarin nog specifiek meenemen.

Mevrouw Mutluer (PvdA):

Ik ga hier wel even op in. Dat was namelijk ook een van de vragen die ik stelde. De Rekenkamer zegt letterlijk: dit probleem wordt door beide Ministers niet erkend. Er worden ook geen toezeggingen gedaan. Ik hoor de Minister nu zeggen: dat heb ik heroverwogen; ik onderschrijf het wel en ik kom er in het najaar op terug. Ik probeer het te snappen. Ook ik was verrast, net als mijn collega's, toen de Rekenkamer zei: wat we zeggen, wordt niet erkend, met name als het gaat om het effectief inzetten en de doelmatigheid. Beide Ministers en de ketenpartners hebben aangegeven dat er wel zicht is op doelmatigheid en dat er geen toezeggingen worden gedaan. Ik probeer te zoeken naar wat de Minister nu zegt. Zegt ze daarmee: nee, eigenlijk erken ik het wel; we komen in het najaar met goede oplossingen, in navolging van wat de Algemene Rekenkamer heeft gezegd?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ik was in de veronderstelling dat ik in ieder geval al twintig minuten goede oplossingen heb geprobeerd te delen, maar dat komt niet bij iedereen even goed over. Dat kan. We kijken continu naar verbetering van de afbouwketen. Dat is wat het is. Niemand heeft mij horen zeggen, en ik hoop nergens zien opschrijven: «Het is wel goed zo. Ik vind dit maximaal en ik leg mij erbij neer». De heer Sneller zegt dat er wordt samengewerkt met de Minister van Financiën. Dat lijkt mij logisch, want in dit geval kan ik dat zeker niet alleen. Hij zegt: kom dan expliciet terug op dat nawoord, op hoe dat eruitziet en wat je daarmee doet. Ja, natuurlijk, want ook ik ben op zoek naar manieren om het beter te doen. Ik kan mij heel erg vinden in een heleboel van die aanbevelingen. Op elementen zeg ik: ik vul het liever net wat anders in. Maar het doel blijft om op zoek te gaan naar een beter functioneren van die afbouwketen. Het probleem wordt zeer zeker erkend. Volgens mij kon ik daar niet veel helderder over zijn.

De voorzitter:

Dank u wel. U komt nu bij het laatste blokje. Het is inmiddels 20.30 uur. Ik kijk even of er bij iedereen gelegenheid is om iets uit te lopen. Nee? Dat is niet mijn doel, maar ik zie dat wel gebeuren. Met een schuin oog zie ik namelijk nog een imposant stapeltje antwoorden liggen bij de Minister voor Rechtsbescherming. Dan hebben we nog een tweede termijn. Ik doe nu even aan winstwaarschuwing. Gaat uw gang.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

De heer Sneller stelde een vraag over milieucriminaliteit, forensische zorg en de afbouwketen. Volgens de heer Sneller zijn die misschien niet het spannendst, maar het is wel belangrijk om de basis op orde te krijgen. Ik ben mij zeer goed bewust van het belang van de urgentie van een goede aanpak op terreinen die ogenschijnlijk niet spannend zouden zijn. Ik

begrijp waarom de heer Sneller dat zo formuleerde. Maar die punten zijn heel, heel belangrijk. Ik ben bezig om die basis op orde te krijgen of nog beter te krijgen. Over de afbouwketen hebben we uitvoerig gesproken. Plannen voor verbetering en de bestrijding van milieucriminaliteit zijn opgenomen in het interbestuurlijk programma. Die zal de Staatssecretaris van IenW nog voor de zomer sturen naar uw Kamer. Dat zal mede namens mij zijn. Zo hebben we op al die onderdelen... Als het bijvoorbeeld om forensische zorg gaat, ben ik bezig met collega Kuipers en de Minister van BZK om daarin steeds een stap verder te komen en de basis steviger of op orde te krijgen.

De heer **Sneller** (D66):

De basis gaat vooral over informatie, zodat we de data hebben om te weten of het werkt. Dat geldt voor milieucriminaliteit en forensische zorg, maar ik interpreteer dit antwoord gewoon ruim.

De **voorzitter**:

Gaat u verder.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dat lijkt me een prima interpretatie, want de kern is natuurlijk dat je dat goed doet.

De vraag van de heer Sneller lag min of meer in het verlengde daarvan. Ik heb die vraag geïnterpreteerd als: het belang van de wetenschap. Hij had een mooier en voller betoog, maar ik heb het samengevat als: het belang van de wetenschap. Wat mij betreft is het beter benutten van kennis echt cruciaal. Dat geldt voor alle elementen waar we het zojuist over hadden, maar er is nog veel meer te noemen. Ik geef een paar hele korte voorbeelden – want ik weet dat we uit de tijd lopen – maar de lijst is langer, zeg ik richting de heer Sneller. De maatregelen die reeds zijn genomen of in gang zijn gezet ter versterking van de JenV-kennisfunctie zijn onder andere: maatregelen voor onafhankelijk WODC-onderzoek, zoals het omgangskader, de ministeriële regeling et cetera, ontwikkelingen, strategische kennis- en evaluatieagenda's waarmee we kennis gerichter in beeld kunnen brengen, een handzaam en integraal afwegingskader voor adequaat en goed uitvoerbaar beleid en investeringen in ambtelijk vakmanschap. Mijn lijst gaat zo nog een tijdje door. Maar het is ook heel praktisch. Ik noemde net NSOC. We zetten er een team van wetenschappers naast, die vanuit het veld kunnen terugkoppelen wat ze zien en wat er gebeurt. Er is sprake van een wisselwerking met die organisatie, waar zes hele belangrijke partijen bij betrokken zijn. Mevrouw Helder vroeg een reactie op de motie met betrekking tot groepsaansprakelijkheid. Ik heb naar aanleiding van het commissiedebat Jaarwisseling toegezegd dat ik daar voor de zomer op terug zou komen. Dat gaat gebeuren. Dat gebeurt in ieder geval op tijd, voor het commissiedebat op 7 juli.

Mevrouw Helder vroeg ook of ik in overleg wil met het College van pg's om samenhang te krijgen tussen beleid en uitvoering. Jazeker, dat is een goed punt. Daar zijn we al mee bezig. Ik beschouw dit als extra ondersteuning daarvoor. Een van de terugkerende onderwerpen is de mate waarin de uitvoering aansluit op het beleid. Ik neem dit graag op deze manier mee.

Mevrouw Helder vroeg naar de informatievoorziening bij het OM en zei dat die op orde moet zijn. Ik ben mij zeer goed bewust van de staat van de informatievoorziening daar. Ik begrijp de vraag daarom heel goed. Die was in de afgelopen jaren niet altijd stabiel en het is van groot belang dat dat wel zo is. Daarom worden er op grond van het coalitieakkoord middelen beschikbaar gesteld om de informatievoorziening op orde te krijgen. Zoals gezegd, komen we nog op de exacte invulling daarvan. Dat komt nog.

De heer Knops vroeg wat we gaan doen om in control te komen ten aanzien van de ICT-projecten. De inzet van het instrumentarium uit eerdere kabinetsperiodes, zoals het dashboard voor grote ICT-projecten en dergelijke, zetten we voort. Daarnaast worden grote IT-projecten geagendeerd in het eigenaarsoverleg, tussen eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer. Zo gaan we de I-strategie van JenV bijvoorbeeld koppelen aan de I-strategie Rijk. Misschien zeg ik het nu een beetje te kort door de bocht, maar anders kom ik er in de tweede termijn nog wel op terug. Dit is fundamenteel, want je kunt wel denken dat je alles goed hebt geregeld, maar misschien loopt het vervolgens overal vast.

De heer Knops vroeg of het niet goed zou zijn om doelmatigheid en doeltreffendheid mee te nemen in de beslisnota's. Hoe kunnen we daarmee omgaan? Met het structureel openbaar maken van de beslisnota's bij Kamerbrieven wil het kabinet ervoor zorgen dat de Kamer op een toegankelijke manier inzicht krijgt in de afwegingen en de betrokken belangen bij besluitvorming door bewindslieden. Het doel hiervan is om het parlement in staat te stellen om zijn controlerende en medewetgevende... Doe ik het verkeerd? O, het was een vraag van de heer Sneller. Nou ja, u had het ook kunnen vragen. Excuses. Het doel is om het parlement hiermee in staat te stellen om zijn controlerende en medewetgevende taken uit te voeren zonder voortdurend zelf op zoek te moeten gaan naar hoe het precies zit en wat er is gebeurd. Per 1 juli 2021 is er een goede start gemaakt met de voorgestelde werkwijze, die al lerende en in goed overleg met het parlement wordt uitgebouwd en aangevuld. Ik neem de opmerkingen en de suggesties mee naar de collega van BZK. Als laatste: we werken kabinetsbreed, onder leiding van Financiën, aan de zaken die net gevraagd zijn. Dat doen we met het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving. De brede maatschappelijke welvaart wordt betrokken bij de beslisnota's. Ik heb alleen nog één vraag in dat mapje liggen. Mag ik die nog doen?

De voorzitter:

Ja. Maak het even af, dan komen we daarna bij meneer Sneller.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat is de vraag van de heer Ellian. Die gaat over iets heel anders, maar is niet minder belangrijk. Die ging over de aanpak van antisemitisme. Hij vroeg daarbij terecht specifiek naar de geregistreerde incidenten en hoe die zich verhouden tot opvolging daarna. Er is hier heel veel aandacht voor bij de politie en het OM. Dat is overigens onder andere ook door de aandacht die deze Kamer daarvoor vraagt. Dat is, denk ik, gewoon heel goed. Die wordt vanuit de samenleving en vanuit de Kamer gevraagd. Politiefunctionarissen worden hiervoor speciaal opgeleid. De afgelopen jaren hebben we ook geld vrij kunnen maken, bijvoorbeeld om de expertise van het Joods Politie Netwerk meer te kunnen delen in het land. Er is ook een expertisecentrum Discriminatie bij het OM, waar hier ook expliciet aandacht aan wordt besteed. Zoals uw Kamer weet, is hiervoor ook speciaal een coördinator aangesteld. Ik zou deze vraag ook die kant op door kunnen geleiden en ook aan de coördinator kunnen vragen of die hierop wil reflecteren. Die valt namelijk officieel onder JenV, maar wat mij betreft is het ook een onafhankelijke functie, die de Kamer op deze manier kan adviseren. Dus als dat op prijs wordt gesteld, dan zet ik dat ook nog uit.

De voorzitter:

Dat wordt op prijs gesteld. Dan is er nog een vraag van meneer Sneller.

De heer Sneller (D66):

Het is heel goed dat er veel gebeurt aan die kennisfunctie op het ministerie, maar het gaat er natuurlijk ook om dat die de politiek bereikt en dat

de politiek er iets mee doet. Dat las ik voor uit het onderzoek: die kennis wordt regelmatig terzijde geschoven wanneer de inhoud niet past bij de politieke uitgangspunten. Mijn vraag was dus of die wetenschappelijke inzichten die afwijken van de politieke voorkeur of het voorgenomen beleid, ook de Kamer kunnen bereiken in de beslisnota's, aangezien we er dan wat mee kunnen.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ik vraag me even af of ik de vraag helemaal goed begrijp. U stelt dus voor dat we die wetenschappelijke inzichten in de beslisnota's verwerken. Die nota's worden sowieso openbaar. Ik begrijp wat er gezegd wordt. Ik moet zeggen dat ik die werkwijze bij mezelf bijvoorbeeld niet herken – we delen en gebruiken namelijk wetenschappelijke inzichten – maar ik stel voor dat ik deze opmerking ook meeneem richting de collega van BZK, die ook die coördinerende taak heeft, om daar de vraag te agenderen hoe we daar eigenlijk mee omgaan. Die kan ik namelijk niet namens al mijn collega's beantwoorden, maar ik hoor wel de opdracht, bijvoorbeeld richting mij. Maar volgens mij is de vraag veel fundamenteler en breder.

De voorzitter:

Ik zag dat mevrouw Helder nog een vraag heeft.

Mevrouw Helder (PVV):

Ik kan het gemist hebben, maar ik wacht nog op het antwoord over het financieren van stroomstootwapens.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat antwoord heb ik niet op papier, maar daarbij was de vraag of die structureel was, en dat is zo.

De heer Knops (CDA):

Ik had nog de vraag gesteld of de Minister weleens van de weg is gehaald door verkeershandhavers.

De voorzitter:

Of de Minister weleens van de weg was gehaald, of de voorzitter?

De heer Knops (CDA):

De voorzitter of de Minister.

De voorzitter:

Ik ben niet van de weg gehaald, maar ik ben wel een contribuant van de begroting van het CJIB, moet ik tot mijn spijt toegeven. Maar als je 1 kilometer te hard rijdt, krijg je tegenwoordig al een boete.

De heer Knops (CDA):

Het is wat, tegenwoordig.

De voorzitter:

Afijn. Maar de vraag was, geloof ik, aan de Minister.

De heer Knops (CDA):

Het ging over de 3 miljoen die niet besteed waren.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Ik probeer daar straks in de tweede termijn op terug te komen, als we die hebben. Als we die door de tijd niet hebben, dan kom ik met een brief.

De voorzitter:

Goed. Dan heeft de digitale dobbelsteen uitgewezen dat het woord nu is aan de Minister voor Rechtsbescherming. Ongelofelijk, dat je dat nog mee mag maken.

Minister Weerwind:

Voorzitter, ik voel mij vereerd. Ik wilde eerst een hele lange inleiding houden, want gisteren, de hele dag en ook in de avond, was natuurlijk het debat over de staat van de rechtsstaat. Er zijn daarbij essentiële onderdelen aan de orde geweest, die ik nu ook lees, maar dan nog meer in concreetheid. Rechtsgelijkheid, rechtsbescherming, rechtszekerheid en de reflectie op de staatsmachten en hun onderlinge verhouding zijn onderwerpen die ik ook zo graag met u wil delen. De kwaliteit van de wetgeving is daarin ook aan de orde gekomen, en ten slotte is heel nadrukkelijk ook de rechtspraak aan de orde gekomen. Ik herken die onderwerpen en ik zie parallellen tussen wat er gisteravond gesteld is en wat u hier stelt.

Ik ben met mijn collega, de Minister van Justitie en Veiligheid, naar Italië geweest. De Italian approach is ook geland in het coalitieprogramma en is in het regeerakkoord van belang. Enkelen van u – laat ik daar geen doekjes om winden – zoals de heer Ellian, waren daar al eerder geweest. Mevrouw Yeşilgöz was daar ook al eerder geweest. Voor mij was het voor het eerst. Ik heb goed gekeken wat daar nu gebeurt, hoe dat nu past, en wat ik ervan kan leren, zeker omdat ik het gevangeniswezen in mijn portefeuille heb en ik wilde leren en kijken. Met die houding zijn we ook naar de Italianen gegaan. Dat was verrassend voor hen, want ze zagen niet de «koopman en de dominee»-geest; nee, ze zagen een Nederlandse bestuurder die gewoon oprecht geïnteresseerd was in hoe ze het georganiseerd hebben. Zij hebben namelijk al 30 jaar ervaring met die georganiseerde criminaliteit. Ik vroeg: wat zijn de lessons to be learned en wat kan je ons doorgeven?

Zoals de Minister van Justitie en Veiligheid ook zei, willen we er niet alleen met onze persoonlijke blik naar kijken. We hebben ook nadrukkelijk aan het WODC – over de wetenschap gesproken! – gevraagd om ons te helpen en met ons over de schouder mee te kijken. Leg het eens naast het Nederlandse systeem, zo hebben we gevraagd. Ik wil wel het volgende met u delen. Ik heb er als Minister voor Rechtsbescherming even door de oogharen naar gekeken. Ik heb een ebi, en ik zie daar een artikel 41-bis. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar? Ik zag weliswaar wat er gebeurde op het gebied van het doorsnijden van de banden met de georganiseerde criminaliteit voor de mafiosi die in detentie zaten, maar tegelijkertijd mochten ze veel meer familieleden ontvangen. Hun bezoekersregeling was aanzienlijk ruimer dan bijvoorbeeld in Nederland. Wij hebben een veel strengere, stringenter regeling. Dat is een van de dingen die mij opvielen. Ik ga niets over de huisvesting zeggen. Ik ga ook niets zeggen over de DJI, want ik heb het zelden zo sober gezien, kan ik u melden. Er waren leerpunten voor mij.

Een ander punt waar we tegen aanliepen, zowel de Italianen als de Nederlanders, is het volgende. Dat heb ik ook geleerd naar aanleiding van de zaak in Vught, zo zeg ik maar even, waar we een gedetineerde hebben wiens advocaat verdacht is van het contact onderhouden met de georganiseerde criminaliteit. Dat speelt in Italië ook. De Italianen worstelen daar enorm mee. Dat leerde mij dat ze in Zweden en in het United Kingdom ook hele goede resultaten hebben geboekt. Dat brede kijken naar wat er elders, over de grenzen, gebeurt heeft mij dit dus wel gebracht. Ik ga geen standpunten innemen. Ik ga wel heel goed kijken wat we kunnen toepassen en hoe we ermee omgaan.

De heer Knops (CDA):

Mooi. Ik word er heel enthousiast van, zoals ik al eerder heb aangegeven. De vraag is even of we voor de Snellerdoctrine gaan. Dat wil zeggen: ook

al zijn de onderzoeken nog niet allemaal afgerond, we gaan wel al kijken wat we daarin kunnen doen. Of zegt de Minister: nee, we gaan het heel breed doen, internationaal, et cetera. Op welk moment kunnen wij die Italiëbrief, om die zo maar even te noemen, van het kabinet, van deze bewindslieden, verwachten, ook voor ons eigen beeld, van ons als Kamer?

Minister Weerwind:

Die komt sowieso in het najaar. Maar laat ik vooropstellen dat ik niet zo ben van een WODC-onderzoek dat anderhalf jaar of twee jaar mag duren, waarna we pas iets gaan doen. Bij sommige onderwerpen kan ik me voorstellen dat ik dat geduld moet betrachten, ook al is het een gen dat ik niet echt goed beheers, zo kan ik u mededelen. Ik heb soms ook haast om meteen te leren, in te vullen, en te doen. Dat weeg ik dus wel degelijk. Daar waar ik sneller wil gaan dan de wet mij toestaat, zal ik dat eerst voorleggen aan uw Kamer. Dat spreekt voor zich. Heb ik hiermee antwoord op uw vraag gegeven?

De voorzitter:

Ik zie een tevreden meneer Knops. Gaat u verder.

Minister Weerwind:

Ik begin met het beantwoorden van de vragen. Ik zal het zo kort mogelijk doen, ten gerieve van u als voorzitter.

De voorzitter:

Daar kunt u alleen maar voordeel van hebben de komende jaren, dus dat lijkt me een heel verstandige lijn.

Minister Weerwind:

Meneer de voorzitter, ik krijg er bijna een kleur van. Kan de Minister een update geven over het verbod op reclame voor online gokken, en hoe snel kan het verbod op gokreclames ingevoerd worden? Dat is een onderwerp waarvoor u zich al vele maanden, jaren, hard maakt. Zoals u weet, had ik de wet die per 1 oktober 2021 is ingegaan, waarin alles is gericht op het reguleren en het legaliseren van het gokverkeer in het land en op het toezicht erop houden et cetera. Laten we kijken waar we nu staan. Ik ben namelijk gaan versnellen waar ik kon, alleen maar versnellen. Er komt een verbod op de inzet van rolmodellen bij reclames voor risicovolle kansspelen op 30 juni van dit jaar. Dan is er het beoogde verbod, dat ik wil regelen via een besluit werving reclame en verslavingspreventie kansspelen. Het aangepaste streven is nu om dit besluit vóór de zomer in consultatie te geven. Ik heb gekozen voor een algemene maatregel van bestuur, waardoor ik veel sneller kan acteren en veel sneller en stringenter kan optreden. Als u er meer over wilt weten, kunt u mij natuurlijk opzoeken voor bilateraal contact, maar dit is even het kader. Dit zijn de stappen die ik aan het maken ben.

De heer Van Nispen (SP):

Dank. Procedureel heb ik dan nog een vraag. Krijgen wij die AMvB als Kamer ook toegestuurd, zodat we dat dan ook inzichtelijk hebben? Ik weet even niet uit mijn hoofd of dit met een voorhangbepaling is en of dan het zomerreces roet in het eten gooit. Dat zou ik op dit onderwerp namelijk buitengewoon jammer vinden. Ik probeer dus ook mee te denken hoe wij vanuit de Kamer kunnen helpen om de vaart erin te houden.

Minister Weerwind:

Voor de zomer in consultatie, daarna een voorhang bij de Tweede Kamer, alles zo spoedig mogelijk.

De voorzitter:

Duidelijker gaat het niet worden, meneer Van Nispen. Gaat uw gang.

De heer Van Nispen (SP):

Ik vind het een duidelijk antwoord, maar ik probeer nog mee te denken – dat kan eventueel ook nog na dit debat, want we hebben nog tweeënhalve week te gaan – over de vraag wat wij nog kunnen doen om die voorhang misschien nog op de een of andere manier voor het zomerreces af te ronden. Er is immers een duidelijke Kamermeerderheid die steunt wat de Minister nu aan het doen is en dat snel ingevoerd wil hebben. Ik roep de Minister dus op – al snap ik dat daar nu niet meteen een antwoord op komt – om creatief te zijn. Ik wil dat ook zijn, met een meerderheid van de collega's, om te kijken of we dit nog kunnen bespoedigen. Zo gaan wij niet als Tweede Kamer per ongeluk dwarsliggen, want dat zouden we niet willen.

Minister Weerwind:

Uw uitgestoken hand neem ik met liefde aan. Dat betekent dat wij even daarover in gesprek moeten gaan en moeten kijken hoe we dat kunnen invullen en de Kamer kunnen bedienen, zonder dat ik mijn ambtenaren overspannen het reces in stuur. Laat dat ook helder zijn.

De voorzitter:

Heel verstandig. Gaat u verder.

Minister Weerwind:

Alle respect voor het mathematische en intelligente werk dat de heer Sneller heeft gedaan rondom het stopzetten van de kruisfinanciering. Hij vroeg hoe het staat met de Dienst Justis vanwege het niet halen van de doorlooptijden. Ik was iets later; dat is u opgevallen. Dat ging over die befaamde € 13. Ik kan daar heel kort over zijn. We werken met een integraal tarief, want we willen kostendekkend financieren. Vroeger, in mijn andere ambt, mocht ik zeggen: wanneer je massa hebt, heb je weliswaar kassa, maar dan kan je bepaalde diensten die heel veel geld kosten, ook leveren aan medeoverheden zodat we de samenleving veilig kunnen houden met goede Bibob-toetsen op bijvoorbeeld een geldstroom van een casino of iets anders dat wil openen. Dan kun je daar heel scherp naar kijken. Normaal kost zo'n onderzoek tienduizenden euro's. Nu breng je de kosten naar beneden, waardoor het gefinancierd kan worden. Dat overschot wordt daarvoor benut. Is dat reëel? Mag dat? Dat schijnt te mogen. Ik vind het echter niet juist. Ik vind dat de financieringssystematiek zo zuiver mogelijk moet zijn. Voordat ik dit heb ingevoerd en veranderd spreken we over het jaar 2025. Ik weet dat de hele financieringssystematiek geëvalueerd wordt in 2024. Dan kan ik wijzigingen aanbrenge. Dit is de realiteit waar ik nu mee geconfronteerd word.

De heer Sneller (D66):

Ik ben in ieder geval blij dat de mathematica niet ontkend wordt, maar het hoeft toch niet geëvalueerd te worden als in het Rekenkamerrapport gewoon de cijfertjes staan die zeggen dat de mensen die een vog aanvragen, betalen voor andere overheden? We zijn het snel erover eens dat het moet gebeuren en dat het betaalbaar moet zijn voor die overheden, maar daar hoeven de mensen die een vog aanvragen niet voor op te draaien omdat ze dat toevallig bij de Dienst Justis moeten aanvragen.

Minister Weerwind:

Om het debat niet verwarrend te maken, moeten we de feiten en complexiteit zien die hierachter schuilt. Hier zit een wereld onder van bedrijfsvoering en gemaakte afspraken; ik kan het systeem niet op z'n kop

jagen. Dat heb ik net gedaan in vijf minuten, kan ik u verzekeren. Daarin heb ik geconstateerd dat dit veranderd moet worden, maar ik kan niet sneller dan het licht in dit geval. Ik moet mij aanpassen. Ik moet er ook rekening mee houden dat het gezond blijft. Dus ik begrijp wat u zegt. Die toorn had ik ook, maar ik moet ook realistisch zijn over wanneer ik die verandering kan invoeren. Dat hoort u nu van mij.

De voorzitter:

Dank u wel. Gaat u verder.

Minister Weerwind:

Wanneer haalt Justis de doorlooptijden wel? Kan de norm bijgesteld worden of kunnen de doorlooptijden worden versneld? Dat is een vraag van de Kamerleden Sneller en Ellian. Slechts een klein aantal aanvragen kent vanwege de complexiteit een veel langere doorlooptijd, maar dat kleine aantal heeft een enorme impact op de percentages. Heel veel vog-aanvragen worden wel binnen de doorlooptijden behandeld. Vroeger had ik de precieze getallen in mijn hoofd en wist ik hoeveel per jaar, per maand; ik heb ze niet. Met het onderzoek van de Algemene Rekenkamer signaleer ik wel dat de doorlooptijden soms worden overschreden. Ik ga daar niet voor uit de weg. Dat is een constatering. Dat is niet wenselijk en behoeft aandacht. Justis heeft maatregelen getroffen. Men heeft nieuwe medewerkers geworven en zelfs een managementinformatiesysteem in gebruik genomen, waardoor men meer kan sturen op doorlooptijden. Tegelijkertijd heeft Justis ook gesteld dat, indien men afhankelijk is van informatie van derden, de reactietermijn veel beter gemonitord wordt en dat men altijd met een rappelsysteem rappelleert naar die derde. Dit zijn allemaal verbeterlagen die worden ingevoerd, worden gemaakt en resultaat moeten opleveren.

De heer Van Nispen stelde mij een vraag over de Dienst Justitiële Inrichtingen. Hij deed de oproep om de basis op orde te hebben. Hij vroeg ook – dat heb ik meer van hem gehoord – om niet te bezuinigen. Maar meneer Van Nispen weet ook dat ik hem hetzelfde antwoord ga geven dat ik hem in een eerder debat gegeven heb. Ik sta voor een humaan detentiebeleid in de richting van de gedetineerden, maar ook voor de veiligheid van de medewerkers en de samenleving, van de justitiabelen. Ik snap heel goed dat de functionarissen binnen DJI heel graag willen weten welke keuzes ik maak en dat ze zeggen: geef ons duidelijkheid. Ik heb geantwoord dat we dat verkennen, dat we dat goed in kaart brengen. Ik wil daar niet lichtzinnig en lichtvoetig mee omgaan. Dat vraagt de heer Van Nispen ook niet van mij. Ik wil daar transparant en helder over zijn. Ik heb u eerder toegezegd dat ik u daar voor Prinsjesdag over zal informeren. De Kamer heeft mij ook duidelijk gemaakt dat ik voor de zomer afspraken moet maken met de werknemersorganisaties, met de vertegenwoordiging van de medewerkers. Dat doe ik. Dat is de stand van zaken. Dat is mijn beweegruimte.

Rijden onder invloed van drugs is strafbaar op basis van artikel 8 Wegenverkeerswet. Volgens mij is dat een vraag die de heer Slootweg mij eerder gesteld heeft over verkeersongevallen. Hoe ga ik daarmee om? Hoor ik wat commotie, meneer de voorzitter?

De voorzitter:

Dat vroeg de heer Slootweg via de heer Knops.

Minister Weerwind:

De politie handhaaft op drugsgebruik in het verkeer door bij bestuurders die afwijkend of gevaarlijk rijgedrag vertonen, een speekseltest af te nemen. Wanneer die test positief is, volgt bloedafname. Dan wordt het bloed onderzocht in het lab. Op basis van de uitkomst van dat onderzoek kan een bestuurder vervolgd worden voor rijden onder invloed. Deze

handhavingsaanpak levert resultaat op. In 2021 zijn er 14.000 bloedtesten afgenomen om te analyseren op drugs in het verkeer. Om deze handhaving te versterken zijn een paar maatregelen genomen. Enerzijds is de wet over drugs in het verkeer uit 2017 geëvalueerd. We kiezen voor een evaluatie om een beter beeld te krijgen van de manier waarop de wet bijdraagt aan effectieve handhaving. Wij willen weten waar verbetermogelijkheden zitten. Ook wordt de komende jaren verkend of de detectie van middelengebruik in het verkeer geoptimaliseerd kan worden. Ik noem als voorbeeld lachgas. Dat kan je niet in speeksel, bloed of adem detecteren, maar je moet daar wel een antwoord op gaan geven. Het is de werkelijkheid van nu.

Tot slot moet handhaving gezien worden als onderdeel van een bredere preventieve aanpak van rijden onder invloed. Mijn collega van IenW is in gesprek met onder andere JenV, VWS, zorginstaties en maatschappelijke organisaties om te bezien hoe een integrale aanpak van rijden onder invloed vorm kan krijgen. Deze aanpak, die in 2022 verder wordt uitgewerkt, focust zich onder meer op prevalentie, communicatie, voorlichting en handhaving.

De heer **Knops** (CDA):

Ik kreeg een antwoord op een vraag die ik me niet helemaal kan herinneren. Ik had namelijk gevraagd om een reflectie op de motie-Slootweg/Helder van 8 juni. Ik vroeg hoe die uitgevoerd gaat worden. Het kan zijn dat de Minister nog niet zover is. Die motie gaat over het schrappen van die uitzonderingsgrond bij alcohol in het verkeer. En ik had een aantal vragen gesteld over handhaving in algemene zin.

De **voorzitter**:

Sorry dat ik u onderbreek, maar dat antwoord komt nog.

De heer **Knops** (CDA):

Dat snap ik, maar dit was niet de vraag die ik had gesteld. Ik weet niet hoelang de Minister nog doorgaat, maar ik zou het ook zonde van de tijd vinden als er geen antwoord komt.

De **voorzitter**:

Zullen we het eerst even afmaken? Dan kijken we daarna of u antwoord heeft gekregen op uw vraag. Ja?

Minister **Weerwind**:

Allereerst sorry voor de verwarring. Ik pakte eigenlijk de hele context beet van het rijden onder invloed, ook dit punt. Maar inderdaad, er is een motie-Slootweg/Helder over verkeersongevallen aangenomen. Die gaat over de uitzonderingsgrond in artikel 184. Ik heb toegezegd dat hier voor het zomerreces een brief over komt. Die motie ging over doorrijden na een verkeersongeval waarbij mensen zich binnen twaalf uur melden. Daar spreekt de heer Knops over. We hebben, dacht ik, in het commissiedebat Slachtofferhulp gesteld dat we dit zouden oppakken en uitwerken.

De **voorzitter**:

Gaat u verder.

Minister **Weerwind**:

Een volgend blokje gaat over het stelsel rechtsbijstand en de sociale advocatuur. Daarna wil ik het hebben over de strafrechtketen, in die volgorde.

De **voorzitter**:

Gaat uw gang.

Minister Weerwind:

Dank. Wordt de kwaliteit van de sociale advocatuur wel verbeterd met de extra toegevoegde middelen? Dat was een vraag van de heer Van Nispen. Ik zeg ja op die vraag. Vergoedingen worden immers weer bij de tijd gebracht. Soms zijn ze al bij de tijd gebracht. Het uitgangspunt is dat één punt gelijkstaat aan één uur en dat advocaten met 1.200 declarabele uren per jaar een salaris op het niveau van schaal 12 rijksoverheid kunnen verdienen. Ik denk dat dit zal bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit omdat advocaten meer tijd en meer focus kunnen aanbrengen per zaak. Het kenniscentrum bij de raad monitort bovendien de kwaliteit van de rechtsbijstand door de ontwikkeling van kwaliteitscriteria en door de inzet van kwaliteitsinstrumenten om te kunnen monitoren en evalueren. Verder onderzoekt de raad de inzet van instrumenten als collegiale toetsing en peer reviews onder de dienstverleners. Er wordt ook ingezet op het systematisch bijhouden van de urenbesteding van dienstverleners, zodat hiervan een geactualiseerd overzicht tot stand komt op basis waarvan de vergoedingen periodiek kunnen worden bijgesteld. Als er nieuwe wet- en regelgeving komt, bijvoorbeeld binnen de Wgbz, ga ik meteen kijken wat dat betekent en of ik de uren moet aanpassen, ja of nee.

Tot slot zijn advocaten in het algemeen deskundig op basis van de beroeps- en gedragsregels. Nee, dit ga ik niet zeggen. Die laatste woorden schrap ik. Die vind ik buiten de orde.

Dan het tekort aan sociaal advocaten. In eerdere beschouwingen en in de persoonlijke gesprekken met de sociale advocatuur heb ik me afgevraagd of ik mij zorgen moet maken, of er op dit moment sprake is van vergrijzing en of er verjonging moet plaatsvinden. Volgens mij delen wij dat vraagstuk. Op dit moment is het aanbod van sociaal advocaten nog niet te beperkt, maar ik wil niet regeren bij de dag. Ik wil regeren naar de toekomst toe. Het is immers geen garantie voor de toekomst. De Raad voor Rechtsbijstand is dit jaar een onderzoek gestart naar de stand van de sociale advocatuur om de spreiding in de regio's en de spreiding naar rechtsgebieden in beeld te krijgen. Hebben we een probleem? Krijgen we een probleem en, zo ja, wat is dat probleem en welke interventies horen daarbij?

Verder heb ik het plafond van de subsidieregeling beroepsopleiding sociale advocatuur nogmaals op 175 deelnemers laten vaststellen. Dat is de zogenoemde jongeraanwasregeling. Met universiteiten en hogescholen worden samen met de Nederlandse orde van advocaten bovendien gesprekken gevoerd over het curriculum om dat beter te laten aansluiten bij de rol en het werk van de sociale advocatuur. We zijn ermee bezig, meneer Van Nispen, en ik weet dat u mij hier scherp op zal houden. Niet anders dan dat.

Gaat de stelselherziening die door de Rekenkamer gesignaleerde knelpunten aanpakken? Worden de uitkomsten van de pilots uitgewerkt in de toekomst? Wordt er ook toegezien op de kwaliteit, toegankelijkheid en belemmering van de rechtsbijstand? Deze terechte vragen kwamen overigens ook gisteren allemaal in het debat naar voren. De stelselherziening is in gang gezet om juridische hulp aan rechtzoekenden te verbeteren door laagdrempelige toegang en advies, een integrale aanpak, ook van problemen die niet juridisch zijn. Dat moet allemaal bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de rechtsbijstandsverlening. Niet om veren uit te delen, maar we hebben deze week een discussie gehad over de uitbreiding van de Huizen van het Recht. De heer Van Nispen en ik hebben allebei gezegd dat we problemen zien die niet alleen juridisch van aard zijn, maar niet juridisch zijn en soms in het sociale domein vallen. Met het initiatiefvoorstel van de heer Van Nispen dat we besproken hebben, hebben we geconstateerd dat dat een vorm is, een pilot, die we zouden moeten willen omarmen en die we ook mee zouden moeten nemen naar de werkelijkheid, naar de praktijk. Ik ga over 34 pilots.

De Raad voor de rechtspraak heeft er in totaliteit zeven, zeg ik even uit mijn hoofd; pin me niet vast op een getal. Dat zijn allemaal pilots. De Raad gaat over zijn eigen pilots. Wij gaan over de onze. Wij ondersteunen die met incidenteel geld. Ik evalueer ze in het eerste kwartaal van 2023. Vervolgens proberen we ze, puur zoals we het deze week besproken hebben, toe te passen in de praktijk. Sommige zaken pakken we al gedurende de rit op. Het Huis van het Recht in Heerlen is daar een concreet voorbeeld van. We zijn per 1–7 gestopt met de financiering, maar het is vervolgens door de gemeente en de rechtspraak opgepakt om te continueren. Dat is kracht. Dan begrijpt men: we zijn goed bezig, maar we moeten het wel continueren; het moet geen eendagsvlieg zijn. Daar vinden we elkaar in.

In het coalitieakkoord staat dat de ingezette stelselherziening wordt voortgezet. Ik maak mij daar ook hard voor. Ik heb u toegezegd dat ik in de volgende voortgangsrapportage, die u over circa twee, tweeënhalve week krijgt, in zal gaan op de stelselvernieuwing en de wijze waarop ik die continueer.

De heer Van Nispen (SP):

Dank voor deze uitgebreide toelichting. Er is inderdaad nog heel veel meer over te zeggen, maar deels hebben we dat al gedaan en gaan we dat nog doen. Ik heb één hele korte aanvulling. Ik zou het mooi vinden als in de voortgangsrapportage ook aandacht wordt besteed aan de eigen bijdrage van de rechtzoekende. Daar staat nu nog niets over in het weliswaar zeer uitgebreide antwoord van de Minister, maar de Rekenkamer benoemt dat wel als knelpunt. De stelselherziening zoals ik haarkan – ik weet niet of die inmiddels veranderd is – bood nog niet echt een antwoord op die voor sommige inkomensgroepen veel te hoge eigen bijdrage. Dat vormt echt een behoorlijke drempel voor sommige mensen. Ik hoop dat de Minister kan zeggen dat dat er ook in zit of dat dat desnoods nader onderzocht moet worden.

Minister Weerwind:

Om snelheid in het proces houden, ja, ik ga dit meenemen. Dat kan. Voorzitter. Ik ben ingegaan op de sociaal advocaten. Ik kan wel herhalen dat we 145 miljoen aan extra middelen beschikbaar hebben gesteld in het coalitieakkoord, maar dat is allemaal bekend. Daar krijgt u ook nog informatie van. Vaart in het proces.

Dan kom ik bij het kopje strafrechtketen. Op sommige punten is mijn collega al ingegaan. Ik ben even aan het zoeken wat ik daar nog over zou moeten opmerken. Welk percentage van de strafrechtzaken verloopt op dit moment via het snelrecht? Hoe zit het met de gewenste toename? Dat is een vraag van de heer Ellian. Correct? Nee? Is die van de heer Slootweg? Oké. Vergeet 'm. Ik ben gevoed met iets wat niet noodzakelijk is. Ik kijk even verder. Ik kijk ook even naar mijn collega: bent u ingegaan op de factsheet strafrechtketenmonitor?

De voorzitter:

Volgens mij wel.

Minister Weerwind:

Dan ga ik dat niet herhalen. Het actieplan... Ik ben aan het zoeken. Weet u wat, voorzitter? Als ik iets heb overgeslagen, dan kom ik daar in de tweede ronde op terug.

De voorzitter:

Is er nog een onbeantwoorde vraag?

Minister Weerwind:

O, het PMJ, voorzitter, het Prognose Model Justitiële ketens. Voldoet het model? Ik begrijp de zorgen van mevrouw Mutluer. Je kan denken dat je de werkelijkheid vat in een model, maar is dat dan de werkelijkheid? Het is zaak dat je met behulp van dat model inzicht krijgt. Vervolgens moet je daar wel omheen lezen wat dat betekent. Het Prognose Model Justitiële ketens wordt al lange tijd gebruikt voor onze JenV-begroting. Het is een wetenschappelijk gevalideerd model met alle haken en ogen die aan modellen kleven. U hoorde mij dat net zeggen. De meerwaarde zit onder meer in de onderlinge samenhang en bijbehorende keteneffecten. Het model is op dit moment, is mij gegarandeerd, het beste wat beschikbaar is. Regelmatig wordt geëvalueerd of de voorspelkracht van het model aanvaardbaar is. Maar ik ga de problemen in de strafrechtketen niet makkelijk afschuiven op een model. Je moet ook kijken waar die problemen primair mee verbonden zijn. Dat ligt soms op het budgettaire vlak, soms op het personele vlak. Dat personele vlak lieer ik dan aan de arbeidsmarkt. Iemand zei al «daar komt-ie weer», maar helaas is dat de werkelijkheid.

De voorzitter:

Ik kijk even of er nog vragen openstaan. Meneer Knops.

De heer Knops (CDA):

Mede namens collega Slootweg had ik een vraag over het lage percentage afgedane zaken. De heer Ellian zegt dat dat helemaal niet zo relevant is omdat we een veel groter probleem hebben in de bestuurssector. De andere vraag ging over de capaciteit bij zittingen. Zijn er slimme dingen te bedenken om dat op te lossen?

Minister Weerwind:

De doorlooptijden van zaken zijn een groot punt van aandacht, niet alleen bij de rechtspraak, ook bij ons beiden in onze gesprekken in het bestuurlijk ketenberaad. Het kabinet stelt op dit moment, ook via het regeerakkoord, middelen beschikbaar om extra personeel aan te trekken en doorlooptijden daadwerkelijk aan te pakken. Daarnaast loopt hiervoor binnen de rechtspraak het programma Tijdige rechtspraak, want ze zien zelf ook dat ze een groot vraagstuk op tafel hebben liggen. Helaas moeten we constateren dat de doorlooptijden bij veel zaken op dit moment nog altijd langer zijn dan de standaard die daarvoor door de rechtspraak is vastgesteld. Over de reden waarom het percentage bij de sector bestuursrecht zo laag zijn, kan ik slechts speculeren en dat is geen goed antwoord. Ik zal de rechtspraak vragen mij van een antwoord te voorzien. Daar zal ik u dan later op schriftelijke wijze over informeren. Ik kijk of ik dat in een voortgangsrapportage kan vatten. Dan doe ik alles tegelijkertijd, zodat u niet ad hoc allerlei informatie van mij krijgt. Mag dat?

De voorzitter:

Ik zie instemmend geknik. De heer Knops.

De heer Knops (CDA):

Wordt mijn tweede vraag over het uitvallen van allerlei zittingen waardoor de capaciteit niet benut wordt, daar dan in meegenomen?

De voorzitter:

Ja, dat gaat gebeuren, zie ik. Goed. Dan komen we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de bewindspersonen. Ik neem aan dat er nog behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie nog moties her en der liggen. Dat gaan we dus snel doen. Het woord is aan de heer Ellian van de VVD.

De heer Ellian (VVD):

Dank, voorzitter. Natuurlijk bedank ik de bewindspersonen voor hun uitgebreide beantwoording. Het is goed om met elkaar terug te kijken en door te akkeren hoe er JenV-breed gepresteerd is. Misschien is het ook goed om een woord van dank uit te spreken aan al diegenen die zich vorig jaar hebben ingespannen voor de rechtsstaat en om Nederland veilig te houden.

Dat gezegd hebbende, heb ik één vraag en één motie. In de antwoorden van de bewindspersonen over de gehele keten mis ik het abstraheren, het erboven staan en het stilstaan bij de vraag wat we nu eigenlijk vragen van die keten. Ik mis bijvoorbeeld de belasting die processen als Marengo en Eris met zich meebrengen. Als wij met elkaar als uitgangspunt hebben dat wij deze processen willen hebben – die vinden we belangrijk en die gaan de komende jaren veel plaatsvinden – wat betekent dat dan voor de verschillende partners in de keten, variërend van politie tot BOT-mi, even als voorbeeld? Vinden wij dat er zo veel mogelijk vaart in moet? Wat betekent dat dan voor Slachtofferhulp? Wat betekent dat dan voor de hoeveelheid officieren? Ik mis even meer... Dan wordt het concreter in plaats van het PMJ. Daar komt een getal uit. Nou goed, ik hoop dat mijn vraag duidelijk is. Daar zou ik toch nog een keer een reflectie op willen van de bewindspersonen. Ik heb de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het afpakken van crimineel geld een belangrijk onderdeel is van de strijd tegen de georganiseerde misdaad, waarbij criminelen in hun portemonnee geraakt worden;

constaterende dat er jaarlijks minimaal 16 miljard euro aan crimineel geld circuleert;

constaterende dat de Algemene Rekenkamer in de jaren 2018, 2019, 2020 en 2021 heeft aangegeven dat de afpakketen niet goed functioneert en dat de afpakresultaten achterblijven bij de ambities;

constaterende dat dit kabinet prioriteit geeft aan afpakken van crimineel vermogen;

overwegende dat het kabinet in 2020 en 2021 reeds inspanningen heeft verricht om het beheer van ontnemingsmaatregelen te verbeteren, maar dat de Algemene Rekenkamer constateert dat er vervolgacties noodzakelijk zijn;

verzoekt de regering de door de Algemene Rekenkamer genoemde knelpunten voor het afpakken van criminele geldstromen op te lossen, en de Kamer over de voortgang twee keer per jaar te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Ellian en Michon-Derkzen.

Zij krijgt nr. 11 (36 100-VI).

Dank u wel. Dat was uw bijdrage?

De heer **Ellian** (VVD):

Ja.

De **voorzitter**:
Mevrouw Mutluer.

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):
Dank u wel, voorzitter. We hebben het hier over een jaarverantwoording en een slotwet. Dan blik je terug. We hebben ook heel veel vooruitgeblikt en onze zorgen geuit. Een van de zorgen die ik oprecht vanuit constructieve oppositie uitte heeft te maken met de strafrechtketen en wat ik voorzie. Dat is ook de...

(Bel plenaire vergadering)

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):
Dit is de tweede keer, hè, voorzitter?
Die zorgen en het oprechte hulpaanbod dat wij als Kamerleden aan u willen aanbieden, is ook de reden dat ik samen met collega Ellian de volgende motie wil indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de strafrechtketen vastzit en dit zich uit in de plankzaken bij de politie en het OM en recent nog in de 1.500 zaken bij de rechtbank Gelderland die zijn geseponneerd;

van mening dat deze situatie een voorbode is van ergere situaties in de toekomst;

overwegende dat de extra investeringen die zijn gedaan in de keten pas over enkele jaren hun vruchten kunnen afwerpen;

van mening dat in deze fase op de neveneffecten die ontstaan door de vastzittende keten geanticipeerd moet worden;

verzoekt de regering om in gesprek te gaan met de strafrechtketen, hierbij de te verwachten bottlenecks in kaart te brengen, en vanuit integraliteit na te gaan welke (tijdelijke) oplossingen kunnen worden aangedragen;

verzoekt de regering hierbij tevens het Prognose Model Justitiële ketens (PMJ) tegen het licht te houden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Mutluer en Ellian.
Zij krijgt nr. 12 (36 100-VI).

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):
Deze motie heb ik met de hand geschreven. Excuses voor mijn handschrift.
Het tweede onderwerp. We hebben het heel uitgebreid gehad over de afpakketen en de aanbevelingen van de Rekenkamer. Ook op dat vlak maakt deze oppositiepartij, die graag wil meedenken en die niet alleen wil

terugkijken maar ook vooruit wil kijken, een oprechte, constructieve beweging.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in de periode 2010–2021, waarin er vijf keer sprake was van een financiële intensivering, er minstens 634 miljoen euro geïnvesteerd is in de jacht op crimineel vermogen;

overwegende dat de Algemene Rekenkamer van mening is dat er ondanks die extra investeringen te weinig crimineel vermogen is afgenomen;

van mening dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid niet in staat is geweest om substantieel meer crimineel vermogen af te nemen;

verzoekt de regering – met inachtneming van de mate van effectiviteit of ineffectiviteit van het huidig afpakbeleid – om een onafhankelijk extern onderzoek te laten houden naar hoe er substantieel meer crimineel vermogen kan worden afgepakt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Mutluer en Van Nispen. Zij krijgt nr. 13 (36 100-VI).

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):

Met «de mate van effectiviteit of ineffectiviteit van het huidig afpakbeleid» doel ik met name op de aanbevelingen van de Rekenkamer.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. De heer Van Nispen is ook degene die nu het woord krijgt.

De heer **Van Nispen** (SP):

Dank u wel. Ik wil de bewindspersonen, maar ook de ondersteuning, heel hartelijk bedanken voor de beantwoording. Dit lijkt me niet het makkelijkste debat om te doen en voor te bereiden, dus veel dank. Ik waardeer ook echt de inzet, maar er zijn wel hele grote problemen in de strafrecht-keten, bij het afpakken, bij het gevangeniswezen, DJI, en ook in de rechtsbijstand is nog heel veel te doen. Dat gaan we niet vandaag allemaal oplossen, maar er is wel heel erg veel werk aan de winkel. Waar mogelijk leveren wij daar onze bijdrage aan. Ik heb overigens niet de pretentie dat ik dat nu ga oplossen met moties. Maar ik ga wel twee moties indienen, omdat ik denk dat er iets moet gebeuren, specifiek op het gebied van het afpakken, ook al zijn er al een aantal goede voorstellen voor ingediend.

De eerste motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering in het regeerakkoord als doel heeft opgenomen om het verdienmodel van criminelen harder aan te pakken door de jacht op crimineel geld te intensiveren;

constaterende dat de Kamer bij eerdere moties heeft verzocht om regie te nemen in de afpakketen, zorg te dragen voor zo snel mogelijk structureel meer afpakken en de afpakambitie fors te verhogen, maar dat dit tot op heden niet tot voldoende resultaten heeft geleid;

overwegende dat de Algemene Rekenkamer constateert dat het op dit moment ontbreekt aan effectieve sturing en concrete doelstellingen voor de strafrechtketen op het gebied van het afpakken van crimineel vermogen;

verzoekt de regering ervoor te zorgen dat er ambitieuze doelstellingen komen op het gebied van het afpakken van crimineel vermogen, hierop regie te voeren, en de Kamer hierover tweemaal per jaar te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Nispen en Michon-Derkzen. Zij krijgt nr. 14 (36 100-VI).

De heer **Van Nispen** (SP):
En de tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat misdaad niet mag lonen;

overwegende dat een meerderheid van de Tweede Kamer heeft uitgesproken dat van elke strafzaak waar geld mee gemoeid is ook een afpakzaak gemaakt moet worden, maar dat hier in de praktijk nog weinig van terecht komt;

verzoekt de regering te laten onderzoeken, bijvoorbeeld door de onlangs ingestelde NSOC, hoe zo snel als mogelijk uitvoering gegeven kan worden aan het uitgangspunt dat van strafzaken waarmee geld verdiend is een afpakzaak gemaakt wordt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Nispen en Mutluer. Zij krijgt nr. 15 (36 100-VI).

De heer **Van Nispen** (SP):

Tot slot, voorzitter. Ik heb ook zitten denken: wie moet nou die regie en sturing doen? We hebben het hier natuurlijk met de Minister te stellen. Dus we vragen de Minister om de regie te nemen en de sturing. Ik bedoel het niet negatief. Mij is ook het idee aangereikt of het niet een soort van

buitenboordmotor zou moeten zijn. Ik doel dan niet op een type Stef Blok die de sancties weleens even vlot gaat trekken, maar het zou ook een oud-OM'er of een oud-rechter kunnen zijn, iemand met verstand van zaken en gezag die wellicht – ik weet niet precies in welke constructie – boven dat bestuurlijk ketenberaad kan staan en die regie of sturing kan pakken. Het is maar even een idee. Misschien is het een heel slecht idee, maar ik wil het wel hier nog als vraag neerleggen bij de Minister.

De voorzitter:

Dank u zeer. Dan geef ik het woord aan mevrouw Helder.

Mevrouw **Helder** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Ook een woord van dank van mij richting beide bewindspersonen, en zeker aan de ondersteuning voor de beantwoording van alle vragen. Het is inderdaad een hele klus.

Een debat, een wetgevingsoverleg over het jaarverslag klinkt misschien saai, maar we hebben vandaag toch wel wat onverwachte elementen gehoord. Zo weten we dat de Staatssecretaris een heel gemakkelijk leven heeft, dat de Minister voor Rechtsbescherming het «heerlijk vond dat de Minister van Justitie en Veiligheid in de Eerste Kamer om de oren kreeg en dat de Minister van Justitie en Veiligheid vandaag misschien als antwoord daarop bijna al zijn antwoorden al had gegeven.» Waarvan akte, voorzitter. Dan zou mijn vraag alleen nog zijn hoe de sfeer op het ministerie is, maar dat gaat misschien dit wetgevingsoverleg te buiten. Ik beperk mij tot de motie die ik al in eerste termijn heb aangekondigd.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat aspiranten sinds 2009 volledig deel uitmaken van de formatie van de politie en voor 100% worden meegeteld in de operationele sterkte;

constaterende dat de vorige Minister van Justitie en Veiligheid heeft erkend dat het «evident» is dat een agent in opleiding voor de duur van zijn opleiding minder inzetbaar is dan die 100%;

van mening dat aldus wordt gerekend met operationele capaciteit die eenvoudig weg niet beschikbaar is, hetgeen zorgt voor een verschil tussen papier en praktijk dat voor de werkvloer nadelig uitpakt;

verzoekt de regering om te bevorderen dat aspiranten bij de politie niet meer voor 100% worden meegeteld in de operationele sterkte,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Helder.

Zij krijgt nr. 16 (36 100-VI).

Mevrouw **Helder** (PVV):

Dank u wel.

De voorzitter:

Ik dank u en geef het woord aan de heer Knops.

De heer **Knops** (CDA):

Voorzitter. Ook ik dank de bewindslieden voor de beantwoording van de vragen. Ik heb verder behalve alle interrupties die ik gepleegd heb namens de heer Slootweg geen andere vragen. Ik wacht de voortgangsrapportage en de toezeggingen die gedaan zijn door zowel de Minister van JenV als de Minister voor Rechtsbescherming op het punt van politie en de zaken rondom de rechtspraak af. Ik heb verder geen moties.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan geef ik ten slotte het woord aan de heer Sneller.

De heer **Sneller** (D66):

Ik dank de bewindspersonen voor hun beantwoording en de gedane toezeggingen. Omwille van de tijd zal ik mij daartoe beperken. Ik zal mijn fractie adviseren om voor dechargeverlening te stemmen.

De **voorzitter**:

Dat is een geruststellende gedachte. Ik schors voor enkele ogenblikken.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de Minister van Justitie en Veiligheid.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:

Dank u wel, voorzitter. Ik ga proberen het een beetje snel te doen. De motie op stuk nr. 11 is oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 12 is voor collega Franc Weerwind.

De motie op stuk nr. 13 zou ik graag als volgt willen interpreteren. Er is al heel veel onderzoek. Ik zeg even eerlijk dat ik het advies krijg om de motie op stuk nr. 13 te ontraden, want we hebben echt geen extra aanbevelingen nodig, want dat weten we allemaal wel. Laat ons nou aan het werk gaan. Ik begrijp de zoektocht echter wel. Ik zou dus deze motie graag zo willen interpreteren dat ik ga kijken waar we dan die extra toegevoegde waarde kunnen vinden. Eigenlijk wil ik de motie op stuk nr. 15 van meneer Van Nispen en mevrouw Mutluer daarbij betrekken, want die is een beetje in dezelfde sfeer. Laten we kijken waar we die extra toegevoegde waarde kunnen vinden. Als ik de ruimte kan krijgen om de moties op stuk nr. 13 en 15 gezamenlijk te nemen om te kijken waar we die ruimte kunnen zoeken, dan lijkt mij dat het beste. Ik kan ook gewoon een onderzoek toezeggen, maar dat gaat het verschil niet maken. Ik wil graag op zoek gaan naar waar we nog extra onderzoek of aanbevelingen nodig hebben, want er ligt al heel veel. Ik wilde de moties niet ontraden, omdat ik begrijp waar u naar op zoek bent.

De **voorzitter**:

Ik zie mevrouw Mutluer knikken.

Mevrouw **Mutluer** (PvdA):

Ik begrijp 'm. Volgens mij moet je niet onderzoeken om te onderzoeken. Daar is de motie op stuk nr. 13 ook niet voor bedoeld. Die motie is inderdaad bedoeld om van buiten met een frisse blik te kijken naar wat ons nog verder kan helpen. Als u de motie op stuk nr. 13 dus zo interpreteert, dan ben ik daar in ieder geval mee akkoord. Ik kijk ook naar de heer Van Nispen.

De **voorzitter**:

Dan kan de motie op stuk nr. 13 dus gewoon oordeel Kamer krijgen, als ik het goed begrijp.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Met deze interpretatie kan dat. Ik betrek de motie op stuk nr. 15 erbij. Ik heb daar de aantekening bij dat wij niks zelf in ons eentje in een torentje verzinnen. Al die onderzoeken bestaan uit frisse blikken. We hebben geen gebrek aan frisse blikken en aanbevelingen. We willen nu de slag nog beter maken dan we al doen naar praktische vooruitgang. Als ik de moties op stuk nr. 13 en 15 op die manier als ondersteuning daarbij mag betrekken en de komende maanden mag zoeken naar hoe dat uit te voeren, dan heel graag.

De heer Knops (CDA):

Ik moet dadelijk naar mijn fractie. Ik moet daar uitleggen waarom ik voor de motie op stuk nr. 13 zou moeten stemmen, terwijl die oordeel Kamer krijgt. Ik heb wel een beetje moeite met deze manier van appreciëren, eerlijk gezegd. Als een motie oké is, dan moet die oordeel Kamer krijgen. Als een motie niet oké is, kan het verzoek zijn van de Minister of de indiener bereid is om iets aan die motie aan te passen. Ik hoor de Minister heel goed, maar de uitleg van de Minister is langer dan de tekst van de motie. Volgens mij is dat niet de goede manier, dus zouden we echt terug moeten naar wat de tekst is. Volgens mij moet de Minister dan gewoon ontraden, tenzij er iets wordt aangepast. Laten we dat dan doen, want dan kan ik met de tekst terug naar mijn fractie. Anders moet ik dat hele verhaal over een andere interpretatie ook gaan uitleggen. De motie is de motie. Dat is zoals het hier werkt.

De voorzitter:

U heeft geen gemakkelijk leven in die fractie, als ik het zo hoor.

De heer Knops (CDA):

Het is een heel gemakkelijk leven. Ik stem gewoon tegen, anders.

De voorzitter:

O ja, dat kan ook. Dat mag altijd, hoor. Dat gaan we niet verhinderen. Ik kijk in de eerste plaats toch maar even naar de Minister. Zij geeft een interpretatie en dat is niet zo ongebruikelijk, als ik het zo mag lezen. Maar goed, ik bemoei me er verder niet mee. Heeft de Minister nog iets naar aanleiding van de interventie van de heer Knops? Kunt u zijn leven ook nog een beetje eenvoudiger maken?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Nee. Ik begrijp het wel. Ik heb straks nog een motie die ik ga interpreteren, maar daarna ga ik er ook eentje ontraden, dus daar kan de heer Knops naar uitkijken.

De voorzitter:

Anders komt u het even uitleggen misschien. Goed, we laten het zoals het is. Het is twee keer oordeel Kamer?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Met ruimte voor mijn eigen invulling waarbij ik die elementen koppel. Ik kom daar later dit jaar op terug. De moties op stuk nr. 13 en 15 krijgen oordeel Kamer.

Dan kom ik op de motie op stuk nr. 14. De heer Van Nispen en mevrouw Michon-Derksen zullen begrijpen dat ik hier wel één zin aan moet toevoegen. Er staat ook «ambitieuze doelstellingen» en wij zullen in het gesprek daartoe komen. De motie op stuk nr. 14 krijgt dus oordeel Kamer. Ik zal het gesprek met het OM natuurlijk aangaan, maar wellicht is nog belangrijker dat de Veiligheidsagenda er aankomt in het tweede deel van dit jaar. Daar zal het ook een plaats krijgen, dus deze motie krijgt oordeel

Kamer en we gaan met het OM kijken naar het verbeteren van de afpakketen.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 14 krijgt oordeel Kamer.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dan kom ik op de motie op stuk nr. 16. Ik kondigde aan dat ik deze motie van mevrouw Helder zou ontraden, maar eigenlijk zou ik willen dat zij de motie op stuk nr. 16 aanhoudt, totdat wij in het debat van 7 juli hier wat dieper op in kunnen gaan. Ik sluit niet uit dat wij er dan samen nog steeds niet helemaal uitkomen, maar dan kunnen wij er wat langer bij stilstaan. Ik weet dat zij haar spreektijd dan anders inricht. Als zij deze motie nu indient, dan ontraad ik de motie, omdat het een fundamentele verandering betreft in plaats van de geleidelijke waar wij nu naartoe gaan. Ik zeg het even simpel. Ik heb liever dat zij de motie op stuk nr. 16 aanhoudt tot dat debat, zodat wij er iets meer ruimte voor hebben.

De voorzitter:

Ik kijk naar mevrouw Helder.

Mevrouw Helder (PVV):

Dan vraag ik me af waar de Minister dan iets meer ruimte voor wil.

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Voor het gesprek.

Mevrouw Helder (PVV):

Ja. Laat ik de Minister dan eventjes in haar termijn antwoord geven. Kijk, ik wil gewoon niet dat de aspiranten voor 100% worden meegeteld en ook niet geleidelijk, dus gewoon helemaal niet. Mijn vraag is dus eigenlijk: waar zit de ruimte?

Minister Yeşilgöz-Zegerius:

Dat was de zoektocht die ik had voorzien voor het debat dat wij samen gaan hebben. Ik zal het in ieder geval nog ietsje specifieker aangeven, zodat mevrouw Helder weet waarom ik de motie nu ontraad en waar eventueel ruimte had kunnen zitten, als die er was geweest. De motie vraagt om fundamentele wijzigingen. De aspiranten worden de komende jaren al stapsgewijs uit de formatie gehaald. Ik zit nog even te kijken. Misschien ook nog deze opmerking, want anders verval ik in herhaling: we kijken nu naar de uitwerking van de motie van Van Nispen over het slechts meerekenen van aspiranten voor de realistische operationele inzetbaarheid. Dat was bij de slotwet van vorig jaar. Met andere woorden, er zitten al elementen in waarop we die stappen nemen. Deze motie is te groots in één keer, te fundamenteel. We zouden daar bij het vervolg over twee weken langer bij stil kunnen staan. Dan kan ik in ieder geval toelichten welke stappen we allemaal nemen en hoe we die uitvoeren. Als mevrouw Helder zegt dat ze dat eigenlijk allemaal weet en dat zij hierbij blijft, moet ik de motie ontraden.

Mevrouw Helder (PVV):

Ik denk dat ik het allemaal wel weet, maar ik wil het ook niet helemaal jinxen, in goed Nederlands. Ik hou de motie dus wel aan.

De voorzitter:

Op verzoek van mevrouw Helder stel ik voor haar motie (36 100-VI, nr. 16) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

De voorzitter:

Dank u wel. Voor de motie op stuk nr. 12 en wellicht ook voor de beantwoording van vragen komen we nog terug bij de Minister voor Rechtsbescherming.

Minister Weerwind:

Voorzitter. Ik kan er heel kort over zijn. Ik zie de motie als steun in de rug. Er worden bepaalde zaken genoemd, zoals het structureel tegen het licht houden van PMJ. Er wordt ook gesteld: voer het gesprek met de ketenpartners. Dat doe ik al. Dat heb ik u net verteld, maar ik zie dit echt als steun in de rug. Daarbij moet je het ook hebben over de knelpunten en je moet, daar waar mogelijk, meteen oplossingen aandragen. Daarom geef ik de motie oordeel Kamer.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Verder geen vragen? Dan is het 21.30 uur. Ik dank de bewindspersonen en hun ambtenaren voor de enorme hoeveelheid werk die verzet is, voor de helderheid van de antwoorden en voor alle toezeggingen. Ik dank de collega's en de ondersteuning, in alle denkbare gedaanten, die ons hier ook weer zo geweldig doorheen heeft geholpen. Ik wens u allen nog een mooie avond.

Sluiting 21.32 uur.